

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FAALİYET TABANLI MALİYETLEME SİSTEMİ
VE BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elmas ÇAKMAK

Y1412.070002

Muhasebe ve Finans Yönetimi Anabilim Dalı

Muhasebe ve Denetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hakan ÇELENK

Temmuz, 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Muhasebe ve Finans Yönetimi Ana Bilim Dalı Muhasebe ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1412.070002 numaralı öğrencisi **Elmas ÇAKMAK**'ın "FAALİYET TABANLI MALİYETLEME SİSTEMİ VE BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 21.06.2016 tarih ve 2016/13 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *Ahmet* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :14/07/2016

1) Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hakan ÇELENK

2) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Faris KOCAMAN

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Nurhan TALEBİ

Ahmet
.....
Faris
.....
Nurhan
.....

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum ‘‘FAALİYET TABANLI MALİYETLEME SİSTEMİ VE BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ’’adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yaralandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. 14/07/2016

Elmas ÇAKMAK

ÖNSÖZ

Değişen ve gelişen dünya şartları ile birlikte birçok işletme yoğun bir rekabet ortamı içerisinde sürekliliklerini sürdürmeye çalışmaktadır. Bütün bu şartlara ek olarak gelişen teknolojinin ve yeni üretim tekniklerinin etkisiyle günümüz üretim ortamları geçmişteki durumdan daha farklı hal almaktadır. İşletmelerde otomasyona geçiş, sermaye yoğun üretim, endirekt ve sabit maliyetlerde artışa bağlı olarak, üretim maliyet yapıcıda değişmiştir. Üretim maliyet unsurlarında ki dengelerin değişmesine işçilik giderlerinde düşüşe ve genel üretim giderlerinde artışa neden olmuştur. İşletmelerin üretim yapısı ile mamul maliyet hesaplamaları arasında doğrudan bir ilişki söz konusu olduğundan değişen üretim yapısı, maliyet sistemlerine etki etmiş ve geleneksel maliyet sistemlerine alternatif olarak yeni maliyetleme yaklaşımları ortaya çıkmıştır.

Yapılan çalışmada uygulama örneğinin yapıldığı Altek Döküm Hadde Mamulleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'de işletmenin kullanmış olduğu maliyet muhasebesi sistemi incelenmiştir. İşletmenin ürettiği mamullerin tümü belirli aralıklarda daraltılarak 24 mamul olarak örneklendirilmiştir. İşletme içerisinde uygulanan geleneksel maliyetleme sistemine göre 24 mamul için birim başına düşen direkt hammadde ve malzeme, direkt işçilik ve genel üretim maliyetleri hesaplanmıştır.

Bir sonraki aşamada 24 mamul için faaliyetleri temel alan üretim faktörlerinden genel üretim maliyetlerinin dağıtımını yapan, yenilikçi maliyet muhasebesi sistemlerinden Faaliyet Tabanlı Maliyetleme sistemine göre, mamul birimi başına düşen genel üretim maliyetlerinin hesaplanması yapılmıştır.

Daha sonra bu iki sistem arasındaki maliyet sonuçlarının aynı fakat dağılımlarının farklılıkları karşılaştırılarak yorumlandı ve öneriler getirildi.

Tez çalışmam boyunca her zaman yanımda olan çok kıymetli iş arkadaşım Hacı Murat SERDAR ve çalışmamı firmalarında yapmama izin veren Sayın Fehmi DENİZLİ başta olmak üzere Uğur DENİZLİ ve tüm DENİZLİ ailesine, sürekli beni motive eden tüm yoğunluğuna rağmen beni geri çevirmeyen, tecrübeleri ile beni yönlendiren değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hakan ÇELENK'e ve manevi desteğini üzerimde her zaman hissettiğim aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xiii
ÇİZELGE LİSTESİ	xv
ŞEKİL LİSTESİ	xvii
1 GİRİŞ	1
2 GELENEKSEL MALİYETLEME YAKLAŞIMI	3
2.1 Maliyet Kavramları ve Maliyet Muhasebesi Sistemlerinin Amaçları	3
2.2 Maliyet, Gider, Harcama ve Zarar Kavramları	3
2.2.1 Maliyet kavramı	4
2.2.2 Gider kavramı	4
2.2.3 Harcama kavramı	4
2.2.4 Zarar kavramı	5
2.2.5 Maliyet ve Gider Kavramlarının Karşılaştırılması	5
2.3 Üretim Maliyetlerinin Ana Unsurları	5
2.3.1 Direkt ilk madde maliyetleri	6
2.3.2 Direkt işçilik maliyetleri	6
2.3.3 Genel üretim maliyetleri	7
2.4 Madde Maliyetlerinin Bölümlendirilmesi	7
2.4.1 Direkt madde maliyetleri	8
2.4.2 Endirekt madde maliyetleri	8
2.4.2.1 Yardımcı maddeler	8
2.4.2.2 İşletme maddeleri	9
2.5 Madde Hareketleriyle İlgili Süreçler	9
2.5.1 Maddelerin satın alınması	9
2.5.2 Maddelerin işletmeye girmesi	9
2.5.3 Stoka alınan maddelerin izlenmesi	9
2.5.3.1 Ambar stok kayıtları	10
2.5.3.2 Muhasebe bölümündeki stok kayıtları	10
2.5.4 Maddelerin üretim sürecine girişi	10
2.6 Üretim Yüklenen Madde Maliyetlerinin (Değerleme Yöntemleri Hesaplanması)	11
2.6.1 Üretim yüklenen maddelerin değerlendirilmesi	11
2.6.1.1 Matematiksel değerlendirme yöntemleri	12
2.6.1.2 Diğer stok değerlendirme yöntemleri	13
2.7 İşçilik Maliyetleri	14
2.7.1 İşçilik ve ilgili kavramlar	15
2.7.1.1 Ücret kavramı (Türk mevzuatında)	15
2.7.2 İşçilik maliyetlerinin bölümlenmesi	15
2.7.2.1 Dolaysız (direkt) işçilik maliyetleri	16

2.7.2.2	(Dolaylı) Endirekt işçilikler ve maliyetleri	16
2.8	Genel Üretim Maliyetleri	16
2.8.1	Genel üretim maliyetlerinin özellikleri	17
2.8.2	Maliyet akış süreci ve GÜM	18
2.8.2.1	Maliyet çeşitleri	18
2.8.2.2	Maliyet yerleri	18
2.8.3	Maliyet yerlerinin bölümlendirilme esasları	18
2.8.4	Gruplar itibarıyla maliyet yerleri.....	19
2.8.4.1	Esas üretim gider yerleri	19
2.8.4.2	Maliyet taşıyıcıları.....	20
2.9	GÜM'nin Maliyet Taşıyıcılarına Yüklenmesi	20
2.9.1	GÜM'nin dağıtımında kullanılan yöntemler	21
2.9.1.1	Basit (doğrudan) dağıtım yöntemi.....	21
2.9.1.2	Kademeli (şelale veya basamaklı) dağıtım yöntemi	21
2.9.1.3	Matematiksel dağıtım yöntemi.....	22
2.9.1.4	Planlı (standart) dağıtım yöntemi.....	22
2.10	Geleneksel Maliyet Sistemi.....	22
2.10.1	Geleneksel maliyet sisteminin kurulması.....	23
2.10.1.1	Sipariş maliyeti yönetimi	24
2.10.1.2	Safha maliyet yöntemi.....	24
2.10.1.3	Standart maliyet yöntemi	24
2.10.1.4	Kısmi maliyet yöntemleri.....	25
2.10.1.5	Bileşik mamul ve yan mamullerin maliyetlemesi	26
3	FAALİYET TABANLI MALİYETLEME YAKLAŞIMI	27
3.1	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Temel Felsefesi	27
3.2	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Tanımı	27
3.3	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Amaçları.....	29
3.4	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Tarihsel Gelişimi.....	30
3.5	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Kavramları	31
3.5.1	Faaliyet kavramı	31
3.5.2	Faaliyetin tanımı.....	31
3.5.3	Faaliyetin önemi	31
3.6	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sistemi ile ilgili Diğer Kavramlar	32
3.6.1	Kaynak	32
3.6.2	Maliyet havuzu	32
3.6.3	Maliyet etkeni.....	33
3.6.4	Maliyet objesi	33
3.6.5	Performans ölçüleri	34
3.7	Faaliyetlerin Sınıflandırılması	34
3.7.1	Birim düzeyindeki faaliyetler	34
3.7.2	Parti düzeyindeki faaliyetler.....	34
3.8	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Oluşturulması	35
3.8.1	Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin temel amaçları	37
3.8.2	Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin işleyişi.....	37
3.8.3	Faaliyet tabanlı maliyet sisteminin aşamaları	37
3.8.4	Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin akışını oluşturan süreçler.....	39
3.9	Maliyet Etkenlerinin Belirlenmesi	40
3.10	Maliyetlerin Faaliyet Merkezlerine Dağıtılması	40
3.10.1	Maliyet havuzlarının oluşturulması.....	40
3.10.2	Faaliyet maliyetlerinin mamullere dağıtımı	41

3.11	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Üstünlükleri, (Yararları)	41
3.12	Faaliyet Tabanlı Maliyetlemeye Yöneltilen Eleştiriler	42
3.13	Geleneksel Faaliyet Sistemiyle Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Karşılaştırılması.....	43
4	FALİYET TABANLI MALİYETLEME SİSTEMİNE ÖRNEK UYGULAMA VE GELENEKSEL MALİYETLEME SİSTEM İLE KARŞILAŞTIRILMASI.....	47
4.1	Şirket Hakkında Genel Bilgiler	47
4.1.1	Şirketin tarihçesi ve faaliyetleri	47
4.1.2	İşletme verilerinin geleneksel maliyetleme sistemi ile belirlenmesi.....	48
4.2	Şirketin Maliyet Akışı	50
4.2.1	Geleneksel maliyetleme sistemine göre malzeme maliyetlerinin hesaplanması.....	50
4.2.1.1	Geleneksel maliyetleme sistemine göre hammadde ve malzeme maliyetlerinin dağıtılması.....	50
4.2.1.2	Mamul birimi başına hammadde ve malzeme maliyetinin tespiti .	56
4.2.1.3	Geleneksel maliyetleme sistemine göre direkt işçilik maliyetlerinin hesaplanması	57
4.2.1.4	Direkt işçilik maliyetlerinin ürünlere dağıtılması	57
4.2.1.5	Birim başına direkt işçilik maliyetlerinin hesaplanması	70
4.2.2	Geleneksel maliyetleme sistemine göre genel üretim maliyetlerinin hesaplanması.....	71
4.2.2.1	Geleneksel maliyetleme sistemine göre birinci dağıtım	71
4.2.2.2	Geleneksel maliyetleme sistemine göre ikinci dağıtım.....	74
4.2.2.3	Geleneksel maliyetleme sistemine göre birim başına düşen genel üretim maliyetlerinin hesaplanması	85
4.3	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin İşletmeye Uygulanması.....	88
4.3.1	Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin uygulanması ile ilgili genel açıklamalar	88
4.3.2	Faaliyetlerin belirlenmesi	89
4.3.3	Faaliyet merkezlerinin (faaliyet havuzlarının) belirlenmesi	92
4.3.4	Maliyet havuzlarının oluşturulması	95
4.3.4.1	Genel üretim maliyetin tespiti ve dağıtım oranlarının hesaplanması.	95
4.3.4.2	Genel üretim maliyetlerinin maliyet havuzlarına dağıtımı	101
4.3.5	Maliyet etkenlerinin tespiti	111
4.3.6	Maliyet etkenlerinin ve miktarlarının belirlenmesi.....	111
4.3.7	Mamul maliyetlerinin hesaplanması	118
4.4	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sistemi İle Geleneksel Maliyetleme Sisteminin Uygulama Sonuçlarının Karşılaştırılması	125
5	SONUÇ ve ÖNERİLER	133
	KAYNAKLAR	137
	ÖZGEÇMİŞ.....	143

KISALTMALAR

LİFO	: İlk Giren İlk Çıkar
FİFO	: Son Giren İlk Çıkar
GÜM	: Genel Üretim Maliyeti
GÜG	: Genel Üretim Gideri
FTM	: Faaliyet Tabanlı Maliyetleme
GMS	: Geleneksel Maliyetleme Sistemi
DİM	: Direkt İşçilik Maliyeti
FTMS	: Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sistemi
A.Ş.	: Anonim Şirketi
DİMMM	: Direkt İlk Madde Malzeme Maliyeti
TC.	: Türkiye Cumhuriyeti
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
GİG	: Genel İşçilik gideri
S.B.E.	: Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4.1 : Malzeme Sarf Dağıtımı	51
Çizelge 4.2 : G.M.S. Göre Mamullerin Birim Başına Hammadde Ve Malzeme Maliyeti	56
Çizelge 4.3 : PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,10mm-0,19mm) D.İ.M. Maliyet	57
Çizelge 4.4 : PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,20mm-0,24mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	58
Çizelge 4.5 : PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,25mm-0,49mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	58
Çizelge 4.6 : PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,50mm-0,99mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	59
Çizelge 4.7 : PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (1,00mm-3,00mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	59
Çizelge 4.8 : PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,10mm-0,19mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	60
Çizelge 4.10 : PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,50mm-0,99mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	61
Çizelge 4.11: PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (1,00mm-3,00) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	61
Çizelge 4.12 : PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,10mm-0,19mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	62
Çizelge 4.13 : PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,20mm-0,24mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	62
Çizelge 4.15 : PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,50mm-0,99mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	63
Çizelge 4.14 : PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,25mm-0,49mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	63
Çizelge 4.16 : PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (1,00mm-3,00mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	64
Çizelge 4.17 : PİRİNÇ BANT CuZn10 (MS-90) (1,00mm-3,00mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	64
Çizelge 4.18 : NİKEL BANT(12 Ni) (0,50-0,99)D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	65
Çizelge 4.19 : BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	65
Çizelge 4.21 : BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,25mm-0,49mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	66
Çizelge 4.20 : BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,20mm-0,24mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	66
Çizelge 4.22 : BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (0.10mm-019mm)D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	67
Çizelge 4.23 : BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm-0,99mm) D.İ.M. Maliyet .	67

Çizelge 4.24 : BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm) D.İ.M. Maliyet...	68
Çizelge 4.25 : PARA PULU D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	68
Çizelge 4.26 : ANAHTARLIK MALZEME (M58) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı.....	69
Çizelge 4.27 : G.M.S. Göre Mamullerin Birim Başına Direkt İşçilik Maliyeti.....	70
Çizelge 4.28 : Genel Üretim Maliyetleri Dağıtım Oranları	72
Çizelge 4.29 : G.M.S. Göre Genel Üretim Maliyetlerinin 1. Dağıtımı.....	75
Çizelge 4.30 : G.M.S. Göre Genel Üretim Maliyetlerinin 2. Dağıtımı.....	77
Çizelge 4.31 : G.M.S. Göre Mamullerin Birim Başına Genel Üretim Maliyetleri.....	86
Çizelge 4.32 : F.T.M.S.'ne Göre Faaliyet Merkezleri ve Mamullerin Tükettiği Faaliye	93
Çizelge 4.34 : G.M.S.'ne Göre Genel Üretim Maliyetleri Dağıtım Oranları ve F.T.M.S.'ne Göre Faaliyetlere Göre Dağıtım Oranları	96
Çizelge 4.35 : Genel Üretim Maliyetleri Tutarlar Listesi	101
Çizelge 4.36 : F.T.M.S.'ne Göre Amortisman Maliyetlerinin Maliyet Havuzlarında Dağıtılması	102
Çizelge 4.37 : F.T.M.S.'ne Göre Bakım Onarım Maliyetlerinin Maliyet Havuzlarında Dağıtılması	103
Çizelge 4.38 : F.T.M.S.'ne Göre Endirekt İşçilik Maliyetlerinin Maliyet Havuzlarında Dağıtılması.....	104
Çizelge 4.39 : F.T.M.S.'ne Göre Enerji İşçilik Maliyetlerinin Maliyet Havuzlarında Dağıtılması	105
Çizelge 4.40 : F.T.M.S.'ne Göre Sigorta Maliyetlerinin Maliyet Havuzlarında Dağıtılması	106
Çizelge 4.41 : F.T.M.S.'ne Göre Dışardan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler Maliyetlerinin Maliyet Havuzlarında Dağıtılması	107
Çizelge 4.42 : F.T.M.S.'ne Göre Endirekt Malzemeler Maliyetlerinin Maliyet Havuzlarında Dağıtılması.....	108
Çizelge 4.43 : F.T.M.S.'ne Göre Diğer Çeşitli Giderler Maliyetlerinin Maliyet Havuzlarında Dağıtılması.....	109
Çizelge 4.44 : Genel Üretim Maliyetlerinin Toplamlarının Maliyet Havuzlarına Göre Toplanması	110
Çizelge 4.45 : Maliyet Etkenlerinin ve Miktarlarının Belirlenmesi.....	112
Çizelge 4.46 : Maliyet Etkenlerinin Ürün Türlerine Göre Miktarları.....	114
Çizelge 4.47 : Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi Üretim.....	119
Çizelge 4.48 : F.T.M.S.'ne Göre Mamullerin Birim Başına Genel Üretim Maliyetleri	120
Çizelge 4.49 : G.M.S. ve F.T.M.S.'ne Göre Mamul Birim Maliyetleri.....	126
Çizelge 4.50 : G.M.S. ve F.T.M.S.'ne Göre Genel Üretimi Maliyetlerinin Karşılaştırılması.....	129
Çizelge 4.51 : G.M.S. ve F.T.M.S.'ne Göre Satış Fiyatlarıyla Maliyet Karşılaştırılması ve Kâr Oranları	130

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 3.1 : GÜG'nin Mamullere Faaliyet Tabanlı Dağıtımı	30
Şekil 3.2 : Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yönteminin Uygulama Aşamaları.....	36
Şekil 3.3 : Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin İki Aşamalı Süreci.....	39
Şekil 3.4 : Geleneksel Maliyetleme ve FTM Yöntemi	45
Şekil 4.1: Pirinç, Bakır ve Para Pulu Üretim Akış Şeması	49

FAALİYET TABANLI MALİYETLEME YAKLAŞIMI VE BİR ÖRNEK UYGULAMA

ÖZET

İşletmelerde doğru maliyetleme hesaplaması son derece önemlidir. Ülkemizde 1980 yıllardan itibaren teknolojik gelişmelerin ilerlemesi ve işletmelerin rekabetçi ortamda varlıklarını sürdürebilmeleri için üretim şekillerinde farklılaşmaya gitmişlerdir. Geleneksel maliyet muhasebesi sistemi üretim maliyetleri hakkında doğru bilgiler üretmediği için işletme yöneticilerin yanlış kararlar almasına yol açmaktadır. Özellikle İşletmeler bunun sonucunda üretim maliyetlerinin hesaplamalarında ileriye yönelik karar alma, stratejilerini geliştirmesinde gelenekselci yaklaşımın yetersizliğini giderebilmek için daha yenilikçi faaliyet tabanlı maliyetlemeyi uygulamaya başlamışlardır.

Faaliyet tabanlı maliyetleme sistemi, geleneksel maliyetleme sistemlerinin yetersiz kaldığı durumlarda bu yetersizlikleri gidermek amacıyla geliştirilmiş yeni bir yaklaşım olup, maliyetlerin mamullere gerçekleştirilen faaliyetlere göre dağıtılmasını sağlamaktadır. Modern bir maliyet sistemi olan *Faaliyet Tabanlı Maliyetleme* sistemi, zaman içinde kendini geliştirerek işletmenin genel politikalarını belirleyici bir rol oynamıştır.

Bu çalışmada geleneksel maliyet sistemi ile faaliyet tabanlı maliyetleme sistemin uygulamaları tanıtılmış ve aralarındaki farklılıkları karşılaştırılmıştır. Bu çalışma haddeleme işlemi yapan Altek Altek Döküm Hadde Mamulleri A.Ş.'de yapılmış olup firmada uygulanan geleneksel maliyet sistemi incelendi, faaliyet tabanlı maliyet sistemi inceleme konusuna uygulandı aralarındaki farklılıklar, sistemin yararları ve dezavantajları firmaya sunuldu ve sistemin uygulamasındaki öneriler sunuldu.

Anahtar Kelimeler: *Faaliyet Tabanlı Maliyetleme, Geleneksel maliyet muhasebesi*

ACTIVITY BASED COSTING APPROACH AND AN EXAMPLE APPLICATION

ABSTRACT

Cost accounting has a vital importance for companies. Since 1980s companies in our country have taken the way of differentiation in modes of production due to technologic improvements and in order to continue their existence in competitive environment. Conventional cost accounting system led the wrong decisions because of its incapability to generate a correct production cost. As a consequence, companies have started to apply innovative activity based costing for strategy development and forward looking resolution process in their cost accounting and to avoid inefficiencies of conventional approach.

Activity based costing system is a new approach developed to eliminate the inadequacy of conventional costing systems and ensures that the costs distributed on the activities applied on products. As one of the modern costing systems, Activity Based Costing System improved itself and gained a distinctive role in the process of determination business policies.

In this study, conventional cost accounting system and activity based cost system are identified and the differences between them have been compared. This study has been prepared in the company called Altek Döküm Hadde Mamülleri A.Ş. which is specialized in metal Rolling. Traditional cost system in the company has been observed, activity based costing system has been applied to subject of study and the differences and disadvantages have been presented to company management and proposal of application have been offered.

Keywords: *Activity based costing, Conventional cost accounting*

1 GİRİŞ

Son yıllarda rekabet koşullarında yaşanan değişiklikler karşısında işletmelerin rekabet üstünlüğü elde edebilmesi devamlılıklarını sürdürebilmesi için üretim teknolojilerinin gelişmesine neden olan faktörleri gözlemlemeleri ve gerekli düzenlemeleri kendi bünyelerinde gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

Yaşamış olduğumuz dönemi yoğun rekabet şartları içerisinde yaşayan işletmeler, kar elde edebilmek için her geçen gün bir önceki günden daha zor mücadele vermek zorunda kalmaktadırlar. Kar, satış fiyatları ile maliyetler arasındaki olumlu fark olarak ortaya çıkmaktadır. Rekabetin yoğun olduğu ortamlarda fiyatlara müdahale etmek zor, hatta imkânsız olduğundan işletmeler karlılıklarını artırabilmek amacı ile maliyetlere yönelmektedirler. Maliyeti oluşturan üç önemli unsur, direk ilk madde maliyetleri, direk işçilik giderleri ve genel üretim giderleridir. Direk ilk madde maliyetleri ve direkt işçilik giderleri ürünlere doğrudan yüklenebilen giderlerdir. Genel üretim giderleri ise endirekt giderlerden olduğundan, ürünlere yüklenebilmesi daha zor ve daha az isabetli bir şekilde olabilmektedir. Geleneksel maliyetleme yöntemleri ile özellikle genel üretim giderlerinin mamullere yüklenmesinde bir takım dağıtım anahtarları (işçilik saati gibi) kullanarak maliyetlerin dağıtımını gerçekleştirmektedir. Bu yöntem hatalı maliyet verilerine ulaşılmasına neden olabilmektedir.

Yaşanan bu sıkıntılar zaman içerisinde maliyetleri sağlıklı bir şekilde izleyebilmek ve kontrol edebilmek için çeşitli yöntemlerin geliştirilmesini sağlamıştır. Günümüzde bu sürecin ortaya çıkardığı yöntemlerden biri de Faaliyet Tabanlı Maliyetlendirme Yöntemidir. Faaliyet tabanlı Maliyetleme yöntemi, işletmelere gerçek maliyet tüketimlerini tespit ederek mamullerin gerçek maliyetleri sunmayı amaçlamaktadır. Dayandığı temel felsefe “faaliyetler kaynakları tüketir, mamuller faaliyetleri tüketir.”dir. Ancak yöntemin oluşturulması, sürdürülmesi ve değiştirilmesi zor ve karmaşık olduğu gerekçeleriyle çok fazla uygulama alanı bulamamıştır.

Yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkan faaliyet tabanlı maliyet sisteminin ürün maliyetlerinin hesaplanmasında geleneksel yöntemlere göre daha iyi sonuç verdiği

belirtilmektedir. Faaliyet tabanlı maliyet sistemi; strateji, dizayn ve faaliyet kontrol veya ürün grupları ile ilgili tüm maliyetleri sadece ilgili olduğu ürün ve/veya ürün gruplarına göre dağıtan bir maliyet sistemidir. Bu sistem işletmelerde genel üretim giderlerinin mamullere daha doğru şekilde yükleyerek daha doğru maliyetler elde edilmesi başta olmak üzere birçok avantajları ortaya çıkarır.

Bu çalışmayla faaliyet tabanlı maliyetleme yönteminin geleneksel maliyetleme yöntemine göre maliyetlerin mamullere yüklenmesinde daha doğru bir yaklaşım olduğu ortaya konulmaya çalışılırken her bir mamulün karlılığının da işletme açısından daha doğru tespiti sağlanmaktadır.

Bu çalışmada da geleneksel maliyet muhasebesi ve faaliyet tabanlı maliyet yöntemleri incelenmiş hesaplamaları karşılaştırarak iki yöntem arasındaki hesaplama farklılıkları ortaya konmuştur. Bu doğrultuda çalışmanın planı 5 bölümden oluşacaktır. Birinci bölümde; Geleneksel maliyetleme yaklaşımı, geleneksel maliyetleme sisteminin kavramları, sistemin amaçları, işleyişi, unsurları, madde hareket süreçleri, madde maliyetlerinin değerlendirme yöntemleri, İşçilik maliyetleri, Genel üretim maliyetlerinin taşıyıcılara yüklenmesi ve sistemin kuruluşu ele alınmıştır.

İkinci bölümde, Faaliyet Tabanlı Maliyetleme yaklaşımının Temel felsefesi, tanımı, amaçları, tarihsel gelişimi, temel kavramları, faaliyetlerin sınıflandırılması, sistemin oluşturulma aşamaları, işleyişi, maliyet etkenlerinin belirlenmesi, maliyetlerin faaliyet merkezlerine dağıtılması, sistemin üstünlükleri ve getirilen eleştiriler, son olarak da Geleneksel maliyet sistemi ile faaliyet tabanlı maliyet sisteminin karşılaştırılması anlatılmıştır.

Üçüncü bölümde ise çalışmaya konu olan Altek Döküm Hadde Mamülleri A.Ş.'de var olan geleneksel maliyetleme sistemi incelenmiş ve faaliyet tabanlı maliyetleme sistemine uyarlanmıştır. Bölüm içerisinde; şirket hakkında genel bilgiler, şirketin maliyet akışı, faaliyet tabanlı maliyet sisteminin işletmeye uygulanması, Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sistemi İle Geleneksel Maliyetleme Sisteminin Uygulama Sonuçlarının Karşılaştırılması ele alınmıştır.

2 GELENEKSEL MALİYETLEME YAKLAŞIMI

Bu bölümde geleneksel maliyetleme sisteminin kavramları, sistemin amaçları, işleyişi, unsurları, madde hareket süreçleri, madde maliyetlerinin değerlendirme yöntemleri, İşçilik maliyetleri, Genel üretim maliyetlerinin taşıyıcılara yüklenmesi ve sistemin kuruluşu ele alınmıştır.

2.1 Maliyet Kavramları ve Maliyet Muhasebesi Sistemlerinin Amaçları

Maliyet muhasebesi çeşitli amaçlar için değişik maliyetleri içermektedir. Maliyet muhasebesi sistemlerinin bu çeşitli amaçlara hizmet etmek amacıyla düzenlenmesi gerekmektedir.

Maliyet muhasebesi sistemlerinin birçoğu tarih boyunca sanki mamul maliyetlemesi gerçekte ulaşmak istenen son amaçmış gibi, stokların değerlendirilmesi ve gelirin belirlenmesi amacına önem vermiştir. Bunun bir sonucu olarak maliyetlerin öteki kullanımları ikinci derecede bırakılmış ve maliyet muhasebesi sistemlerinin birçoğu, verileri işletme yöneticilerinin gereksinimlerine uygun bir duruma getirmeyi ihmal etmiştir.

Çağdaş maliyet muhasebesi sistemleri, ise bu noktada nihai mamullerin maliyetinin bulunmasını, maliyet muhasebesi sistemlerinin işlevlerinden sadece birisi oluşturduğunu kabul eden, daha dengeli bir yaklaşım ortaya koymaktadır. (Üstün, 1996)

2.2 Maliyet, Gider, Harcama ve Zarar Kavramları

Maliyet muhasebesi tarihi bir perspektife dayanmakta ve sadece maliyetlerin raporlanmasına odaklanmaktadır. (Altınbay, 2006)

2.2.1 Maliyet kavramı

Geniş bir anlam yelpazesi olan maliyet kavramı, yasalar, işletme ekonomisi, muhasebe, iktisatçılar, mühendisler vb. farklı disiplinlerce farklı şekillerde tanımlanmaktadır.

En genel tanımıyla Maliyet, Belirli bir sonuca ulaşmak için katlanılan, parasal olarak ifade edilebilen ve bir değer birikimi yaratan fedakârlıkların tamamı olarak ifade edilebilir. (Altuğ, 2001)

Maliyet kavramının herkesçe kolay anlaşılabilen sözcüklerle tanımlanması gerekir Amerikan muhasebe derneği, Maliyet kavramları ve Standartları komitesi, Maliyet kavramını aşağıdaki biçimde tanımlamıştır: Maliyet belirli bir amaca ulaşmak için katlanılan ya da katlanılma olanağı yüksek fedakârlıkların parasal sözcüklerle ölçülmesidir. (Üstün, 1996)

2.2.2 Gider kavramı

Gider kavramı, İşletme faaliyetleri ile ilgili ve işletmenin varlıklarında meydana gelen azalışlar ile yükümlülüklerindeki artışlardır. Giderler işletme faaliyetlerinin devamını sağlamak, öz sermayeyi korumak amacıyla yapılır ancak diğer yandan da öz sermayede azalmaya neden olurlar. (Öksüz, 2008) Gider belirli bir dönemin hasılatının elde edilmesi amacıyla kullanılmış, tükenmiş maliyetlerdir. (Üstün, 1996)

2.2.3 Harcama kavramı

Harcama, sağlanmış bir hizmet veya satın alınmış bir varlık için ödenen veya ödenecek olan para tutarı veya varlık değeridir. (Altuğ, 2001)

Bir başka tanıma göre, bir varlığa sahip olmak veya bir hizmetten yararlanmak için, işletmelerin yaptıkları, para ile ölçülebilen fedakârlıklara “harcama” denir. Harcama nakit veya başka bir varlık (alacakların devri veya mal trampası gibi) ile yapılabileceği gibi borçlanarak da yapılabilir. Borçlanma yolu ile yapılan harcama, ödemesi ileriye ertelenmiş bir parasal fedakârlık seklidir. (Pazarçeviren, 2006)

Harcama kavramı, maliyet-gider kavramlarından daha geniş bir anlama sahiptir. Harcamaya konu olacak değerler, para vb. ödeme araçları ile maddi ya da maddi olmayan varlıklar olabileceği gibi; enerji, zaman, yer, emek, makine gücü vb. üretim faktörleri de olabilir. Harcanan bu faktörler, faydaları gelecek dönemlere taşınıyorsa

maliyet, faydaları içinde bulunan dönemde tamamlanıyorsa gider olarak ortaya çıkar. Yani harcama bir tüketim ise maliyet ya da gider, bir yükümlülüğün yerine getirilmesi ise ödeme özelliği taşır. (Altuğ, 2001)

2.2.4 Zarar kavramı

İşletme faaliyetlerinin devamlılığını sağlamak amacıyla yapılan gider nitelikli harcamalar nedeniyle işletmenin belli bir dönemde uğradığı kayıptır. (Çalışkan, 2005) Zarar hasılat elde edilmesi, yeni bir varlık yaratılması, gelecek yıllara ilişkin giderlerin ödenmesi ya da borç ödeme amacı dışında, tüketilen bir maliyeti ifade eder. Başka bir ifadeyle, hasılat ile gider arasındaki olumsuz farktan oluşur. (Üstün, 1996)

2.2.5 Maliyet ve Gider Kavramlarının Karşılaştırılması

Muhasebede gider ve maliyet kavramları bir birlerinin yerine kullanılsa da kullanım yerlerine göre farklı anlamlar kazanmaktadır. Maliyet gider kavramları muhasebe de belli dönemler içerisinde yapılan faaliyetlerin sonucunda ortaya çıktığından muhasebe literatüründe dönemsellik olarak ele alınmaktadır. Dönemsellik ilkesi, işletmelerin sürekliliği esas alındığından işletmenin sınırsız olan sürekliliğin belli dönemlere bölünmesi ve elde edilen sonuçların diğer bölümlerden bağımsız olarak saptanmasıdır. (Altuğ, 2001)

2.3 Üretim Maliyetlerinin Ana Unsurları

Üretim maliyeti, bir ürün veya hizmeti müşteriye ulaştırana kadar katlanılan tüm masraflardır. Mamul ya da hizmetlere yüklenen maliyetler **mamul maliyetlerini**, doğrudan ilgili dönemin kar- zararına yansıtılan diğer işletme fonksiyonlarına ait maliyetler ise **dönem giderlerini** yansıtır. **Mamul maliyetleri** ise pazarlama, genel yönetim, araştırma-geliştirme gibi maliyetlerin üretilen mamul veya hizmetlere yansıtılan kısmıdır.

Üretim maliyetleri, harcanan çeşitli üretim girdilerine göre farklı unsurlardan oluşur. Temelde bu unsurlar,

- Madde girdileri
- İşçilik girdileri
- Diğer unsurlar

olarak gruplandırmak mümkündür. İşletmelerde üretim maliyetleri itibariyle bir sınıflandırılma yapılacak olursa üç temel maliyet unsuru ortaya çıkmaktadır: (Altuğ, 2001)

- Direkt madde maliyetleri
- Direkt İşçilik Maliyetleri
- Genel Üretim Maliyetleri

2.3.1 Direkt ilk madde maliyetleri

İlk madde ve malzeme giderleri, Esas üretim gider yerleri ile ilgili olup, hangi mamulle veya işle ilişkilendirilebildiği belirlenebilen veya o mamule, işe doğrudan aktarılabilen giderlerdir. (Akdoğan, Gündüz, Selim, 2012)

Direkt ilk madde ve malzeme üretilen mamulün özünü oluşturan ve mamulün üretilmesi için mutlaka kullanılması gereken madde ve malzemelerdir. Bunlar fiziksel ve kimyasal değişikliğe uğrayarak ürünün ana yapısını oluşturur. (Çalışkan, 2005)

Yukarıda yapılan tanımlardan yola çıkarak direkt ilk madde ve malzemelerin genel özellikleri şu şekilde özetlenebilir:

- Ürünün yapısına girerek ürünün temel ögesi olurlar,
- Esas üretim gider yerleri ile ilgilidirler,
- Hangi ürün ya da ürün grubu için ne kadar kullanıldığı direkt olarak tespit edilebilir,
- Ne kadar kullanıldığının tespit edilmesi ekonomik olarak bir anlam taşıması gibi. Maliyet Muhasebesi Sisteminde DİMMM, 7/A Seçeneğinde; 71 Direkt İlk Madde ve Malzeme hesap grubu içerisinde 710 Direkt İlk Madde ve Malzeme alt hesabında kayda alınır ve takip edilir. (Öksüz, 2008)

2.3.2 Direkt işçilik maliyetleri

İşçilik Kavramı, bir mamulün ya da hizmetin üretilmesinde kullanılan ya da bu üretime yardımcı olan emeğin parasal tutarını ifade eder. İşçilik giderleri stoklanması mümkün olmayan bir gider türüdür. Psikolojik özellikli ve çok değişik türde mevzuata dayalı olarak hesaplanabilen giderlerdir. İşçilik maliyetleri direkt işçilik

maliyetleri ve endirekt işçilik maliyetleri olarak ayrıma tabi tutulur. Endirekt işçilik maliyetleri ise yardımcı işçilik maliyetleri ve yönetici işçilik maliyetleri olarak sınıflandırmak mümkündür.

Direkt işçilik maliyetleri üretim esnasında meydana gelen ve bizzat üretimi yapan işçilerin üretim için geçirdikleri zamana denk gelen işçilik maliyetleridir. (Uyar, 2005)

Farklı bir tanıma bakacak olursak, direkt ilk madde ve malzemenin şekillendirme sürecine katılarak üretilen mamulün üretim aşamasına yön veren işçilik, direkt işçilik olarak tanımlanmaktadır. (Kaygusuz, Dokur, 2012)

Üretilen mamul veya hizmetlere harcamalarının direkt olarak ilişkilendirilebildiği maliyetler direkt madde ve direkt işçilik maliyetleridir. (Altuğ, 2001) Endirekt işçilikler ise doğrudan ürünü oluşturmeyen yardımcı niteliktedir. Yardımcı işçilikler işçilik maliyetleri içerisinde değil Genel üretim Giderleri kapsamındaki "Endirekt İşçilik Giderleri içerisinde yer almaktadırlar. (Haftacı, 2007)

2.3.3 Genel üretim maliyetleri

Genel üretim giderleri çok sayıda ve değişik giderleri bünyesinde barındırmaktadır. Üretim işletmelerinde üretimle direkt ilgili olan direkt ilk madde ve malzeme ve direkt işçilik giderleri dışında kalan kaynak kullanımının parasal karşılığıdır. (Kaygusuz, Dokur, 2012)

Genel üretim maliyetleri; yarı mamul ve tamamlanmamış mamul ile ilişkili olan ancak ekonomik olarak anlamlı bir şekilde bu maliyetlere doğrudan (direkt)aktarılamayan, tüm üretim maliyetleridir. (Akdoğan, Gündüz, Selim, 2012)

2.4 Madde Maliyetlerinin Bölümlendirilmesi

Madde maliyetlerini üretime yüklenmesi ve kullanılış amaçları bakımından direkt ve endirekt madde maliyetleri olarak iki ana gruba ayırabiliriz. (Üstün, 1996)

- Direkt Maddeler
- Endirekt Maddeler

Madde maliyetlerinin üretim çıktılarına yüklenmesi de, bu bakımdan önem kazanır ve gruplar yardımıyla değişik temellere oturtulur. (Altuğ, 2001)

2.4.1 Direkt madde maliyetleri

Mamulün yapısına giren ve onun temel ögesini oluşturan ve mamulün bünyesine doğrudan yüklenebilen ne kadar tüketildiği kolaylıkla saptanabilen madde ve malzemelerdir. (Kumkale, 2005)

Üreticiler, direkt ilk madde ve malzemeyi tedarikçilerinden sağlayabilecekleri gibi kendileri de üretebilirler. Ayrıca direkt ilk madde ve malzeme, hiç işlenmemiş halde bir başka işletme tarafından, ilk olarak veya doğadan (saf) elde edilerek işletmeye getirilebilir. (Akdoğan, 2004)

2.4.2 Endirekt madde maliyetleri

Direkt giderlerin aksine endirekt giderler ile üretilen mamul veya mamulün üretildiği gider yeri arasındaki ilişkiyi açıklamak daha zor olmaktadır. Bu nedenle endirekt giderleri genel üretim gideri olarak dikkate alıp mamul maliyetine yüklenmesinde bazı dağıtım anahtarları veya dağıtım yöntemleri kullanılması gerekmektedir. (Yükçü, Atağan, 2005) Örnek olarak fabrika binasının lojistik bölümünden sorumlu olan elemanların ücretlerinin üretilen mamul maliyetine yansıtılması direkt olarak mümkün görülmemektedir. Çünkü bu elemanlar fiilen ve direkt olarak işletmenin asıl faaliyet konusu olan mamul üretmemektedirler. Endirekt özellikteki bu işçiliğin mamul maliyetine yüklenmesinde, dağıtım anahtarları aracılığı ile maliyet dağıtımı yapılması gerekli olmaktadır.

Mamule doğrudan yüklenemeyen, mamul üretiminde dolaylı katkıları bulunan maddelere, endirekt madde denir ve genel üretim maliyetleri aracılığıyla mamule yüklenir. Üretilen mamul bünyesinde yer alıp almamalarına göre endirekt maddeler ikiye ayrılır, (Altuğ, 2001)

- Yardımcı Maddeler
- İşletme Maddeleri

2.4.2.1 Yardımcı maddeler

Yardımcı maddeler üretilen mamulün bünyesinde bulunan fakat katkı oranları direkt maddelere göre daha az olan maddelerdir. (Küçüksavaş, 2002)

Mamul yapısına giren fakat onun özünü oluşturmeyen maddeler veya diğer bir ifadeyle mamul içinde ne kadar kullanıldığı tam olarak hesaplanamayan veya hesaplanması ekonomik olmayan maddelerdir.

2.4.2.2 İşletme maddeleri

Mamul yapısına girmeyen fakat mamulün üretilmesi esnasında tüketilen makine yağları temizlik bezleri gibi üretim yerinde kullanılan sarf malzemeleridir.

Üretilen mamulün bünyesinde yer almamakla birlikte, üretimin sürekli sürdürülebilmesi veya kullanılan makine ve teçhizatın veriminin artırılması amacı ile bakım-onarım, değiştirme v.s. sırasında tüketilen maddelerdir. (Küçüksavaş, 2002)

2.5 Madde Hareketleriyle İlgili Süreçler

Mamul, hammadde elde edilme sürecinden tüketime kadar çeşitli süreçlerden geçer, ürün oluşturma süreçlerinde kullanılan direkt ve endirekt maddelerin kullanımı, miktarı, analiziyle maliyet unsuru olarak işletme süreçlerinde önemli bir yer tutar.

2.5.1 Maddelerin satın alınması

İşletmeler üretimin sürekliliğini sağlayabilmek, taleplere karşılık verebilmek için direkt ve endirekt malzeme stoku tutmak zorundadır. Büyük çaptaki işletmeler de bu malzemelerin satın alınmasıyla ilgili departmanlar mevcuttur. Bu departmanların görevi şirketin üretim portföyüne, kalite standartlarına uygun ürünleri en düşük fiyatla ve en uygun zamanla sağlamak zorundadır.

Bu amacın gerçekleştirebilmesi için genellikle aşağıdaki gibi 3 değişik belge kullanılır. (Küçüksavaş, 2002)

- İlk madde ve malzeme satın alma istek fişi
- Satın Alma emri (İlk madde ve malzeme sipariş fişi)
- Teslimat Fişi

2.5.2 Maddelerin işletmeye girmesi

Satın alma departmanı tarafından satın alınan maddeler belirli yasalara dayanarak irsaliye, fatura ya da irsaliyeli faturalardan en az biriyle işletmeye giriş yapar. Tedarikçi firmalar tarafından düzenlenen bu belgeler firmaya ait bilgilerle birlikte ve maddelere ait tutar, miktar, teknik bilgiler içerir.

2.5.3 Stoka alınan maddelerin izlenmesi

Firma tarafından temin edilen ürünler işletmede üretimde kullanmak için depolanır ve üretim aşamasında üretime dâhil edilir bu süreç firmalar için büyük önem taşır. İyi

bir kontrol sistemi hem maliyetlerin minimum düzeyde olmasına hem de kesintisiz bir üretim yapılmasına olanak sağlar. (Küçüksavaş, 2002)

2.5.3.1 Ambar stok kayıtları

Hammaddeler, stok girişlerinin yapılabilmesi için teslim alma sorumluları tarafından kontrolü yapıldıktan sonra depolanmak için ambara gönderilir. Muhasebe departmanının da hammadde stok bilgileri, hem miktar hem de fiyat düzeyinde tutulur. Ambar kayıtlarında ise sadece miktar bazında izlenmesi yeterlidir diğer türlü gereksiz iş yüküne neden olmaktadır.

2.5.3.2 Muhasebe bölümündeki stok kayıtları

Ambarda miktar bilgileri tutulan mamuller, muhasebe bölümünde miktar ve tutar bilgileri ile izlenir.

Madde maliyetlerini sağlıklı olarak izlene bilmesi üretilen mamul ya da hizmetlere doğru ve zamanında yüklenebilmesi muhasebe stok kayıtlarının sağlıklı ve hızlı olarak tutulabilmesine bağlı bulunmaktadır. (Altuğ, 2001)

2.5.4 Maddelerin üretim sürecine girişi

Malzemelerin ambardan çıkışı kullanılacak bölümlere aktarılması aşaması, bu maddelere ihtiyaç duyan bölümlerin talep etmesi ile başlar. Ambarda stoklanmış işletme maddeleri farklı fonksiyonel birimlerce tüketilir. Bu birimlerin faaliyet merkezlerinin ölçülebilmesi için izlenmesi gerekir.

Malzemelerin ambardan çıkışı, İstekte buldukları maddeler için "istek fişi" düzenleyerek ambara bildirirler. Bu istek fişleri iki nüsha olarak düzenlenir, içeriğinde istenen maddenin cinsi, miktarı, kullanılacağı yer yazılarak isteği yapan bölüm sorumlusu tarafından imzalanır. Ambar sorumlusu bu istek fişine göre hazırlıklarını yapar "ambar çıkış fişi" düzenler malzemeleri imza karşılığında istenilen malzemeleri teslim eder. Çıkış fişleri üç nüsha olarak düzenlenir. Birincisi istekte bulunan maddeleri teslim alan bölüme ikincisi, muhasebe bölümüne ve son nüsha da ambarda kalır. (Altuğ, 2001)

2.6 Üretime Yüklenen Madde Maliyetlerinin (Değerleme Yöntemleri Hesaplanması)

Satışların maliyetini oluşturan bir diğer etken ise üretim maliyetlerinin belirlenmesidir. Endüstri işletmelerinde kullanılan madde maliyetlerinin hesaplanabilmesi için bu maddelerin önce **miktar** olarak izlenmesi gerekir. Bunun sebebi tutar dengelerinin kurulabilmesi için miktar dengesinde yer alan unsurların **değerlemesi-hesaplanmasını** ifade eder. (Altuğ, 2001)

2.6.1 Üretime yüklenen maddelerin değerlendirilmesi

Üretim maliyeti unsurlarından olan hammadde ve malzeme işletmelerde değerlemeye tabi tutulurlar. Yapılan değerlendirme sonucunda işletmeye verilirler. Genelde muhasebedeki amaç, kontrol ve analiz amacıyla kullanılabilen ve geliri belirlemek için elde edilen hasılatla karşılaştırılabilen doğru ve anlamlı maliyet rakamlarına ulaşmaktır. (Kardeş, 1987)

Üretime çıkışı yapılacak bir madde değişik tarihlerde, değişik miktarlarda ve değişik fiyatlarla satın alınmış olabilir. Bu durumda üretime gönderilen madde miktarının değerini hesaplayabilmek için hangi giriş fiyatının kullanılacağına karar vermek gerekir. Bu değerlendirme sorularına çözüm bulmak üzere geliştirilen yöntemlere stok değerlendirme yöntemleri denir. (Altuğ, 2001)

Bu yöntemlerden sık kullanılanlar, üç grupta toplanmıştır:

- Zaman unsurunu esas alan değerlendirme yöntemleri
- Matematiksel değerlendirme yöntemleri
- Diğer değerlendirme yöntemleri

Zaman unsurunu esas alan değerlendirme yöntemleri

Zaman esasına göre değerlendirme yöntemleri;

- İlk Giren İlk Çıkar Yöntemi (İGİÇ-FIFO)
- Son Giren İlk çıkar (SGİÇ-LIFO)

İlk giren ilk çıkar yöntemi (FİFO)

Bu yöntem malzemenin alınış tarihine göre harcanması varsayımına dayanır. Yani üretime verilen ham maddeler, ambara giriş sırasına göre üretime verilir. Ambara ilk giren madde, ilk çıkar, daha sonra da tarih sırasına göre diğerleri üretime verilir.

Değerleme ise bu sırası izlenen madde ve malzemelerin birim fiyatına göre yapılır. (Megep, 2011)

Bu yöntemde stoka ilk giren malzemenin ilk olarak üretime gittiği varsayılmaktadır. Burada önemli olan fiziki malın çıkışı değil fiyat olarak ilk giren fiyattan en son giren fiyata göre bir sıralamanın yapılmasıdır. (Çetiner, 2010)

Son giren ilk çıkar yöntemi (LİFO)

Bu yöntemde en son satın alınan partinin alış maliyetiyle üretime gönderilen hammadde ve malzemeler değerlendirilir. Kısaca bu yöntem sıralaması FİFO ilk giren ilk çıkar yönteminin tam tersi olup, üretime gönderilen hammadde ve malzemelerin en son satın alınan partilerin maliyetiyle değerlendirildiğini kabul eder. (Üstün, 1996)

Bu yöntemin amacı cari maliyetlerle, cari hasılatı karşılaştırarak değişen maliyetlerin net gelir üzerindeki etkisini ortadan kaldırmaktır. FİFO yönteminin tersine LİFO yöntemi fiyatların yükseldiği dönemlerde yani enflasyonist dönemlerde geçerlidir. Bu yöntem işletmeler açısından gerçek gelir elde edilmesini sağlar. (Kardeş, 1987)

FİFO-LİFO Yöntemlerinin karşılaştırılması

Enflasyonist ortamlarda meydana gelen aşırı ve sık sık tekrarlanan fiyat değişimleri göz önünde bulundurulduğunda stok değerlendirme yöntemleri üzerindeki etkileri, daha çok zamanı esas alan yöntemler üzerinde görülmektedir.

FİFO yöntemi kullanıldığında mamul maliyetleri düşük, kar fazla dolayısıyla da tahakkuk edecek vergi daha fazla, dönem sonu stok değerleri yüksek hesaplanmaktadır. LİFO yönteminde ise mamul maliyetleri yüksek olduğundan kar daha düşük dolayısı ile vergi ve dönem sonu stok değerleri daha düşük hesaplanır. (Altuğ, 2001)

Başka bir deyişle fiyatların arttığı dönemlerde, FİFO yöntemindeki kar daha yüksek çıkarken LİFO yönteminde en düşük çıkar. Tam tersi fiyatların düştüğü dönemde ise FİFO ve LİFO yöntemlerinde bahsedilen durumun tersi sonuçlar elde edilir. (Küçüksavaş, 2002)

2.6.1.1 Matematiksel değerlendirme yöntemleri

Zamanı esas alan yöntemin aksine matematik işlemlere daha çok önem veren yöntemdir.

Bu yöntemler iki gruba ayrılır;

- Hareketli Ortalama Yöntemi
- Tartılı Ortalama Yöntemi

Hareketli ortalama yöntemi

Genellikle değerlemede ani düşüş ve yükseliş gösteren serilerde kullanılır. Hareketli ortalamalar bir zaman serisine ait her değer yerine, o değer ve daha önce ve sonra gelen birkaç değer ortalamasının bu değer yerine yazılması suretiyle elde edilen bir zaman serisidir. Örneğin yıllık verilerde üçer yıllık hareketli ortalamalar hesaplamak istiyorsak, her yılın değeri bir önceki ve bir sonraki değerlerle toplanarak üçe bölünür ve bulunan değer fiili değer yerine konulur. Benzer şekilde daha çok yılı veya ayları içine alan hareketli ortalamalar hesaplanabilir. (Kara, 2009)

Hareketli ortalamalar yöntemi; konjonktürel ve mevsimsel dalgalanmaları yok etmek amacıyla kullanılır.

Tartılı ortalama yöntemi

Bu yöntemde göre ortalama birim maliyet; değerlendirme ya da maliyet hesaplama döneminde alınan bir önceki parti tutarı ile en son partiye ait alış tutarları toplamı, bir önceki partiye ait stok miktarı ile en son satın alınan partiye ait stok miktarının toplamına bölünerek hesaplanır.

Bir başka görüşe göre; İlk madde ve malzemenin miktar ve tutarları hesaplanmakta ve dönemsel olarak ortalama maliyetler tespit edilmektedir. Stoklarda bulunan ve belirlenen ay içinde satın alınan ham madde ve malzemelerin toplam değerinin toplam miktarına bölünmesi suretiyle bulunan ortalama birim maliyetle değerlendirme yapılmaktadır. Dolayısıyla miktar ve tutarlar göz önüne alındığından daha doğru ortalama maliyetler hesaplanır. (T.C.M.E.B. 2011)

2.6.1.2 Diğer stok değerlendirme yöntemleri

Uygulamada karşılaşılan diğer stok değerlendirme yöntemleri,

- Özel ya da Gerçek Maliyet Yöntemi
- Standart Maliyet Yönetimi

Özel (gerçek) maliyet yöntemi

Özel gerçek maliyet yöntemi daha çok otobüs kamyon gibi büyük hacimli ve değeri yüksek mallar için başka bir ifade ile tek tek giriş ve çıkışların olduğu faaliyetlerde

uygulanır. Gerçek maliyetleri ve gerçek kar rakamları veren ancak çok az sayıda işletme tarafından uygulanan bir yöntemdir. (Altuğ, 2001)

Standart maliyet yöntemi

İşletme yöneticileri piyasa fiyatlarını göz önünde bulundurarak standart bir fiyat belirler. Belirlenen bu standart fiyat ile o maliyet dönemi içinde üretime gönderilen malzemelerin değerlendirilmesinde kullanılır. Fiyatların sürekli değiştiği dönemlerde belirlenen standart fiyatında değiştirilmesi gerekir. Dönem sonlarında standart fiyat ile fiili fiyat arasında bir fark olur ise bu farklar malzeme fiyat farkı hesabı aracılığı ile düzenlenir ve kar zarara atılarak kapatılır. (Savcı, 2009)

2.7 İşçilik Maliyetleri

İşçilik maliyetleri, İşletme faaliyetlerini sürdürmek, üretim ve hizmetleri gerçekleştirmek amacıyla çalıştırılan işçiler için tahakkuk ettirilen esas işçilik, fazla mesai, üretim primleri, ikramiyeler, yıllık izin ücretleri, sosyal sigorta işveren primi, fazla mesai ve sosyal yardımlar gibi her türlü tutarları oluşturan harcamaları kapsar. (Akdoğan, 2004)

İşletmelerde mamul veya hizmet üretiminde insan kaynağı önemlidir. İşletmelerde çalışanlar işletmenin herhangi bir fonksiyonu ile ilgili olabilir. İşletmede üretilen mamul ya da hizmetlerin işçilik maliyeti genel olarak üretim bölümü çalışanlarının işletmeden sağladığı mali olanaklardan oluşur. Söz konusu olanaklar çalışanın gelirini oluştururken, işletme açısından bir maliyet unsurudur. (Lazol, 2004)

İşçilik maliyetlerini malzeme maliyetlerinden ayıran bazı özellikler vardır bunlar:

İşçilik, stok yapılması mümkün olmayan bir maliyet unsurudur.

İşçilik maliyeti, yapılan işin yanı sıra üzerine çeşitli ekler yapılabilen bir maliyet unsurudur.

İşçilik, üretimi ve maliyetleri doğrudan doğruya etkileyen bir maliyet unsurudur.

Emeğin karşılığı olarak işçinin aldığı ücret gelirdir. Bu gelirin hesaplanması ve belirli aralıklarla hak edenlere ödenmesi gerekir. Bu durumda işletmelerde çeşitli hesaplamaları doğurur. Sosyal mevzuat gereği işletmelere mali ve idari sorumluluklar yükler.

İşletmeler verimliliği arttırmak ve maliyetleri düşürmek için özellikle işçilik maliyetleri ile ilgilenmek zorundadırlar. (Savcı, 2009)

2.7.1 İşçilik ve ilgili kavramlar

İşçilik kavramı bir mamul ya da hizmetin üretilmesinde kullanılan, üretime yardımcı olan emeğin parasal tutarı olarak tanımlanır. İlk olarak mamul ya da hizmet için harcanacak süre belirlenir. Sonra harcanan bu süre para ile ifade edilir. (Avder, 2012)

İşçilik, bir mal veya hizmet üretiminde kullanılan ve bu üretime yardımcı olan emek gücüdür. Emek, insanların gereksinimlerini gidermek için gelir elde etmek amacıyla, beyin gücü ve bedensel çalışmalarıdır. Emeğin düzeyi emeğin süresine, fikri ve bedeni olarak yapılan çalışmanın yoğunluğuna bağlıdır. Emeğin parasal karşılığı olan ücret ise üretimin maliyet unsuru olarak işçilik giderlerini oluşturmaktadır. (Abdioğlu, 2012)

2.7.1.1 Ücret kavramı (Türk mevzuatında)

İşçilik kavramının temelini oluşturan ücret çeşitli kanunlarda değişik şekillerde tanımlanmıştır. Bu bakımdan özellikle İş Kanunu Madde 32 ve Gelir vergisi Kanunu Madde 61'e göre: (Altuğ, 2001)

İK. 32. Maddesine göre,

Genel anlamda ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır. Ücret en geç ayda bir ödenir. İş sözleşmeleri veya toplu iş sözleşmeleri ile ödeme süresi bir haftaya kadar indirilebilir. İş Kanunu Madde 32, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf> (15.02.2016.)

GVK.61. Maddesine göre,

Ücret, işverene tabi belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir. Gelir Vergisi Kanunu 61, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.193.pdf> (15.02.2016)

2.7.2 İşçilik maliyetlerinin bölümlenmesi

Bir üretim işletmesinde işçilik gideri dört öğeden oluşur. Bunlar direkt işçilik, endirekt işçilik, çeşitli nedenlerden ötürü ortaya çıkan boş geçen zaman, ücret eklerinden ötürü ortaya çıkan emeğe ilişkin diğer maliyetlerdir. Bununla birlikte boşa

geçen zaman ve emeğe ilişkin diğer maliyetlerin önemli bir bölümü endirekt işçilik şeklinde sınıflandırılabilir. (Haftacı, 2007)

Direkt işçilik, üretimi fiilen yapan işçilerin üretim sırasında tahakkuk eden ve üretilen mamullerle doğrudan bağlantısı olan ücretleridir. (Büyükmirza, 2007)

2.7.2.1 Dolaysız (direkt) işçilik maliyetleri

Bir üretim işletmesinin ana faaliyet konusunu oluşturan mamul ya da hizmeti meydana getirmek için harcanan ve üretime doğrudan doğruya yüklenebilen işçilikler direkt işçilik olarak tanımlanır. Bu işçilik basit ve ilkel araçlarla hammaddeye şekil vermek şeklinde olabileceği otomatik makineyi kullanmak yolu ile de olabilir. (Elmacı, 2005)

2.7.2.2 (Dolaylı) Endirekt işçilikler ve maliyetleri

Doğrudan doğruya üretim işlerinde çalışmayan fakat bu işlerin düzenli işlemesi bakımından yararlı olan kişilere verilen ücretlerdir. Örneğin Atölyeye malzeme getirip götürülenler, temizlik işlerine bakanlar vb. gibi. (Erol, 2008)

Endirekt işçilikler kendi arasında:

- Yardımcı işçilikler
- Yönetici işçilik olarak ikiye ayrılırlar.

Yardımcı işçilikler

Üretim eylemini kesintisiz olarak sürdürülmesinde kullanılan işçiliklerden oluşup, bakım onarım işçilikleri temizlik işçilikleri, güvenlik görevlileri, kapıcı gibi personele ödenen işçilik giderleridir.

Yönetici işçilik

Üretim eylemlerini yönlendiren, denetleyen, personele ilişkin işçilik olup, ustabaşı, mühendis, gözlemci, atölye sorumluları gibi kişilere ödenen işçilik giderleridir. (Elmacı, 2005)

2.8 Genel Üretim Maliyetleri

Genel üretim maliyetleri Direkt Hammadde ve Direkt İşçilik dışında kalan tüm Üretim maliyetlerini kapsar. Dolaysız hammadde ve dolaysız işçilik giderleri dışında kalan, ürünle doğrudan ilişkilendirilemeyen, belirlenen yükleme ölçülerine göre ürün

maliyetine yüklenen her türlü dolaylı gider Genel Üretim Maliyetini (GÜM) oluşturur. Dolaylı madde, dolaylı işçilik, bakım onarım, yıpranma payı, bina vergileri, enerji gibi giderler bu giderlere örnek gösterilebilir.(Yüngül, 1998)

2.8.1 Genel üretim maliyetlerinin özellikleri

Bir giderin genel üretim gideri sayılabilmesi için gereken başlıca özellikler:

- Genel üretim maliyetleri, üretim ile ilgili harcamalardır. Bu harcamalar ile üretilen mamuller arasında endirekt bir ilişki vardır.
- Genel üretim maliyetleri, mamullere doğrudan yüklenemeyip, gider dağıtım anahtarları yardımıyla yüklenmektedir.
- Genel üretim maliyetleri bir birinden farklı nitelikte birçok gider çeşidini bünyesinde taşıyan homojen türde bir gider çeşididir.
- Genel üretim giderlerinin bir kısmı sabit, bir kısmı değişken ve bir kısmı da karma (yarı sabit, yarı değişken) giderlerdir. Bundan dolayı bu giderlerin üretim miktarına göre gösterdiği ilişkilerde farklılıklar vardır.
- Genel üretim maliyetlerinin bir kısmı zaman içerisinde düzensiz bir dağılım gösterir. Mevsimsel olarak değişen ısıtma ve aydınlatma buna örnek gösterilebilir.
- Yılsonunda, tutarı belli olan bazı giderlerin bir kısmının üretim maliyetlerine yüklenmesi istenmeyebilir. Örneğin, çalışmayan makinelerin amortisman giderleri üretim maliyetlerine katılmayıp, doğrudan sonuç hesaplarına aktarılır.
- Genel üretim maliyetleri, işçilik giderleri ile birlikte mamulün şekillendirme maliyetini oluşturmaktadır.
- Genel üretim maliyetlerinin bir kısmının kesin tutarları ancak yılsonunda veya maliyet dönemi sonunda belli olur. Bu durumda genel üretim maliyetlerinin bazı tutarları üretim maliyetine tahmini olarak yüklenmektedir. (Abdioğlu, 2012)

2.8.2 Maliyet akış süreci ve GÜM

Maliyet muhasebesi sisteminde veri akış süreci;

Maliyet Çeşitleri → Maliyet Yerleri → Maliyet Taşıyıcıları

Genel üretim maliyetlerinin özellikleri ve üretilen mamul ya da hizmetlere yüklenme aşamaları açısından, maliyet akış süreçlerinin her bir aşaması ayrı bir önem taşır. Bu aşamalar: (Altuğ, 2001)

2.8.2.1 Maliyet çeşitleri

Maliyet muhasebesinin amaçları mamul maliyetlerinin bulunması, giderlerin denetlenmesi ve planlamaya yardımcı olmaktır. Bu görevlerin yerine getirilmesi için, işletmede meydana getirilen giderlerin çok iyi izlemek ve buna uygun kayıt düzeni kurmak gerekmektedir.

Üretimde kullanılan varlık ve hizmetlerin maliyetleri önce gider türleri hesaplarında toplanır. Bu sayede üretim giderleri olabildiğince sınıflandırılmış olurlar. Bu sınıflandırmalar giderlerin kontrol edilebilmesi ve planlama açısından şarttır. Üretim giderleri dolaysız maddeler, dolaysız işçilik ve GİG ve bunların yardımcı defterlerde izlenen ayrıntıları gider türlerini oluşturur. (Hatipoğlu, 1995)

2.8.2.2 Maliyet yerleri

Gider yerleri, giderlerin yapıldıkları yerler diğer bir deyişle giderleri ait oldukları (yapıldıkları) sorumluluk merkezleridir. Gider yerleri, bir işletmenin, departmanları daireleri, atölyeleri olacağı gibi örgüt şemasında yer almayan kısımlarda olabilir. Ayrıca bir atölyede, bir ya da birden fazla makine ve tezgâh bir gider yeri olarak kabul edilebilir. (Şener, 1992) Maliyet yerleri genellikle üretim, kısım, bölüm, daire veya atölye, depo, ambar vb. işletme birimlerini ifade etmektedir. (Altuğ, 2001)

2.8.3 Maliyet yerlerinin bölümlendirilme esasları

İşletmelerin bölümlere ayrılması Organizasyon ilkeleri doğrultusunda yapılır.

Maliyet yeri ayrımının başlıca amaçları şunlardır:

- Birim maliyetlerin daha doğru hesaplanabilmesi,
- Daha etkin bir maliyet kontrolünün sağlanabilmesi,
- Bütçelemeye esas alınacak bölümlerin belirlenmesi,

- Üretim ve satış program ve politikalarına ilişkin kararların alınmasına yardımcı olma,

Üretimle ilgili işler bölümlenirken aşağıdaki esaslardan birisi kullanılabilir.

- Aynı yöneticiye bağlı bulunma,
- Aynı tür işlerin yapılması,
- Yer bakımından aynı olma,

Bu 3 esastan herhangi biri benimsenerek işletmenin üretim faaliyetlerinin yürütüldüğü yerleri 3 ya da daha fazla bölüme ayırma olanağı bulunmaktadır. (Altuğ, 2001)

2.8.4 Gruplar itibariyle maliyet yerleri

İşletmenin büyüklüğü ve organizasyon yapısına göre belirlenecek maliyet yerleri, MSUGT'deki gruplama çerçevesinde aşağıdaki gibi sınıflandırmak mümkündür. (Altuğ, 2001)

2.8.4.1 Esas üretim gider yerleri

İşletmenin ana faaliyet konusunu oluşturan mamullerin üretimini yapan departmanlardır. Örneğin, üretiminde haddeleme işlemini yapan bir fabrikada dökümhane, haddehane, silme, tavlama bölümleri esas üretim gider yerleridir. (Elmacı, 2005)

a) Yardımcı üretim gider yerleri

Bu gider yerlerinin esas faaliyet konusu mamul üretilmemesine rağmen üretimde düzeni ve akıcılığı sağlamak amacıyla işletmede bulunması gereken ve hizmet üreten gider yerleridir. (Yükçü, 1999)

b) Yardımcı hizmet gider yerleri

Mamüllerin üretimi ile doğrudan doğruya uğraşmayan, fakat üretim faaliyetlerinin sürdürülmesine yardımcı olan gider merkezlerine denir.

Örnek verilirse hadde mamulleri üreten bir fabrikada; haddehane ve silme hattı bölümlerinin enerji gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan enerji yardımcı servisi, ya da bu bölümlerdeki merdane, tezgâh ve makinaların bakım ve onarımını yapan servis, atölyelerinin temizliği ile ilgilenen servisler hizmet gider merkezlerini oluşturur. (Üstün, 1996)

c) Üretim yeri yönetimi maliyet yerleri

Üretim yerlerinin yönetimi ile oluşan birimlerin giderlerinin izlendiği gider yerleridir. Bu gider yerleri, işletme müdürü, teknik müdürlük, üretim planlama gibi çeşitli düzeylerde yönetimine yönelik organize edilen birimlerdir.

d) Araştırma ve geliştirme maliyet yerleri

Mamul tasarım ve geliştirme faaliyetlerinin yürütüldüğü, mühendislik büroları, mamul tasarım birimleri, mamul geliştirme laboratuvar ve atölyeleri bu grupta yer alır. (Altuğ, 2001)

e) Pazarlama satış dağıtım maliyet yerleri

İşletmede üretimin gerçekleşmesinden sonra ürünlerin stoklaması, pazarlama faaliyetlerinin yapılması, satış ve sevkiyatın gerçekleştirilmesi, satış sonrası garanti hizmetlerinin yürütülmesi gibi faaliyetleri olan bölümlerdir. Satış bölümü, pazarlama bölümü ve garanti hizmetleri bölümünü örnek verilebilir

f) Genel yönetim maliyet yerleri

İşletmenin genel yönetim giderlerinin takip edildiği bu gider yerleri, muhasebe, insan kaynakları, finansman, genel müdürlük gibi birimlerden oluşmaktadır.

g) Yatırım maliyet yerleri

Yeni faaliyet birimleri olarak projelendirilen alanların ayrı ayrı izlenmek üzere oluşturulduğu maliyet yerleridir.

2.8.4.2 Maliyet taşıyıcıları

Taşıyıcılar toplam maliyette artışa sebep olan, belirleyici unsurlardır. Birçok olası maliyet taşıyıcısı mevcuttur. Örneğin, bir fabrikada, kullanılan malzemelerin toplam maliyeti sadece üretim hacmine bağlı değil, bunun yanı sıra malzemelerin kalitesi, işçilerin becerileri, bitmiş bir üründeki parça sayısı ve de çalışır durumdaki makinaların durumuna bağlıdır. Maliyet taşıyıcıları, sarf edilen mesafe, üretim miktarı, çalışma saatleri, işleme konan ödeme gibi maliyet hedefi ile ilgili unsurları maliyet taşıyıcıları olarak adlandırılabilir. (Arzum, 2002)

2.9 GÜM'nin Maliyet Taşıyıcılarına Yüklenmesi

Maliyetlerin genel akış süreci, aynı zamanda GÜM'nin üretilen mamul ya da hizmetlere yüklenmesi sürecini de yansıtır. Bu süreç;

- 1- GÜM çeşitlerinin belirlenmesi ve maliyet yerlerinde toplanması

- 2- GÜM'nin Esas üretim maliyet yerlerine yüklenmesi
- 3- Esas üretim maliyet yerlerinde Toplanan GÜM'nin oralarda üretilen maliyet taşıyıcılarına yüklenmesi

Endirekt niteliğindeki maliyet taşıyıcıları Genel üretim maliyetlerine yüklenme sürecinde maliyet çeşitleri, çeşitli anahtarlar kullanılarak aşama aşama aktarılırlar. Bu aşamaların izlenebilmesi, takip edilebilmesi ve dağıtım hesaplamalarında kolaylık sağlamak üzere, Maliyet dağıtım Tablosundan yararlanılır. (Altuğ, 2001)

2.9.1 GÜM'nin dağıtımında kullanılan yöntemler

Yardımcı üretim ve yardımcı hizmet gider yerleri giderlerinin, esas üretim gider yerlerine dağıtımında farklı dağıtım yöntemleri geliştirilmiştir.

Giderlerin II. Dağıtımının gerçekleştirilmesinde aşağıda yer alan yöntemler kullanılabilir. Bunlar; (Abdioğlu, 2012)

- Basit (Doğrudan) Dağıtım Yöntemi
- Kademeli (Şelale veya Basamaklı) Dağıtım Yöntemi
- Matematiksel Dağıtım Yöntemi
- Planlı (Standart) Dağıtım Yöntemi

2.9.1.1 Basit (doğrudan) dağıtım yöntemi

Basit Doğrudan dağıtım yönteminde, yardımcı gider yerlerinde birinci dağıtım sonucu toplanan gider tutarları, doğrudan doğruya ana gider yerlerine dağıtılırlar. Diğer bir ifadeyle, hiçbir yardımcı gider merkezinin gider tutarından, başka bir yardımcı gider merkezine dağıtım yapılmaz. Yöntemin en büyük sakıncası, yardımcı gider yerleri arasında, meydana gelen gider alışverişlerini, dikkate almamasıdır. (Şener, 1992)

2.9.1.2 Kademeli (şelale veya basamaklı) dağıtım yöntemi

Bu yöntemle, I. Dağıtım sonucunda yardımcı maliyet yerlerinde toplanan genel üretim giderlerinin dağıtımı yapılırken; dağıtımına tabi tutulan yardımcı maliyet yeri dağıtımdan kendisine pay alamaz, fakat kendinden sonraki yardımcı maliyet yerlerine pay verir ve dağıtımdan çıkar.

Bu yöntemde 2. Dağıtım yapılırken yardımcı maliyet yerleri en çok hizmet sunandan en az hizmet sunana doğru doğru sıralanırlar. Bunun sonucu olarak diğer maliyet yerlerine en fazla hizmet sunan yardımcı maliyet yeri ilk önce dağıtılır. Eğer

yardımcı maliyet yeri eşit sayıda maliyet yerine hizmet sunmuş iseler o zaman I. Toplam genel üretim gideri yüksek olan maliyet yeri ilk önce dağıtılır. (Savcı, 2009)

2.9.1.3 Matematiksel dağıtım yöntemi

Bu yöntem, giderlerin dağıtımında, gider yerleri arasındaki hizmet alış verişini daha hassas şekilde dikkate alır. Matematiksel yöntemde, gider yerleri arasındaki gider ilişkisi, doğrusal denklemlerle ifade edilir. Dağıtım işleminde bu denklemlerin eşanlı çözümü ile yapılır. (Lazol, 2004)

2.9.1.4 Planlı (standart) dağıtım yöntemi

Planlı dağıtım yönteminde, hizmet gider merkezlerinin giderleri tek yönlü dağıtılmayıp, her hizmet yerinin gideri önceden bütçelenir. Bütçelenen bu giderler hem hizmet hem de üretim gider yerlerinin tümüne göre belirlenen ölçülere göre dağıtılır. Yani dağıtılacak olan bütçelenmiş gider, kendisinden önce ve sonra gelen üretim ve hizmet gider yerine dağıtılır. Planlı dağıtım yöntemi standart maliyet sistemini uygulayan işletmelerde daha kolay uygulanmaktadır. Bununla beraber fiili maliyet sistemini uygulayan işletmelerde de kullanılmaktadır. (Elmacı, 2005)

2.10 Geleneksel Maliyet Sistemi

Maliyet sistemleri üretilen mamullerin hesap dönemleri ya da faaliyet dönemleri boyunca maliyetlerini hesaplayan, giderleri izleyen, kontrol edilmesine yardımcı olan sistemlerdir. Endüstri işletmelerinde maliyet sisteminin kurulması özellikle işletmenin üretim teknolojisine göre yapılmalıdır. Üretilen mamullerin maliyetlerinin hesaplanmasında mamul türleri, işletme büyüklüğü, örgüt yapısı ve üretimde kullanılan teknoloji önemli rol oynar. Bu nedenle işletmelerin uyguladıkları üretim teknolojisine, üretilen mamullere uygulanacak sistemden beklenenlere göre en uygun maliyet sistemi kurulmalı ve koşullara göre uygun hale getirilmelidir. (Altuğ, 1996)

Geleneksel olarak üretim yapan işletmelerde üretim yapısına bağlı olarak, safha maliyet sistemi ve sipariş maliyet sistemi olmak üzere iki maliyet sistemi mevcuttur. Bu iki sistem bazen işletmelerin yapısına göre birlikte de kullanılabilir. Bu temel ayırım içinde değişik maliyet hesaplama yöntemleri de mevcuttur. Safha ve sipariş maliyet sistemlerinde kullanılacak maliyet rakamlarının yapısı, diğer sistemleri oluşturur. Diğer bir deyişle, kullanılacak maliyet bilgisinin gerçek, standart, tahmini

olması veya değişken maliyetlerden oluşmasına göre diğer maliyet sistemleri de söz konusudur.

Geleneksel maliyet sistemleri Genel Üretim Giderlerini (GÜG) ürünlere dağıtmak için, direkt işçilik saati ya da makine saati gibi miktara ilişkin ölçüler kullanırlar. Miktara ilişkin dağıtım ölçüleri, bir ürünün üretilen birimlerinin sayısı oranında tüketilen kaynakları doğru bir şekilde ölçer. Bu gibi kaynaklar direkt işçilik, malzeme, enerji ve makinaya ilişkin maliyetleri içerirler. Oysaki pek çok organizasyonel kaynak, fiziksel miktara bağlı olmayan faaliyetleri içerir. Miktara ilişkin olmayan faaliyetler malzeme taşıma, malzeme tedarik, kurma, yerleştirme, ilk parça muayenesi gibi destek faaliyetlerini içerir. Ürünlerin üretim miktarları oranında tüm kaynakları tükettiğini kabul eden geleneksel ürün maliyetleme sistemleri, bu nedenle ürün maliyetlerini yanlış rapor eder.

Geleneksel ürün maliyetleme sistemi, firmaların dar bir ürün aralığında üretim yaptığı, direkt işçilik ve malzemenin baskın maliyet faktörleri olduğu zamanlarda geliştirilmiştir. Bu zamanlarda, Genel üretim giderleri daha azdı ve uygun olmayan genel üretim giderlerinin mamullere dağıtımındaki çarpıklıklar çok önemli değildi. Bu sistemin uygulandığı bu dönemlerde, bilgi işlem maliyetleri yüksek olduğundan daha kapsamlı genel üretim giderleri dağıtım metotlarının gider yerlerini açıklamak hayli zordur. (Çabuk, 2003)

2.10.1 Geleneksel maliyet sisteminin kurulması

Geleneksel maliyet muhasebesinde (GMM), dolaysız maliyetler ürünlere doğrudan aktarılırken, dolaylı maliyetler ise maliyet anahtarları kullanılarak aktarılır. Bölümler veya işlemlere göre ayrılmış maliyet havuzlarından ürünlere üretim hacmini yansıtan bir anahtar kullanılarak maliyet aktarılır. (Öker, 2003)

Geleneksel maliyet muhasebesinde üretim işletmelerinde satılan malların maliyeti; direkt işçilik, hammadde ve genel üretim maliyeti şeklinde üçe ayrılır. Direkt işçilik ve hammadde maliyetleri birincil maliyetler olarak adlandırılır. Bu iki maliyet unsuru üretim hacmine göre değişen maliyetlerdir. Bugün ise, direkt maliyetler ile genel üretim maliyetleri arasındaki temel farklılıklar hızlıca değişmektedir. Direkt işçiliğin satılan malların maliyeti içindeki oranı, otomasyona dayalı üretim yapan işletmelerde azalmaktadır. Birçok elektronik üründe, direkt işçilik toplam üretim maliyetinin sadece % 3-5'ini oluşturmaktadır. Bu durum, genel üretim maliyetlerinin zamanla

birincil maliyet haline geldiğini göstermektedir. Üretim maliyetleri içinde direkt maliyetlerin oranı azalırken, endirekt maliyetlerin ağırlığı artmaktadır. Böylece direkt işçilik maliyetleri, toplam üretim maliyeti içindeki önemini kaybederken, endirekt işçilik ve diğer endirekt maliyetler önemli hale gelmektedir. Ayrıca, değişken maliyetler azalırken, sabit maliyetler artmaktadır. Maliyet yapısındaki bu değişim, maliyet sistemlerini de doğrudan etkilemektedir. (Çelik, Savaş, 2012)

2.10.1.1 Sipariş maliyeti yönetimi

Sipariş maliyet yönetimi, belirli partiler halinde ve her partide diğerlerinden farklı tür veya nitelikte üretim yapılan işletmelerde kullanılır. (Derici, 1999) Herhangi bir mamulün maliyetini hesaplanması gerektiğinde bu maliyet unsurlarının özle bir şekilde takip edilmesi gerekir. Özel siparişler anlaşmalı bir fiyata göre üretilir ve üretime ilişkin maliyet kayıtlarının bir arada yapılması gerekir. Sipariş maliyet sistemi siparişe ilişkin maliyet unsurlarının tek tek belirleyerek ve sipariş edilen mamulün maliyetini özel olarak hesaplamaya yönelik bir hesaplama sistemidir. (Üstün, 1996)

2.10.1.2 Safha maliyet yöntemi

Aynı ya da benzer mamullerin sürekli olarak yığın hâlinde üretilmeleri söz konusu olduğunda, üretim faaliyetlerinin niteliğine göre, birim ve toplam mamul maliyetinin belirlenmesinde kullanılan, fiilî ve standart maliyet uygulaması söz konusu olan bir maliyet hesaplama sistemi olarak da ifade edilebilir. (Akdoğan, Gündüz, Sevim, 2012)

Safha (aşama) maliyeti bir birini izleyen çeşitli safhalar halinde ve genellikle sürekli olarak aynı cins veya birbirine benzer cins mamuller imal edilen sanayi kollarında uygulanır. (Bursal, Ercan, 1990)

2.10.1.3 Standart maliyet yöntemi

Standart maliyetler, geçmişte yapılan faaliyetleri denetleyerek ve elde edilen verileri kullanarak önceden belirlenmiş maliyetleri elde eder. Standart maliyetler önceden saptanan direkt ilk madde ve malzeme, direkt işçilik ve GÜG standartlarına göre hesaplanır. (Yükçü, 1999)

Bir kontrolün yapılabilmesi için standart maliyetler yeterli değildir standartların karşılaştırılabileceği bir veriye ihtiyaçları vardır buda fiili maliyetlerdir. (Küçüksavaş, 2002)

Fili maliyet ise maliyetlerin üretimi tamamlandıktan sonra gerçek verilere dayanarak hesaplanmasına denir. (Avder, 2012)

2.10.1.4 Kısmi maliyet yöntemleri

Kısmi maliyetleme sistemi sabit maliyetlerin üretim maliyetine dâhil etmeden dönem maliyeti olarak gösteren sistemdir. Kendi içerisine ikiye ayrılır. Değişken ve Direkt maliyetleme sistemleri olarak adlandırılır. (Erol, 2008)

Tam maliyet yöntemi

Bu yöntemde, üretim ile ilgili maliyetlerin tamamı (direkt ilk madde ve malzeme maliyeti, direkt işçilik maliyeti, değişken nitelikteki genel üretim maliyetleri ve sabit nitelikteki genel üretim maliyetleri) üretilen mamul maliyetine yüklenmektedir. (Gökçen, 2014)

Bu yöntem, satış karını rahatlıkla hesaplanmasını sağlarken endirekt giderlerin dağıtımında öznel davranır. (Avder, 2012)

Bu yöntem, ister değişken ister sabit olsun, dönem içinde ortaya çıkan tüm maliyet unsurlarına üretim faaliyeti için katlanıldığını, dolayısıyla tamamının üretilen mamullerin maliyetine katılması gereğini kabul eder. Tam maliyet yönteminin en çok eleştirilen noktası nedensellik ilkesine ters düşmesidir. Nedensellik ilkesine göre, mamullere ancak değişken maliyetlerin doğrudan yüklenmesi anlamlıdır. Oysa tam maliyet sisteminde, sabit maliyetler de mamullere yüklenmekte ve bu şekilde sabit maliyetlerle üretilen mamüller arasında, gerçekte olmayan bir doğru orantı kurulmuş olmaktadır. (Badem, Özbek, 2004)

Değişken maliyet yönteminin özellikleri

Bu yöntem maliyetlerin hesaplanmasında yalnızca değişken giderleri dikkate alınır. Bu yöntemde maliyetler, Direkt ilk madde ve malzemeler, Direkt işçilik ve Genel üretim giderlerinin değişken kısmından oluşur. (Avder, 2012)

Değişken maliyet yönteminin uygulanmasında etkinlik sağlanabilmesi için yöntemin özelliklerini kapsayacak kayıt ve raporlama sisteminin oluşturulması gerekir. (Gökçen, 2014)

Değişken maliyet yönteminde üretim maliyetlerinin hangi kalemlerden oluşacağı üretim teknolojisinden etkilenmektedir. Başka bir deyişle emek yoğun teknoloji kullanarak üretim işlevini gerçekleştiren bir işletmede değişken maliyetler, direkt ilk madde ve malzeme, direkt işçilik ve değişken genel üretim giderlerinden oluşmaktadır. İleri derecede otomasyon söz konusu olan işletmeler de değişken maliyetler, direkt ilk madde ve malzeme giderleri ve değişken genel üretim giderlerinden oluşmaktadır. Genel üretim maliyetlerini sabit ve değişken olarak ayıran bu yöntem, planlamada, ürün fiyatlarının tespit edilmesinde, başabaş noktası belirlemede, işletme faaliyetlerinin sonuçlarını analiz etmede ve yönetim kararlarının alınmasında etkili olmaktadır. Bu yöntemin sağlamış olduğu yararların yanında yöntemin sakıncaları ise genel üretim giderlerinin sabit ve değişken olarak ayrılmasının bir işletme için oldukça güç olması ve kimi zaman yarı değişken giderlerin sınıflandırılmasında hataya neden olmaktadır. (Yereli, Kayalı, Demirlioğlu, 2012)

2.10.1.5 Bileşik mamul ve yan mamullerin maliyetlemesi

Üretim sürecinde ortaya çıkan birden fazla mamul nispi olarak satış değerine göre, ana mamul veya yan mamul olarak ayrılır. Bileşik Bazı üretim süreçlerinde zorunlu olarak birden fazla mamul ortaya çıkabilmektedir. Bu üretim süreçleri, bileşik üretim ve aynı anda ortaya çıkan birden fazla mamule de bileşik mamul adı verilir. (Abdioğlu, 2012)

Yan mamuller ise diğer bir mamulün işlenmesi sonucunda yalnızca küçük miktarlarda ve tesadüfi elde edilen mamullerdir. Yani özetle satış değeri yüksek olan mamuller ana mamul, satış değeri düşük olanlar yan mamul niteliğindedir. (Altuğ, 1996)

3 FAALİYET TABANLI MALİYETLEME YAKLAŞIMI

Bu bölümde Faaliyet Tabanlı Maliyetleme sisteminin tanımını ortaya çıkış nedenleri ve gelişimi anlatılmıştır.

3.1 Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Temel Felsefesi

Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin temel felsefesi “Faaliyetler kaynakları tüketir, mamuller faaliyetleri tüketir”dir. Bu yöntem üretim süreci içerisinde bu felsefeden yola çıkarak faaliyetlerin maliyetlerini takip etmek, denetlemek için çok sayıda maliyet taşıyıcısı kullanılır. (Akın, 2003)

FTM Sisteminin basit olarak prensibi; ürün veya hizmetler faaliyetleri, faaliyetler ise kaynakları tüketirler olarak açıklanmaktadır. Bu sebeple geleneksel yöntemlerden farklı olarak faaliyet havuzlarında toplanan maliyetler, sonrasında ürün veya hizmetlere dağıtılmaktadır. (Koşan, 2007)

Faaliyet Tabanlı Maliyet Sisteminin başarılı olabilmesi için faaliyetlerin ve faaliyet-maliyet ilişkilerinin iyi anlaşılması gerekmektedir. Faaliyet kimi zaman fiziksel bir ürün üretmek için hammaddenin kullanılması olabileceği gibi bir hizmeti yerine getirmek için bir işçinin kullanılması da olabilmektedir. Sonuç olarak faaliyet, “işletmede oluşan ve gerekli kaynakları kullanarak değer yaratan işlerdir” şeklinde tanımlanabilmektedir.

3.2 Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Tanımı

İşletmelerin hem çok sayıda mamul çeşidini üretip bunları müşterilere en düşük maliyetle ve kaliteli olarak sunmaları, artan müşteri bilinci, mamul yaşam sürecinin kısalması, şiddetli rekabet ortamı vb. nedenler maliyetlerin doğru hesaplanmasını zorunlu kılmıştır. Bu zorunluluk geleneksel maliyetleme yöntemlerinin yetersizliğinden dolayı faaliyete dayalı maliyetleme yöntemlerini ön plana çıkarmıştır. (Savcı, 2009)

Faaliyet tabanlı maliyet yöntemi (FTM), maliyetlerin daha doğru ve anlamlı hesaplanabilmesi için kaynak maliyetlerini süreçlere, faaliyetlere, oradan mamullere, hizmetlere ve müşterilere yükleyen bir yöntem olarak tanımlanmaktadır. (Akyürek, Dinç, 2014)

Başka bir ifade ile genel üretim giderlerinin ürünlere geleneksel yöntemlere göre daha doğru ve daha adil bir şekilde dağıtılmasına imkân tanıyan modern bir maliyetleme yöntemidir. (Yılmaz, Karaca, 2011)

Faaliyet tabanlı maliyetleme sistemi; bir organizasyon içinde bir metodolojinin gelişimi, bir maliyet sistemi ve bir yönetim sistemidir. (Büyükşalvarcı, 2006)

Faaliyet tabanlı maliyet sistemlerinin tasarımı ve yorumlanması, şu iki temel işleme bağlı olarak tanımlanabilir.

İlk işlem; Benzer kaynakların, faaliyetlerin ve mamullerin birbirinden ayrılması veya parçalara bölünmesi oluşturur. Bu ayırma işlemi yapılırken, kaynakların faaliyetlerce ve mamullerce nasıl tüketildiğine dikkat edilmelidir.

İkinci işlem; Veri toplamak ve sonuçları yorumlamak için gerekli çabaları kolaylaştırmak amacıyla birbirine benzer kaynakların, faaliyetlerin ve mamullerin bir araya getirilmesi veya birleştirilmesi oluşturur. Faaliyetlere dayalı maliyet sisteminin tasarımı aşamasında önemli olan uygun bir dengenin kurulmasıdır. Bunu yapabilmek için “denenmiş ve geçerli” bazı kurallara uyulması durumunda başarılı olması söz konusudur. Bu aşamalar şunlardır. (Okudan, 2005)

- Faaliyetlerin belirlenmesi ve görevlerin faaliyetler içinde toplanması,
- Faaliyet maliyetlerinin belirlenmesi amacıyla büyük defter hesaplarının sistem açısından tekrar oluşturulması,
- Faaliyet merkezlerinin kurulması,
- Kaynak taşıyıcılarının tanımlanması,
- Faaliyet niteliklerinin belirlenmesi,
- Faaliyet taşıyıcılarının seçilmesi

Bu aşamaları artırmak veya azaltmak mümkündür. Faaliyete dayalı maliyet yönteminin yapısındaki karmaşıklık işletmenin mamul çeşitliliğini, mamul boyutlarına, mamullerin karmaşıklık ölçüsüne ve yöneticilerin maliyet sisteminden beklentileri gibi birçok faktöre bağlıdır. Bundan dolayı her işletme kendi yapısına

uygun ne çok basit ne de çok karmaşık olan, ancak yeteri kadar ayrıntıya inen bir sistem oluşturmalıdır. (Akın, 2003)

3.3 Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Amaçları

Faaliyet Tabanlı Maliyet Sistemi'nin temel amacı daha doğru mamul maliyetlerinin belirlenmesidir. Bu amaca ise üretim maliyetlerinin ortaya çıkmasına neden olan faaliyetlerin maliyeti ile o faaliyetin oluşmasını sağlayan mamulü ilişkilendirmek suretiyle ulaşılır. Buradan yola çıkarak Faaliyet Tabanlı Maliyetleme sisteminin iki temel amacı şu şekilde özetlenebilir;

1-Tüm üretim örgütünün faaliyet tüketimini, maliyet ve ilgili alanları tanımlayarak detaylı bilgi sağlamak,

2-Yöneticilerin kararlarını doğru verebilmeleri için doğru maliyet bilgileri sağlamak.

Faaliyet Tabanlı Maliyet yönteminin doğru maliyet hesaplamalarını yapmak için ortaya çıkan amaçların yanı sıra işletmeye sağladığı özel amaçları da söz konusu olmaktadır. Bunlar ise;

Maliyet düşürme ve maliyet yönetimi,

Faaliyet performans ölçümü ve iyileştirme,

Mamul ve hizmet çıktıları ile ilgili kararlar,

Bütçeleme,

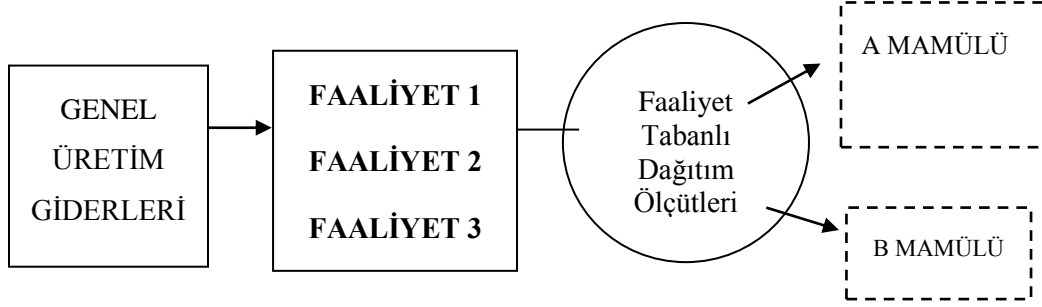
Müşteri karlılık analizi,

Stok değerlendirme,

Yeni mamul ve hizmet tasarımıdır. (Velioğlu, 2006)

Faaliyete dayalı maliyet yöntemi yöneticileri geçmiş, şimdiki ve gelecekteki faaliyetlerinin sonucu hakkında bilgilendirmek, finansal karar alımlarında daha etkin kılmak amacıyla tasarlanan bir sistemdir. Bu yönetime göre teknoloji yoğun yeni üretim ortamlarında genel üretim giderlerinin mamullere dağıtımında, hacim tabanlı dağıtım ölçüleri yerine genel üretim giderlerinin oluşumuna neden olan faaliyetlerin esas alınması önerilmektedir. (Koca, 2010)

Son yıllarda muhasebe literatüründe “Faaliyete Dayalı Maliyetleme/Faaliyet Tabanlı Maliyetleme” gibi ifadelerde yer alan bu yaklaşımın esası aşağıda özetlenmiştir:

Şekil 3.1 : GÜG'nin Mamullere Faaliyet Tabanlı Dağıtımını

Kaynak: Ayşe Güney Koca, “Üretim Teknolojilerindeki Gelişmelerin Maliyet Sistemlerine Etkisi: Eskişehir Arçelik A.Ş.’de inceleme”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üni. S.B.E., 2010), s.53.

- Genel üretim giderleri değişik düzeylerde belirlenen faaliyetlere dağıtılır.
- Faaliyet bazında toplanmış olan genel üretim giderleri uygun faaliyet ölçülerine göre mamullere dağıtılır.

3.4 Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Tarihsel Gelişimi

Üretim, 1930’lu yıllara kadar iş gücü ve malzeme ihtiyacının maksimum olduğu zamanlardır. Malzeme ve işgücünün yoğun olması mamul maliyetinin önemli kısmını oluşturmaktaydı. Maliyetin daha düşük kısmını oluşturan genel üretim maliyetlerinin az olması mamul üzerindeki dağılımın kolaylıkla dağıtılabildiğini sağlıyordu. İnsan nüfusundaki artışlar 19. Y.Y. ortalarına doğru üretim çeşitliliğini arttırmıştır. Bu durumda tek tip ve sade ürünler ihtiyaca cevap verememiştir. Çeşitliliğin artması farklılaşmayı beraberinde getirmiştir. Bu da araştırma geliştirme, zamanla yarışabilme, daha iyi ürün üretebilme ihtiyacı doğurmuştur. Artan rekabet ile satış kanallarını ve satış sonrası teknik destek işletmeler için önemli farklılıklar ortaya koymuştur. Üretim, bilgisayarın ortaya çıkmasıyla bir seviye daha güçlenerek farklı tasarımlar ortaya çıkması sağlanmıştır. (Sümen, 1995)

Faaliyete Tabanlı Maliyetleme Yöntemi (Activity-Based Costing - ABC), ilk olarak bugünkü adıyla 1986 yılında Robin Cooper ve Robert S. Kaplan öncülüğünde Amerika Birleşik Devletleri’nde geliştirilmiş ve daha sonra Avrupa’da da büyük bir ilgi görmeye başlamıştır. (Ertaş, 1998)

3.5 Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Kavramları

Faaliyet Tabanlı Maliyetleme sisteminin kavramları aşağıdaki gibi açıklamak mümkündür.

3.5.1 Faaliyet kavramı

Temelde işletme faaliyetlerini esas almakta ve sistemi bu kavram üzerinde kurmaktadır. Bu sebeple faaliyet kavramı, yöntemin anlaşılması bakımından önemlidir. Genel anlamda faaliyet, işletmede bir fonksiyonu yerine getirebilmek için tekrarlanan eylemlerin bütünü olarak tanımlanabilir. (Topçu, 2005)

Faaliyet, faaliyet tabanlı maliyetleme modelinin en temel unsuru ve yapı taşıdır. Faaliyet, “işletme amaçlarına ulaşmak için, işletme içinde yer alan belirli gruplar tarafından tekrarlanan işler ve görevlerdir.” (Ergün, 2011)

3.5.2 Faaliyetin tanımı

Faaliyet, bir fonksiyonu yerine getirebilmek için yapılan çalışmalar bütünüdür. Burada çalışmalardan kastedilen bir birinden bağımsız olarak yapılan detay çalışmalarını ifade etmek için kullanılır. (Dumanoğlu, 2005) Örneğin hadde makinalarının üretim için hazırlanması faaliyet türü, bu faaliyet kapsamında hadde makinalarının temizliği, merdanelerin değişimi, ölçüm aletlerinin yerleştirilmesi, gibi çalışmalar bu faaliyetle ilgili işlemlerdir. Fonksiyon ise bir organizasyon yapısı içinde, işlerin yönetimini sağlayan farklı görev alanlarını temsil eder. Örneğin, departman, gider yeri, maliyet havuzu veya sorumluluk merkezi gibi. (Saygıner, 2007)

3.5.3 Faaliyetin önemi

Faaliyetler, işletmenin amaçlarını gerçekleştirebilmesi için kullandıkları girdilerin nasıl kullanılması gerektiğinin çeşitliliğini tanımlamasını sağlar. Yani faaliyetler işletmenin “ne” yaptığını açıklar. (Üstün, 1996)

İşletmelerde faaliyetler sağlıklı bir şekilde kurulup yönetilirse mamul maliyetlerini daha sağlıklı elde etmek mümkündür ve günümüz rekabet koşullarına daha dayanıklı maliyetler elde edilir. (Saygıner, 2007)

Faaliyet ve işlemlerin tanımlanması ve bunlar tarafından tüketilen kaynaklara ait maliyetlerin izlenmesi, faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin temel prensiplerini oluşturmaktadır. (Hacırüstemoğlu, 2002)

3.6 Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sistemi ile ilgili Diğer Kavramlar

Faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemi kapsamında bazı temel kavramlar yer almaktadır. Bu kavramlar;

- Kaynak
- Maliyet Havuzu
- Maliyet Etkeni
- Maliyet Objesi
- Performans Ölçüleri

Olarak sıralanabilir. Bu kavramların tek tek ele alınarak açıklanmasında yarar vardır.

3.6.1 Kaynak

Kaynak, bir faaliyetin yerine getirilmesi için kullanılan ya da yönetilen ekonomik unsurlardır. Genel anlamda bir üretim işletmesindeki bu kaynaklar; (Gümüş, 2007)

- Direkt ilk madde ve malzeme kaynağı
- Direkt işçilik kaynağı
- Üretim faaliyetleri ile ilgili olan endirekt nitelikteki kaynaklar
- Üretim dışındaki faaliyetleri yerine getirmek için kullanılan kaynaklar olarak sıralanabilir.

Geleneksel maliyetleme sistemine göre, kaynakları, maliyet objeleri tüketmektedir. Faaliyet Tabanlı maliyet yöntemine göre ise, kaynaklar faaliyetler tarafından tüketilmekte, faaliyetler ise ürünler tarafından tüketilmektedir. (Kurulu, 2009)

3.6.2 Maliyet havuzu

Faaliyet Tabanlı maliyet yönteminin ikinci aşaması Maliyet havuzlarını oluşturmaktır. İşletmede meydana gelen faaliyetleri bireysel maliyetler şeklinde gruplayarak tek bir maliyet havuzunda toplama işlemidir. Diğer bir ifade ile faaliyetlerin tükettiği kaynakların toplam tutarının faaliyetler açısından belirlenmesi işlemine “maliyet havuzu” oluşturma denmektedir. Örneğin Dökümhane bölümüne ait faaliyetler tek bir maliyet havuzunda biriktirilebilir. Bu bölümde oluşan maliyetler

dökümhane işçiliklerinin ücretleri, dökümhane için gerekli olan malzemelerin tedarik maliyetleri vb. gibi sayılabilir. (Gümüş, 2007)

Farklı bir görüşe göre faaliyetler tarafından tüketilen kaynakların toplam tutarının faaliyetler bazında belirlenmesine maliyet havuzu oluşturma denir. Faaliyetlerin belirlenmesi işlemi tamamlandıktan sonra belirlenen bu faaliyetlerin maliyetlerle ilişkilendirilmesi gerekir. Bu ilişkilendirme işlemi bazen kolaylıkla sağlanırken bazen de güç olmaktadır. Böyle durumlarda öncelikle faaliyetlerle ilgili yapılan temel analizde faaliyetlerin ana maliyetleri belirlenir. Daha sonra bu faaliyetler alt faaliyetlere ayrılarak, alt faaliyetlerin her birinin tükettiği kaynakların maliyeti oluşturulur. Maliyet havuzu oluşturma işleminin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için en önemli şart, işletmenin faaliyetlerinin, alt faaliyetlerinin ve bunların tükettiği maliyetlerin iyi bir şekilde belirlenmesidir. (Titiz, Altunay, 2012)

3.6.3 Maliyet etkeni

Maliyet etkeni, bir faaliyetin ortaya çıkmasına neden olan bir faaliyet ölçüsüdür. (Doğan, 1997) Maliyetler faaliyetlerin gerçekleşmesi sonucu ortaya çıkmaktadırlar. Faaliyetlerin oluşması işletme kaynaklarının kullanılması sonucu ortaya çıkarlar. Bu durumda bu faaliyetlerin belirli bir ölçü ile ifade edilmesi gerekmektedir. İşte maliyet etkeni bir çeşit faaliyet ölçüsü haline gelmektedir. (İşleyen, 1999)

Maliyet etkeni, mamuller veya diğer faaliyet taşıyıcıları tarafından talep edilen faaliyetleri ifade etmektedir. (Doğan, 1997) Maliyet etkeni kavramı yerine, maliyet taşıyıcısı, maliyet sürücüsü, maliyet dağıtım anahtarı kavramları da kullanılmaktadır.

3.6.4 Maliyet objesi

Muhasebede maliyeti saptanan şeye “maliyet objesi” denir. Bu bir sonuç olabileceği gibi, faaliyet de olabilir. Bir işletmede maliyet verilerine duyulan gereksinmelere bağlı olarak çok çeşitli maliyet objeleriyle karşılaşılabilir. Örneğin, satın alınan bir “malın”, üretilen bir “mamulün”, sağlanan bir “hizmetin”, üretim yapan bir “atölyenin” ve daha birçok şeyin maliyetini belirlenmesine yardımcı olur. (Büyükmirza, 2007)

Maliyet taşıyıcıları için meydana gelebilmesi için ne kadar çabanın harcanması gerektiğini de belirler. Örneğin, parçadaki veya önceki bir faaliyetten alınan verideki

bir hata, gereken çabayı artırır. Benzer Şekilde yanlış parça sayısını içeren bir liste, satın alma emri tamamlanmadan önce bir düzeltmeyi gerektirir. (Erdoğan, 1995)

3.6.5 Performans ölçüleri

Performans ölçüleri: Meydana getirilen bir işi ve faaliyete sonuçların başarı seviyesini tanımlar. Bu ölçüler, faaliyetin ne derece iyi meydana geldiğinin anlaşılmasını sağlar ve faaliyetin içsel ve dışsal müşteri ihtiyaçlarına nasıl karşıladığını açıklar. (Arzova, 2002)

3.7 Faaliyetlerin Sınıflandırılması

Faaliyet merkezi, yönetim tarafından oluşturulan faaliyetlerin maliyetinin ayrı olarak raporlanması istenen üretim sürecinin bir bölümüdür. Her bir faaliyeti ayrı bir faaliyet merkezi olarak ele almak ekonomik olarak uygun olmadığından, birçok uygulamada ayrıntıyı ve kayıtlama maliyetlerini azaltmak için çoğunlukla birbiriyle ilgili birkaç faaliyet tek bir faaliyet merkezi içinde toplanabilir. (Erdoğan, 1995)

3.7.1 Birim düzeyindeki faaliyetler

Bir birim ürün üretmek için gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Diğer bir deyişle, direkt madde ve malzeme, direkt işçilik, makine işleme, ürün montaj ve ürün kalite kontrolü maliyetleri gibi üretilen birimlere doğrudan yüklenen faaliyetlerdir. Aynı şekilde, yapılan bakım işleri, üretimi desteklemek için yapılan indirekt işçilikler, yardımcı madde ve işletme malzemesi tüketimleri de üretim hacmine bağlı olduğundan dolayı ürün birimleri düzeyindeki faaliyetler olarak kabul edilirler. (Nemli, 2005)

3.7.2 Parti düzeyindeki faaliyetler

Parti seviyesinde ortaya çıkan faaliyetler her birim ürün veya hizmet üretilmesinden ziyade belli bir parti ürün veya hizmet üretebilmek için yapılması gereken faaliyetlerdir. (Koşan, 2007)

Bir parti ürünün üretiminde gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Örneğin, madde siparişlerinin verilmesi, makinelerin ayarlanması, maddelerin teslim alınması, müşteriye mal gönderilmesi gibi çeşitli partiler için yapılması gerekli faaliyetlerdir. Parti düzeyindeki faaliyetler, grup (parça) seviyesindeki faaliyetler, yığın

düzeyindeki faaliyetler ya da sipariş düzeyindeki faaliyetler olarak da adlandırılır. Bu faaliyetler her bir çıktı biriminin üretiminde değişmeyen fakat her bir çıktı partisine bağlı olarak ortaya çıktığı için parti düzeyindeki faaliyetlerin çıktı hacmiyle doğrudan ilişkisi kurulamaz. (Hacıüstemoğlu, Şakrak, 2002) Parti seviyesinde faaliyetlerin ayrı olarak ele alınması, mamul maliyetlerinin doğruluğu açısından önemlidir. Çünkü maliyet yöntemleri işletme içindeki parti boyutlarındaki farklılıklara duyarlı olmalıdır. Çünkü bazı partiler küçük miktarları içerirken, bazı partiler daha büyük miktarları içerebilir.

4- 3.7.3. Mamul düzeyindeki faaliyetler

Mamul düzeyindeki faaliyetler her bir farklı türde ürünlerin üretimini desteklemek için yapılan faaliyetlerdir. Ürün destek faaliyetleri bir işletmenin mamul hattındaki farklı ürünleri desteklemek için yapıldıklarından mamulün parti sayısı veya birim sayısına bakılmaksızın mamullere dağıtılırlar. Mamul düzeyindeki faaliyetler grupları için sabittirler. (Kamışlı, 2015)

5- 3.7.4. İşletme (üretim yeri) düzeyindeki faaliyetler

Bu faaliyetler diğer faaliyetlerle ilişki kurulamayan genel nitelikteki faaliyetlerdir. Bunlar ortak nitelikte olan üretim yönetimi, genel güvenlik, yemekhane, bina kirası, park ve bahçelere ait faaliyetlerdir. Bunların mamullerle doğrudan ilişkisini kuracak dağıtım ölçülerinin belirlenmesi pek mümkün değildir. Bu nedenle genellikle hacim tabanlı dağıtım ölçülerinden faydalanılır. (Koca, 2010)

3.8 Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Oluşturulması

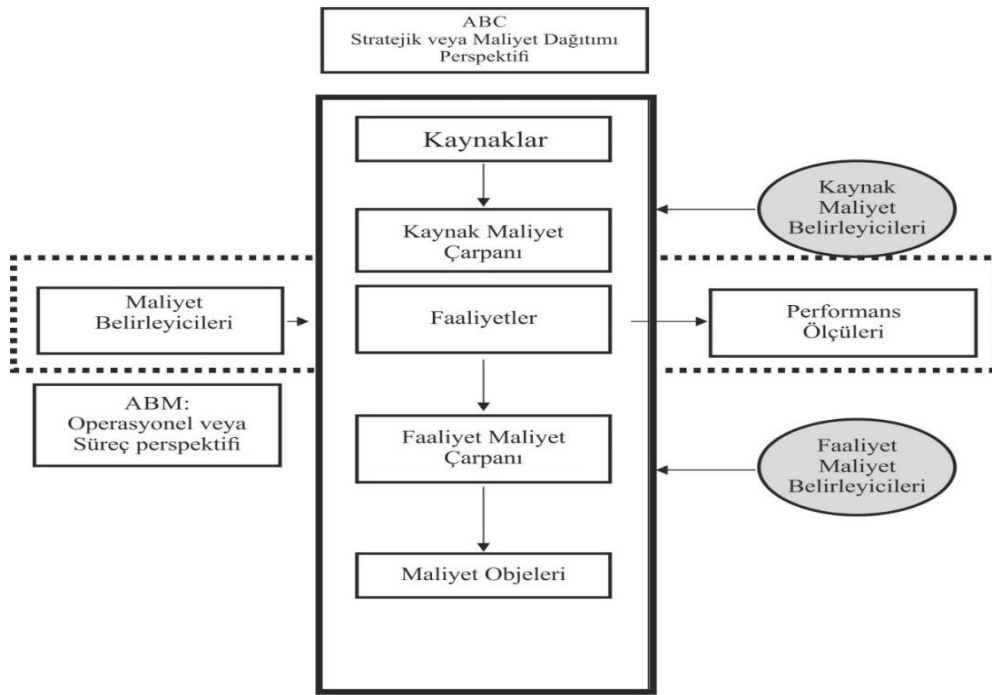
Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin oluşturulması işletmeler içerisinde uygulama öncesi en önemli aşamayı oluşturur. Bu sistemin oluşturulmasındaki hedefleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür. (Güzeldere, 2007)

- En az uğraş ile sistemin hedeflerine ulaşmak
- En düşük maliyetle en yüksek faydayı elde etmek
- Sürekli gelişmeyi sağlamak
- Üretimde elde edilecek ürünlerin en düşük maliyeti olanlarla eşleştirmek
- Doğru maliyet bilgisi sunmak
- Yeni üretim tasarlarken üretimin maliyetini azaltıcı türden seçmek

- Maliyetlerin altında fiyatlandırılan ürünlerin fiyatlarını arttırmak
- Kârsız ürünleri üretim programından çıkarmak
- Maliyeti düşürücü ekipman düzenlemelerini başlatmak

Kaplan ve Cooper (1998:12) maliyetleme ile ilgili dört aşamadan bahsetmekte ve Faaliyet tabanlı maliyetlemeyi üçüncü aşamaya yerleştirmektedirler. İlk aşamadaki Faaliyet tabanlı maliyet bilgilerinin yeterli olmadığını, üçüncü aşamadaki maliyet bilgilerinin uygun kullanımı ile daha yararlı olacağını belirtmektedirler. (Kargın, 2013)

FTMY'nin maliyet perspektifini oluşturan faaliyet tabanlı maliyetleme, Şekil 3.2'de görüldüğü gibi geleneksel mamul maliyetlemesinden farklı bir perspektif ile ortaya çıkan maliyetlerin bütçe kaynaklarından kaynak maliyet belirleyicileri yoluyla faaliyetlere- oradan da faaliyet maliyet belirleyicileri yoluyla maliyet objelerine doğru izlenmesi ile ilgili iki aşamalı bir süreçtir. (Çam, 2006)

Şekil 3.2 : Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yönteminin Uygulama Aşamaları

Kaynak: Mustafa Çam, “Stratejik Bir Yönetim Aracı Olarak Ekonomik Katma Değer (Eva) Ve Faaliyet Tabanlı Maliyet Yönteminin (FTMY) Birlikte Kullanımı”, **Mustafa Kemal Üni. İskenderun Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 15, Sayı: 2, (Yıl: 2006), s.98.

3.8.1 Faaliyet tabanlı maliyetme sisteminin temel amaçları

Sistemin temel amacı; ürün maliyetine yönelik olarak genel işletme giderinin ortaya çıkmasına sebep olan faaliyetlerin maliyetiyle ilgili faaliyetin oluşumunu gerekli kılan ürünü ilişkilendirmektir. Faaliyet Tabanlı Maliyet sistemi temelde iki amaca hizmet eder.

- İşletme faaliyetlerinin tüketimi, maliyeti ve alanını tanımlayarak detaylı bilgi sağlamak
- Yöneticilere alacakları kararlar için doğru maliyet bilgileri sunmak. (Ülker, İskender, 2009)

Günümüzde, faaliyet tabanlı maliyetlemenin sağladığı bilgiler karlılığı geliştirme, tüketici tatmini için fiyatlama, ürün çeşitlendirme, maliyet azaltma, kalite kontrol ve yönetim, ürün geliştirme ve tasarımı gibi pek çok yönetim kararlarında kullanılmaktadır. Bunun sonucunda yöntem etkin bir yönetim aracı haline gelmiştir. (Yıldız, Karaca, 2011)

3.8.2 Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin işleyişi

Bu başlık altında faaliyet tabanlı maliyet sisteminin işleyiş aşamaları ve sistemin akışını oluşturan süreçler incelenecektir.

3.8.3 Faaliyet tabanlı maliyet sisteminin aşamaları

Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin oluşturulması aşamasında ilk olarak **Faaliyetlerin Belirlenmesi gelir**, Faaliyet tabanlı maliyet sistemindeki en önemli kavramlardan biri olan "faaliyet" bir fonksiyonu yerine getirebilmek için yapılan işlemler toplamı olarak ifade edilebilir. "İşlemler" ise bir amaç birliği olmaksızın bağımsız olarak yapılan detay çalışmaları tanımlamak için kullanılır. Faaliyet tabanlı maliyet sistemi, departmanlar yerine iş faaliyetleri üzerine odaklanır ve maliyetleri mamullere, bu mamuller için icra edilen faaliyetlere göre yüklenir. Departmanların esas alındığı dağıtım yöntemleri tarafından kullanılan sorumluluk merkezleri yerine bir iş sürecine odaklanmayı seçer. (Unutkan, 2010)

Faaliyetler kaynaklar ile çıktıları birbirine bağlar. Bu bağlamda FTM iki ilkeye dayanır:

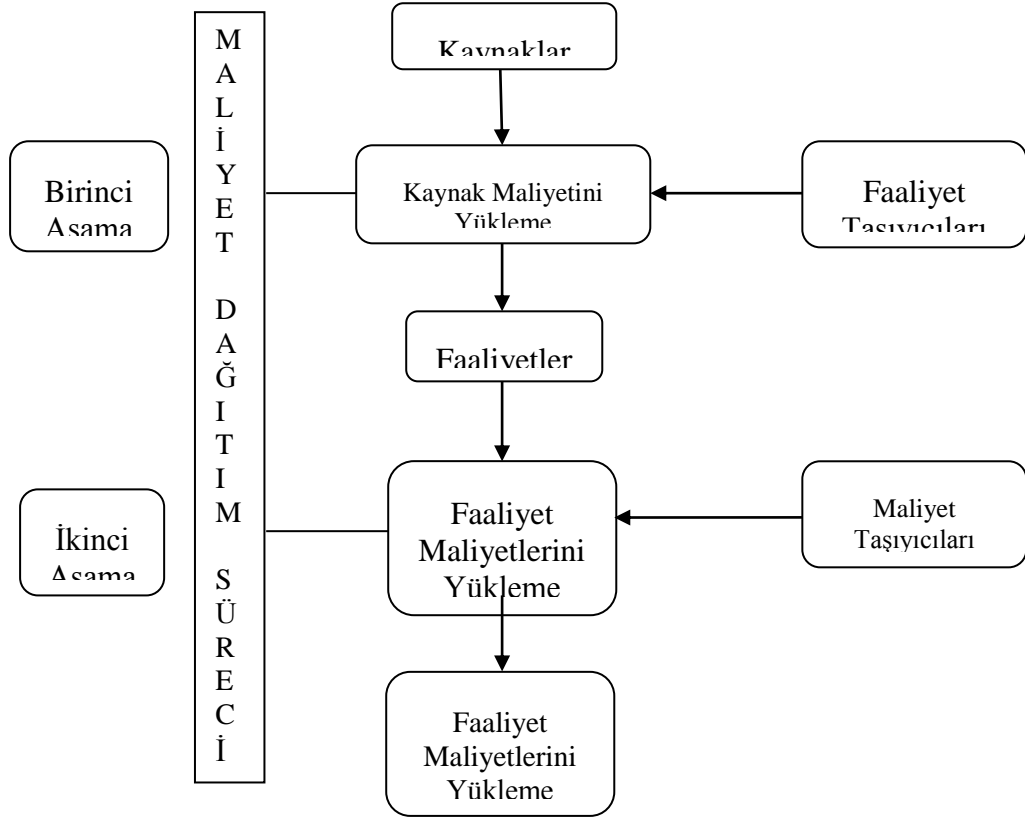
1- Faaliyetler kaynakları tüketir,

2 - Ürünler de faaliyetleri tüketir.

Faaliyetler asıl maliyet etkenleri olarak maliyet sebebidir ve işletme kaynaklarını tüketerek maliyetleri ortaya çıkarır. Ürünlerde faaliyetlerin sonucu olarak oluşur. Sistem işletme kaynaklarının maliyetini kaynaklardan faydalanma ölçüsüne göre faaliyetlere yükler ve faaliyetlerin maliyetini ürünler, hizmetler gibi maliyet nesnelere izler. Sistem bu mantık üzerine çalışır. FTM sistemi; ürünlerle maliyetler arasındaki ilişki zincirine faaliyetleri ekleyerek maliyetleme sürecinde sebep-sonuç ilişkisini açığa çıkarır. Sistem işletme faaliyetlerini tanımlayarak tüketilen kaynakları belirler ve faaliyetlerin etkinliği ve verimliliğini artıracak bilgileri sağlayarak işletme başarısını etkiler ve sürekli gelişmeyi destekler. Yönetim ise faaliyetleri kontrol ederek giderleri de kontrol eder. Bir FTM sisteminin iki yönü vardır. Maliyet dağıtım yönü ve süreç yönü. Maliyet dağıtım yönü kaynaklar, faaliyetler ve maliyet nesnelere hakkında bilgi sağlar. Süreç yönü ise çoğunlukla finansal olmayan operasyonel bilgi sağlar. (Ülker, 2006)

Yukarıdaki bu işlemler, bir faaliyet tabanlı maliyetleme süreci içinde ve iki aşamalı olarak gerçekleştirilmektedir.

Birinci aşamada faaliyetler tanımlanır ve endirekt faaliyetlerin maliyetleri maliyet havuzlarına dağıtılır. Bu amaçla önce faaliyetler bölümlere ayrılır. Maliyetler, bu bölümlerle ilgili maliyetlerdir. Daha sonra homojen maliyet havuzları tanımlanır. Dolayısıyla, endirekt faaliyetlerin bir maliyet havuzunda yer alabilmesi için bu faaliyetlerin mantıksal olarak birbirleriyle ilişkisi olması ve bu faaliyetlerin tüm mamüller için aynı tüketim oranına sahip olması gerekmektedir. İkinci aşamada, her bir maliyet havuzunda toplanan maliyetler mamüllere paylaştırılır. Bu paylaşımın yapılması için, öncelikle yapılması gereken, her mamülün tükettiği kaynak miktarının ölçülmesidir. Daha sonra birinci aşamada hesaplanan yükleme oranı ve bu ölçüler kullanılarak maliyetler mamüllere yüklenmiş olur. Bu durumu aşağıdaki Şekil 3.3 yardımıyla açıklayalım. (Doğan, 1996)

Şekil: 3.3 : Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin İki Aşamalı Süreci

Kaynak: Alper Tunga Alkan, **Faaliyet Tabanlı Maliyet Sistemi ve Bir Uygulama**, s.46.

3.8.4 Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin akışını oluşturan süreçler

FTM sisteminin kurulmasında dikkat edilmesi gereken en önemli hususlar en düşük olabilecek maliyetle ve basit olarak kurmaktır. Bunu sağlayabilmek için uygun bir dengenin kurulması önemlidir. Dengeyi kurabilmek ve sistemin başarılı olabilmesi için denenmiş ve geçerli olan bazı aşamalardan geçmek ve bazı kurallara uyulmalıdır. (Koçyiğit, 2006)

FTMS'nin tasarlanması farklılıklar gösterse de genelde 4 asamadan oluşmaktadır.

- Maliyet Etkenlerinin Belirlenmesi
- Maliyetlerin Faaliyet Merkezlerine Dağıtılması
- Maliyet Havuzlarının Oluşturulması
- Faaliyet Maliyetlerinin Mamullere Dağıtımı

3.9 Maliyet Etkenlerinin Belirlenmesi

Faaliyet tabanlı Maliyet sisteminde, gerçekleştirilmesi gereken ilk adımlardan biri faaliyet merkezlerin belirlenmesi ve kaynak maliyetlerin bu merkezlere aktarılmasıdır. Maliyet etkeni faaliyet maliyetlerinin elde edilmesinde kullanılan ve tanımlı bir faaliyete özgü ölçü birimidir. Faaliyet tabanlı maliyetleme iki aşamalı dağıtım sürecini kullanmaktadır. Birinci aşama da, maliyetler mamullere yüklemeyi beklemek üzere biriktirdikleri faaliyet merkezlerine dağıtırlar. Bu aşama da maliyetler faaliyet merkezlerine ya doğrudan yüklenirler veya birinci aşama maliyet etkenleri kullanılmak suretiyle dağıtırlar. (Erden, 2004)

İkinci aşamada kullanılacak bir maliyet etkeninin seçiminde iki faktör önemlidir. Ölçme maliyeti (maliyet etkeni ile ilgili bilgilerin öğrenilmesindeki kolaylık), Korelasyon derecesi (maliyet etkenin ölçüsü ile mamullerin içerdiği faaliyetler arasındaki ilişki derecesidir). Literatürde üçüncü faktör olarak "davranışsal etkiler" seçilen maliyet etkenlerinin uygulamacılar açısından kabul edilebilir olması ve kişiler üzerindeki etkilerinin olumlu olmasıdır. (Dumanoglu, 2005)

3.10 Maliyetlerin Faaliyet Merkezlerine Dağıtılması

Bu aşamada faaliyet merkezlerinde oluşan maliyetler üretilen ürün ya da sunulan hizmete yüklenir. Faaliyet maliyetlerini ürünlere yüklemek için her maliyet havuzu için ayrı yükleme oranları hesaplanır. Daha sonra her ürünle ilgili maliyet etkeni miktarları ile yükleme oranlarının çarpılması sonucu, ürünlere yüklenecek faaliyet maliyetleri bulunur. Böylece bir ürünün ya da hizmetin tüm faaliyetlerden aldığı maliyetlerin toplamı, o ürünün ya da hizmetin genel üretim maliyetini verir. (Arslan, 2008)

3.10.1 Maliyet havuzlarının oluşturulması

İşletmelerde meydana gelen faaliyetlerin sayısı oldukça fazladır. Bu nedenle Faaliyet çıktı ilişkisini ölçmek çok kolay olmamakla beraber ekonomik olarak da maliyetli bir işlemdir. Bu nedenle daha etkin ve kullanılabilir bir sistem oluşturularak benzer faaliyetleri gruplandırmak ekonomik olarak tasarruf etmekte etkin olacaktır. Bunun için genellikle birbiriyle alakalı birkaç faaliyet tek bir maliyet havuzunda toplanır ve bu şekilde belli sayıda maliyet havuzu yaratılır. Bir maliyet havuzunda toplanan

faaliyetlerin maliyetini ürünlere dağıtmak için tek bir maliyet taşıyıcısı kullanılır. Maliyet havuzlarının sayısı işletmenin büyüklüğü ve karmaşıklığına göre değişiklik gösterir. (Şahini, 2007)

3.10.2 Faaliyet maliyetlerinin mamullere dağıtımı

Faaliyet merkezleri için uygun maliyet etkenleri belirlendikten sonra, her ürün grubunun bu maliyet etkenlerini kullanma miktarına göre faaliyetlerde toplanmış maliyetler ürün gruplarına aktarılır. Kullanılacak maliyet etkeninde hesaplanan döneme ait bir toplam söz konusudur. Bu toplam, her bir mamul ya da hizmet için söz konusu olan parçaların bütünüdür. Dolayısı ile bir faaliyetin maliyeti önce maliyet etkeni toplamına bölünür ve yükleme oranı bulunur. Diğer bir deyimle Yükleme oranı, bir maliyet havuzunun toplam maliyetinin, ortalama maliyet etkeni miktarına bölünmesi ile bulunur.

3.11 Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Üstünlükleri, (Yararları)

Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin üstün olduğu yönleri şu şekilde sıralayabiliriz. (Ertaş, 1998)

- Yeni üretim ortamlarında ortaya çıkan ve üretim hacmine bağlı olmayan indirekt maliyetlerin yani genel üretim maliyetlerinin dağıtımını daha sağlıklı yaparak, mamul maliyetinin daha doğru hesaplanmasını sağlar.
- Daha doğru mamul bilgisi vererek, mamul karlarının daha doğru hesaplanmasına ve mamul karmasının daha doğru belirlenmesine yardımcı olur.
- İşletmenin, katma değer oluşturan faaliyetler üzerinde yoğunlaşmasını sağlar.
- Birden fazla mamul üreten işletmelerde, fiyatlandırma ve belli mamullerin üretiminden vazgeçme gibi yönetim kararlarının alınmasını kolaylaştırır.
- Geleneksel performans ölçümlerine karşılık, sürekli iyileştirme amacına yönelik yeni performans ölçümlerinin geliştirilmesine yardımcı olur.
- İşletmedeki faaliyetlerin maliyeti ile ilgili bilgi vererek, faaliyetlerin analizinin yapılması yoluyla etkin bir maliyet yönetimi sağlar.
- Endirekt maliyetlerin ayrı ayrı görülmesini sağladığından, maliyet düşürme çalışmalarına yardımcı olur.

- Yeni üretim ortamlarıyla uyumlu hale gelecek şekilde sistemde esneklik sağlar.

3.12 Faaliyet Tabanlı Maliyetlemeye Yöneltilen Eleştiriler

Her sistemde olduğu gibi faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin de yetersiz kaldığı noktalar mevcuttur.

- FTM, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleriyle uyuşmamaktadır. Dolayısıyla FTM, işletmelerin dış raporlama gereksinimini karşılayamamaktadır.
- Üretim yeri (fabrika) düzeyindeki faaliyetlere ait maliyetler, ya keyfi bazı temeller kullanılarak, ürünlere dağıtılmakta; ya da bunları dönem gideri olarak kabul etmektedir. Bu da faaliyet tabanlı maliyetlemenin daha doğru ürün maliyetleme ideasının önemini azaltmaktadır.
- FTM sisteminin çoklu faaliyet merkezi ve maliyet etkenlerinin yüksek ölçüm maliyetleri, FTM'nin uygulanmasına engel teşkil etmektedir.
- FTM, çok sert bir değişiklik gerektirmektedir. Bu da, FTM'nin uygulanmasına dirence neden olmaktadır.
- FTM bölümsel ya da işlevsel bilgi sağlamadığı için, bunların maliyetlerini hesaplamamaktadır.
- FTM, fabrika çapındaki faaliyetlere, maliyet etkenlerine ve maliyet etkenleri kullanım oranlarına odaklanmaktadır. Bu da, yanlış maliyet hesaplamalarına neden olmaktadır. Örneğin; hazırlama faaliyeti ayrı bir maliyet havuzu kabul edilerek, tüm hazırlama maliyetleri bu havuzda toplanmakta ve parti sayısı faaliyet etkeni kullanım oranına göre ürünlere dağıtılmaktadır. Doğal olarak daha karmaşık olan ürünlerin hazırlama süresi daha fazladır. Dağıtım, hazırlama sayısına göre yapıldığı için karmaşık olan ürünlere hak ettikleri kadar maliyet yüklenmemiş olacaktır.
- FTM, yapı olarak esnek değildir. Bu da bazı gereksiz faaliyetlerin ölçümüne kaynak ve zaman harcanmasına neden olabilir. (Koca, 2010)
- FTM'nin, sözü edilen eksiklikleri giderildiğinde son derece yararlı bir maliyet hesaplama yöntemi olacağı kabul görmektedir.

3.13 Geleneksel Faaliyet Sistemiyle Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Karşılaştırılması

Geleneksel maliyetleme sistemi, kullanılan kaynakları etkileyen tek faktörün üretim hacmi olduğunu kabul etmiştir. Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminde ise kaynak kullanımının çok sayıda nedeninin bulunduğunu ve bunlardan sadece birinin üretim hacmi olduğunu belirtmektedir. Dolayısı ile geleneksel maliyetleme de genel imalat maliyetleri için yalnızca bir tek maliyet havuzu bulunurken, Faaliyet tabanlı maliyetlemede çok sayıda maliyet havuzu bulunmaktadır. Faaliyet tabanlı maliyetleme sistemi, geleneksel sisteme göre daha fazla bilgiye ihtiyaç duymasına rağmen, bu günün düşük maliyetli bilgi işlem sistemleri ile desteklendiği zaman, günümüz yeni üretim ortamları için gerekli karar alma mekanizmasını destekleyecek en iyi yöntem olduğu belirtilmektedir. (Doğan, 1996)

Faaliyet tabanlı maliyetleme sistemi ile geleneksel maliyet muhasebesini karşılaştırılmasında ortaya çıkan, her iki sistemle de aynı toplam maliyet tutarına ulaşılmıştır. Ancak bu sistemin genel üretim giderlerini çok daha detaylı bir şekilde ürünlere dağıtan ve çok daha doğru sonuçlar elde eden bir sistem olduğunu belirlemiştir. (Büyüksalvarcı, 2006)

Geleneksel maliyet sistemleriyle karşılaştırıldığında, faaliyetlere dayalı maliyet sistemlerinde, yardımcı maliyet merkezleri ve esas üretim maliyet merkezlerinin yerini faaliyetler almaktadır. Bir başka ifade ile ilk aşamada maliyetler faaliyetlere dağıtılmaktadır. Bu nedenle, üretim süreci içinde, faaliyet maliyeti merkezleri, geleneksel maliyet sistemlerinde kullanılan maliyet merkezleriyle birbirine benzer bir hal almaktadır. Her ne kadar artık maliyet merkezleri değil, faaliyetlerin maliyetleri toplandığı için faaliyet maliyeti merkezleri olarak tanımlansalar da, maliyetlerin dağıtımının ilk aşamasında daha fazla sayıda merkez oluşturulduğunu söylemek mümkündür. Üretim süreci faaliyetleri, mamullerin makinelerde işlenmesi ve mamullerin montajı işlemlerini kapsar.

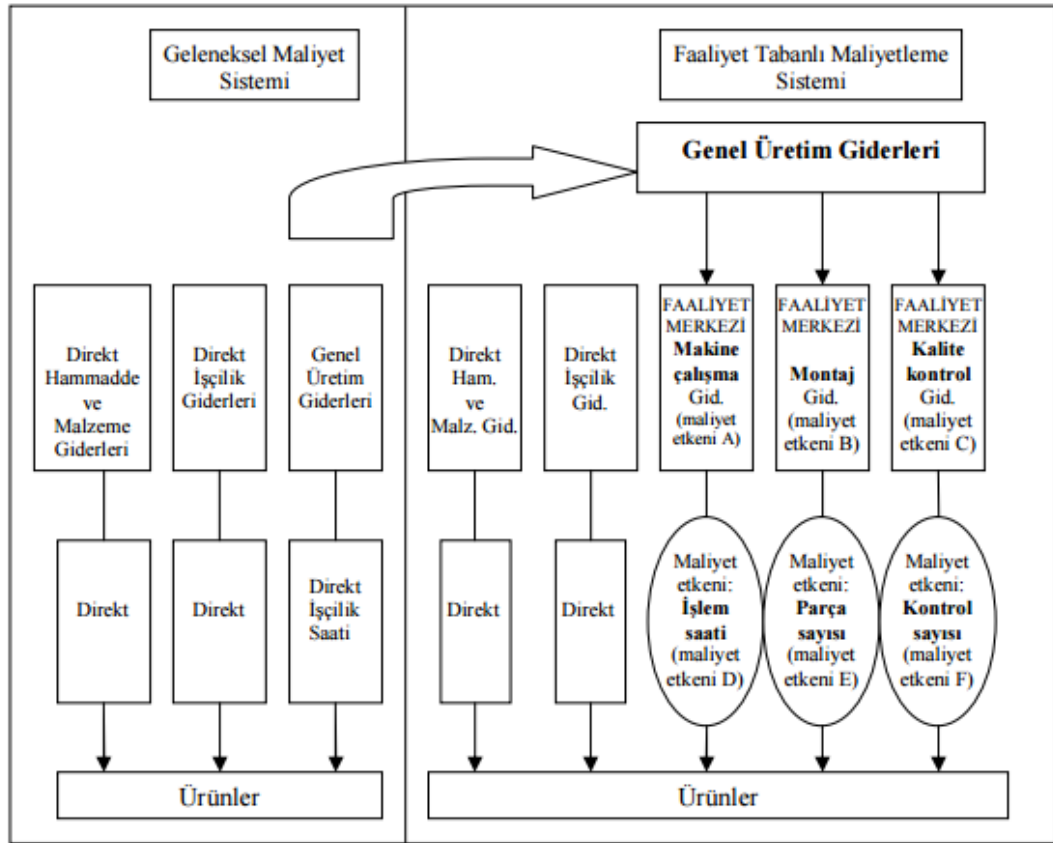
İki sistem arasındaki ikinci farklılık ise, faaliyetlere dayalı maliyet sisteminde çok daha fazla sayıda ve türde maliyet taşıyıcısı/dağıtım anahtarı kullanılıyor olmasıdır. Bu durum da, geleneksel maliyet sistemlerinde kullanılan dağıtım anahtarı kavramı yerine, faaliyetlere dayalı maliyet sistemlerinde maliyet taşıyıcısı kavramının kullanıldığı da ortaya çıkmaktadır. Bir faaliyet ile bir maliyet nesnesi arasında

neden/etki ilişkisini oluşturabilmek adına, her bir faaliyet için maliyet taşıyıcıları belirlenmiştir.

İki sistem arasındaki bir diğer farklılık ise, geleneksel maliyet dağıtım sisteminin ikinci aşamasıyla, bir başka ifade ile birinci aşama sonrasında yardımcı maliyet merkezlerinde toplanan genel üretim maliyetlerinin dağıtım anahtarları ile esas üretim maliyet merkezlerine dağıtılmasıyla, ilgilidir. Tekrar dağıtım olarak da tanımlanan bu işlemin faaliyetlere dayalı maliyet sisteminde yapılmasına gerek kalmadan, maliyetler, her faaliyet için ayrı faaliyet maliyeti taşıyıcısı ile mamullere aktarılmış olmaktadır. Böylece, maliyetler önce faaliyetlere aktarılmakta, daha sonra da bu faaliyetleri tüketen mamullere aktarılmış olmaktadır. (Akdoğan, Gündüz, Sevim, 2012)

Geleneksel maliyetleme sistemi, kullanılan kaynakları etkileyen tek faktörün üretim hacmi olduğunu (yani ne kadar birim üretilirse o kadar fazla üretim maliyetine katlanılacağını) kabul eder. Faaliyet tabanlı maliyet sistemi, kaynak kullanımının çok sayıda nedenlerinin bulunduğunu ve bunlardan birisinin üretim hacmi olduğunu ifade etmektedir. Nitekim geleneksel maliyetlemede genel üretim giderleri için yalnızca tek bir maliyet havuzu bulunurken, faaliyete dayalı maliyetlemede çok sayıda maliyet havuzu yer almaktadır. Geleneksel maliyetleme sadece bir tek maliyet dağıtım anahtarı kullanmakta ve o da üretim hacmine bağlı olmaktadır. Geleneksel maliyetlemeye göre ortak maliyet dağıtım anahtarı üretilen birim sayıları, direkt işçilik saatleri ve makine saatleridir. Faaliyet tabanlı maliyet sisteminde ise her bir maliyet havuzu için bir tane olmak üzere birkaç maliyet dağıtım anahtarı kullanılır. Sonuç olarak, geleneksel maliyetleme yalnızca bir tek maliyet dağıtım anahtarı kullanarak ürün maliyetlerini hesaplar, faaliyet tabanlı maliyet sistemi ise çeşitli maliyet havuzları için farklı maliyet dağıtım anahtarı kullanarak ürün maliyetlerini tespit eder. (Karcıoğlu, 2000)

Geleneksel maliyetleme ve FTM arasındaki fark aşağıdaki karşılaştırmayı şekil 3.4 yardımıyla anlatacak olursak aşağıdaki gibi göstermek mümkündür. (Kargın, 2013)

Şekil 3.4 : Geleneksel Maliyetleme ve FTM Yöntemi

Kaynak: AliAltınbay, Etkin Bir Maliyet Yönetim Sistemi Olarak Hedef Maliyetleme Sistemi ve TMMT Uygulaması", **Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi**, sayı 16, (Aralık 2006), s.142.

4 FALİYET TABANLI MALİYETLEME SİSTEMİNE ÖRNEK UYGULAMA VE GELENEKSEL MALİYETLEME SİSTEM İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Tezin araştırmasını oluşturan bu bölümde şirkette yapılan çalışmalar sırası ile anlatılacaktır.

4.1 Şirket Hakkında Genel Bilgiler

Uygulamanın bu bölümünde şirketin tarihçesi ve şirkette uygulanan maliyet hesapları sistemi, yöntemi hakkında kısa bir bilgi verilmektedir.

4.1.1 Şirketin tarihçesi ve faaliyetleri

Uygulamanın yapıldığı Altek Döküm Hadde Mamulleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. 1971 yılından itibaren faaliyet gösteren bu kuruluş bakır ve bakır alaşımlı ürünler üretmek amacı ile kurulmuştur.

Zaman içerisinde bakır ve bakır alaşımlı yassı mamuller konusunda uzmanlaşan kuruluş, bakır ve bakır alaşımlı bant, şerit, levha, disk ve çubuk profilleri gibi geniş bir ürün yelpazesine sahip olmakla birlikte; elektrik, elektronik, otomotiv, tekstil, sıhhi tesisat, otomasyon, dekorasyon, savunma ve darphane sektörlerine hizmet vermektedir. 1990'lı yıllarda bozuk para üretimine başlamış 4 yılı aşkın süredir yurtdışına açılarak 6 ülkenin bozuk parasını üretmektedir.

Günümüzde Beylikdüzü'ndeki fabrikaya ek olarak Çerkezköy OSB'de de 26 bin metrekare alana yeni fabrika inşaatını da henüz tamamlamış ve en güncel teknolojileri kullanarak üretimini sürdürmektedir. Bakır ve bakır alaşımlı bant alanında Türkiye de ilk 250 firma arasına girmiş olup bunun yanı sıra alanında ihracat rekortmeni Altek Döküm Hadde Mamulleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., üretiminin %55 ini ihraç etmektedir.

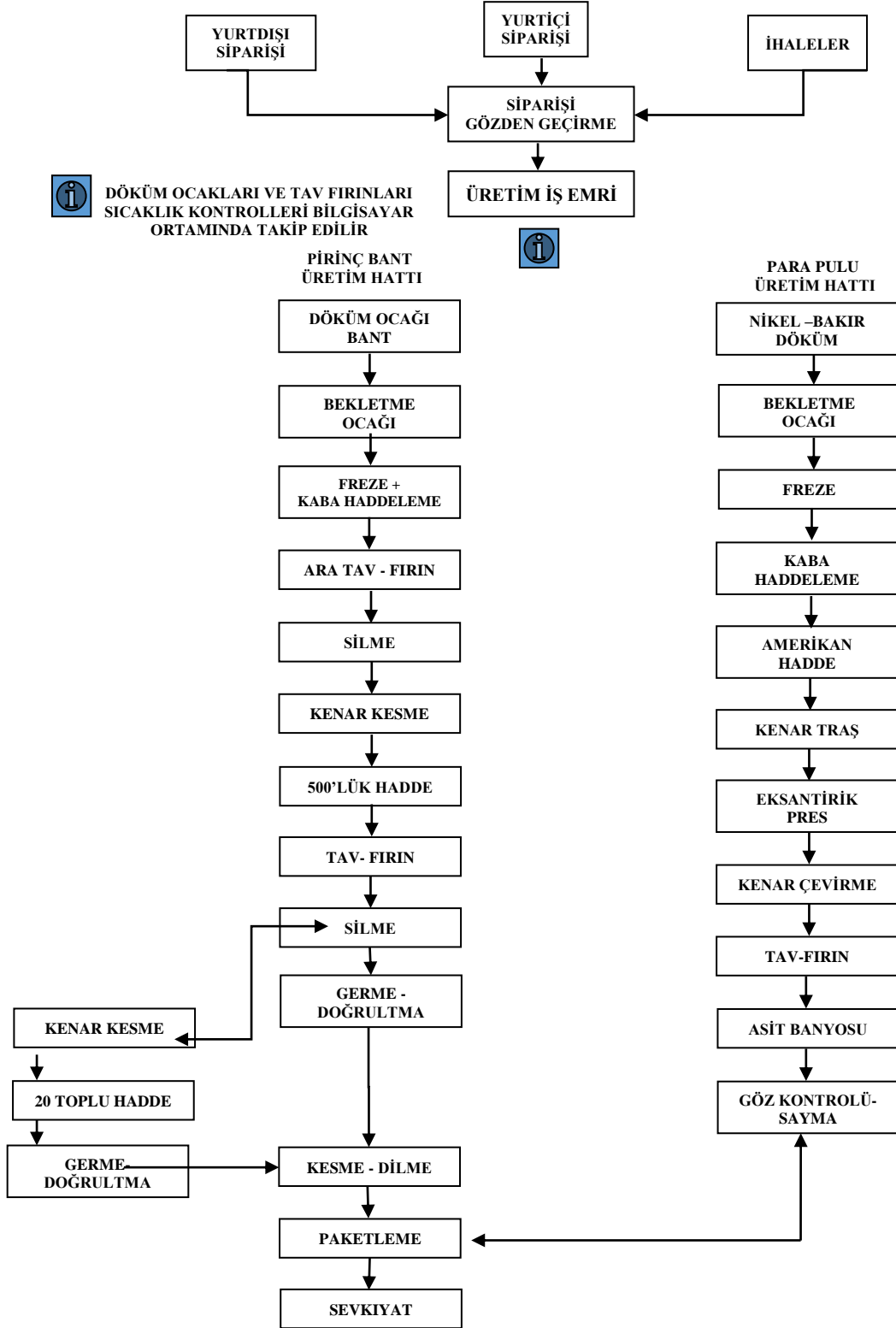
4.1.2 İşletme verilerinin geleneksel maliyetleme sistemi ile belirlenmesi

İşletmede stoklu çalışma sistemi yoktur. Siparişe göre üretim yapılmaktadır. İşletmede bu duruma en uygun olarak sipariş maliyetleme sistemi kullanılmaktadır. Ancak bazı müşterilerin sürekli sipariş verdikleri belli ölçülerdeki ürünler depoda stoklanmaktadır.

Gelen siparişler için her bir müşteri adına teslim öncelikleri belirtilerek ayrı ayrı sisteme girilir ve her ölçüdeki sipariş için sistem tarafında üretim iş emri oluşturulur. İş emirleri üretim planlama departmanına ulaştırılır ve her iş emri için stok karşılaştırılması yapılır. Stoklarda bulunmayan malzemeler için teslim öncelikleri dikkate alınarak malzeme gereksinim planı oluşturulmaktadır. Daha önceden belirlenmiş ve numaralandırılmış iş emirleri ile üretimin görev listeleri ilgili bölümlere dağıtılmaktadır ve işletmenin üretim sistemi çalışmaya başlar. Aynı zamanda üretilecek olan malzemenin ne zaman hangi üretim istasyonunda olması gerektiği üretim planlama tarafından sistem üzerinden takip edilir ve olası aksaklıklara direkt olarak müdahale edilerek siparişin gecikmesi engellenmiş olur.

Hazırlanmış olan sipariş son olarak depoya gelir ve termin (malzemeyi şirket içinde üretime hazır hale bulundurmak) tarihine göre müşteriye sevk edilir. Uygulamanın örneğini oluşturan ürünler için üretiminin iş akış seması aşağıdaki şekil 4.1'deki gibidir.

ÜRETİM PROSEDÜRÜ İŞ AKIŞ ŞEMASI

Şekil 4.1: Pirinç, Bakır ve Para Pulu Üretim Akış Şeması

4.2 Şirketin Maliyet Akışı

Bu bölümde şirketin malzeme, işçilik ve genel üretim maliyetlerini hesaplama yöntemleri anlatılmaktadır.

4.2.1 Geleneksel maliyetleme sistemine göre malzeme maliyetlerinin hesaplanması

Bu kısımda hammadde ve malzeme maliyetlerinin dağıtım tablosu hazırlanarak gösterilmektedir ve birim başına malzeme maliyeti hesaplanmaktadır.

4.2.1.1 Geleneksel maliyetleme sistemine göre hammadde ve malzeme maliyetlerinin dağıtılması

İlk madde ve malzeme aylık ağırlıklı ortalama maliyet yöntemi ile değerlendirilmektedir. Hammaddelerin tedariki ve depolanması aşamasında oluşan direkt maliyetler stoklara eklenmektedir.

Yukarıdaki bilgilere göre Ocak, Şubat, Mart 2015 döneminde oluşan malzeme sarfiyatları, malzeme sarf dağıtım tablosunda toplanmaktadır. Hammadde malzeme dağıtımını iş proseslerine göre oluşturulmuştur. Bu durum aşağıdaki çizelge 4.1'deki gibidir.

Çizelge 4.1 : Malzeme Sarf Dağıtımı

MALZEME SARF DAĞITIM TABLOSU							
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi							
MALZEME SARFLARI	TOPLAM SARF MİKTARLARI	BİRİM	BİRİM SARF TUTARI (TL)	TOPLAM SARF TUTARI(TL)	ÜRÜNLER	SARF MİKTARLARI NIN ÜRÜNLERE DAĞILIMI	ÜRÜN REÇETESİNE GÖRE AKTARILAN MALİYET (TL)
BAKIR HURDA	2.151.975,29	Kg.	14,73	31.707.190,78	PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,10mm-0,19mm)	9.399,82	138.496,93
					PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,20mm-0,24mm)	6.367,58	93.819,84
					PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,25mm-0,49mm)	34.673,20	510.874,65
					PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,50mm-0,99mm)	113.963,43	1.679.136,42
					PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (1,00mm-3,00mm)	79.568,17	1.172.357,00
					PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,10mm-0,19mm)	94.528,98	1.392.789,37
					PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,25mm-0,49mm)	141.288,79	2.081.748,17
					PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,50mm-0,99mm)	202.145,45	2.978.409,83
					PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (1,00mm-3,00mm)	27.197,10	400.721,91
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,10mm-0,19mm)	41.669,29	613.955,06
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,20mm-0,24mm)	6.659,49	98.120,86
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,25mm-0,49mm)	40.978,15	603.771,86
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,50mm-0,99mm)	121.895,03	1.796.000,66
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (1,00mm-3,00mm)	404.859,31	5.965.194,65
					PİRİNÇ BANT CuZn10 (MS-90) (1,00mm-3,00mm)	110.936,07	1.634.531,35
					NİKELLİ BANT (12Ni) (0,50mm-0,99)	15.434,28	227.408,53
					PARA PULU	700.411,16	10.319.853,70

Çizelge 4.1 : (devam) Malzeme Sarf Dağıtımı

BAKIR KATOT							
	167.960,00	Kg.	15,83	2.658.6 93,17	PARA PULU	167.960,00	2.658.693,17
ÇİNKO KÜLÇE							
	1.356.849,12	Kg.	5,49	7.443.6 89,45	PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,10mm-0,19mm)	7.299,68	40.046,12
					PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,20mm-0,24mm)	4.944,91	27.127,82
					PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,25mm-0,49mm)	26.926,38	147.718,40
					PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,50mm-0,99mm)	88.501,28	485.519,01
					PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (1,00mm-3,00mm)	61.790,75	338.984,73
					PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,10mm-0,19mm)	73.408,95	402.722,32
					PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,25mm-0,49mm)	109.721,51	601.933,40
					PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,50mm-0,99mm)	156.981,34	861.201,37
					PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (1,00mm-3,00mm)	21.120,62	115.867,96
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,10mm-0,19mm)	32.359,38	177.523,90
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,20mm-0,24mm)	5.171,60	28.371,45
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,25mm-0,49mm)	31.822,66	174.579,45
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,50mm-0,99mm)	94.660,78	519.310,07
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (1,00mm-3,00mm)	314.404,09	1.724.824,35
					PİRİNÇ BANT CuZn10 (MS-90) (1,00mm-3,00mm)	86.150,30	472.621,54
					NİKELLİ BANT (12Ni) (0,50mm-0,99)	4.558,02	25.005,35
					PARA PULU	237.026,90	1.300.332,24

Çizelge 4.1 : (devam) Malzeme Sarf Dağıtımı

PIRİNÇ RULO BANT	80.979,82	Kg.	13,39	1.084.110,68	PIRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,10mm-0,19mm)	529,99	7.095,16
					PIRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,20mm-0,24mm)	359,02	4.806,37
					PIRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,25mm-0,49mm)	1.954,97	26.171,98
					PIRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,50mm-0,99mm)	6.425,57	86.021,74
					PIRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (1,00mm-3,00mm)	4.486,27	60.059,56
					PIRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,10mm-0,19mm)	5.329,80	71.352,26
					PIRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,25mm-0,49mm)	7.966,25	106.647,44
					PIRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,50mm-0,99mm)	11.397,51	152.583,20
					PIRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (1,00mm-3,00mm)	1.533,45	20.528,88
					PIRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,10mm-0,19mm)	2.349,43	31.452,77
					PIRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,20mm-0,24mm)	375,48	5.026,71
					PIRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,25mm-0,49mm)	2.310,46	30.931,08
					PIRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,50mm-0,99mm)	6.872,77	92.008,67
					PIRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (1,00mm-3,00mm)	22.827,07	305.595,45
					PIRİNÇ BANT CuZn10 (MS-90) (1,00mm-3,00mm)	6.261,81	83.829,41

Çizelge 4.1 : (devam) Malzeme Sarf Dağıtımı

PIRINÇ HURDA	97.562,50	Kg.	10,89	1.062.179,01	PIRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,10mm-0,19mm)	638,53	6.951,74
					PIRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,20mm-0,24mm)	432,55	4.709,21
					PIRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,25mm-0,49mm)	2.355,34	25.642,93
					PIRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,50mm-0,99mm)	7.741,49	84.282,86
					PIRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (1,00mm-3,00mm)	5.405,03	58.845,49
					PIRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,10mm-0,19mm)	6.421,31	69.909,91
					PIRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,25mm-0,49mm)	9.597,69	104.491,63
					PIRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,50mm-0,99mm)	13.731,66	149.498,82
					PIRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (1,00mm-3,00mm)	1.847,49	20.113,90
					PIRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,10mm-0,19mm)	2.830,58	30.816,97
					PIRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,20mm-0,24mm)	452,38	4.925,10
					PIRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,25mm-0,49mm)	2.790,42	30.379,75
					PIRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,50mm-0,99mm)	8.280,28	90.148,77
					PIRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (1,00mm-3,00mm)	27.501,93	299.418,01
					PIRİNÇ BANT CuZn10 (MS-90) (1,00mm-3,00mm)	7.535,84	82.043,95
P.MALI P.LAMA	19.532,57	Kg.	5,35	104.417,89	ANAHTARLIK MALZEME (M58)	19.532,57	104.417,89

Çizelge 4.1 : (devam) Malzeme Sarf Dağıtımı

NİKEL	106.093,94	Kg.	37,52	3.980.872,08	PARA PULU	103.730,08	3.892.175,13
					NİKELLİ BANT (12Ni) (0,50mm-0,99)	2.363,86	88.696,94
BAKIR RULO BANT	1.307.047,98	Kg.	16,18	21.150.269,04	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm)	25.209,45	407.931,96
					BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,20mm-0,24mm)	19.442,85	314.618,53
					BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,25mm-0,49mm)	27.909,00	451.615,29
					BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm-0,99mm)	95.887,05	1.551.616,26
					BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm)	300.221,25	4.858.092,67
					BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (0,10mm-0,19mm)	231.478,38	3.745.715,60
					PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,10mm-0,19mm)	3.971,97	64.273,26
					PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,20mm-0,24mm)	2.690,67	43.539,64
					PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,25mm-0,49mm)	14.651,43	237.085,23
					PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,50mm-0,99mm)	48.156,15	779.248,76
					PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (1,00mm-3,00mm)	33.674,10	544.904,51
					PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,10mm-0,19mm)	39.943,97	646.361,65
					PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,25mm-0,49mm)	59.702,70	966.091,65
					PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64)(0,50mm-0,99mm)	85.418,16	1.382.211,80
					PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (1,00mm-3,00mm)	11.492,35	185.965,86
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,10mm-0,19mm)	17.607,69	284.922,48
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,20mm-0,24mm)	2.814,02	45.535,64
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,25mm-0,49mm)	17.315,64	280.196,69
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,50mm-0,99mm)	51.507,71	833.482,78
					PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (1,00mm-3,00mm)	171.076,51	2.768.310,24
				PİRİNÇ BANT CuZn10 (MS-90) (1,00mm-3,00mm)	46.876,92	758.548,57	

69.191.422,10

5.288.001,24

69.191.422,22

4.2.1.2 Mamul birimi başına hammadde ve malzeme maliyetinin tespiti

Üretim için oluşturulan iş emirleri sayesinde üretim esnasında iş istasyonlarında meydana gelen hammadde ve malzeme sarfiyatlarının hangi ürün için ne kadar olduğu bilinmektedir.

İş emirlerini kaydedilen bu bilgi sayesinde birim başına hammadde ve malzeme tablosu oluşturulmaktadır.

Toplam hammadde ve malzeme maliyeti üretilen ürün miktarına bölünerek birim

Çizelge 4.2 : G.M.S. Göre Mamullerin Birim Başına Hammadde Ve Malzeme Maliyeti maliyetler hesaplanmaktadır. Ocak, Şubat, Mart 2015 dönemine ait birim maliyetlerinin hesaplanması ile ilgili Çizelge 4.2 aşağıda ki gibidir.

MAMÜLLERİN BİRİM BAŞINA HAMMADDE VE MALZEME MALİYET TABLOSU			
	TOPLAM MALZEME SARFIYATI (TL)	ÜRETİM MİKTARI (Kg.)	BİRİM BAŞINA MALZEME SARFIYATI (TL/Kg.)
PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,10mm-0,19mm)	256.863,21	20.190,00	12,72
PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,20mm-0,24mm)	174.002,88	13.677,00	12,72
PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,25mm-0,49mm)	947.493,19	74.475,00	12,72
PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,50mm-0,99mm)	3.114.208,79	244.783,50	12,72
PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (1,00mm-3,00mm)	2.175.151,29	170.905,50	12,73
PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,10mm-0,19mm)	2.583.135,51	203.040,00	12,72
PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,25mm-0,49mm)	3.860.912,30	303.476,00	12,72
PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,50mm-0,99mm)	5.523.905,02	434.190,80	12,72
PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (1,00mm-3,00mm)	743.198,52	58.417,00	12,72
PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,10mm-0,19mm)	1.138.671,17	89.502,00	12,72
PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,20mm-0,24mm)	181.979,76	14.304,00	12,72
PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,25mm-0,49mm)	1.119.858,84	88.017,50	12,72
PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,50mm-0,99mm)	3.330.950,95	261.819,90	12,72
PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (1,00mm-3,00mm)	11.063.342,69	869.602,50	12,72
PİRİNÇ BANT CuZn10 (MS-90) (1,00mm-3,00mm)	3.031.574,81	238.281,00	12,72
NİKELLİ BANT (12Ni) (0,50mm-0,99)	341.110,82	21.296,00	16,02
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm)	407.931,96	24.009,00	16,99
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,20mm-0,24mm)	314.618,53	18.517,00	16,99
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,25mm-0,49mm)	451.615,29	26.580,00	16,99
BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (0,10mm-0,19mm)	3.745.715,60	220.455,60	16,99
BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm)	4.858.092,67	285.925,00	16,99
BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm-0,99mm)	1.551.616,26	91.321,00	16,99
PARA PULU	18.171.054,25	1.087.056,00	16,72
ANAHTARLIK MALZEME (M58)	104.417,89	18.207,00	5,74
TOPLAM	69.191.422,22	4.878.048,30	

4.2.1.3 Geleneksel maliyetleme sistemine göre direkt işçilik maliyetlerinin hesaplanması

Birim başına direkt işçilik maliyetlerin hesaplanması için geleneksel maliyetleme sistemine göre direkt işçiliklerin dağıtım tablosu oluşturulmaktadır. Ayrıca Direkt işçilik maliyetlerinin birim başına maliyetleri hesaplanmaktadır.

4.2.1.4 Direkt işçilik maliyetlerinin ürünlere dağıtılması

İş emirlerinde hangi iş istasyonunda hangi iş için ne kadar işçilik yapıldığı kayıtlı olduğundan iş emirlerindeki bu bilgilere istinaden işçilikler ürünlere dağıtılmaktadır. Bu

Çizelge 4.3 : PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,10mm-0,19mm) D.İ.M. Maliyet

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,10mm-0,19mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	23,5907	25	31,0427	732,3202
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	2,8309	3	33,0620	93,5947
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	3,6810	3	26,4400	97,3245
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	3,6810	3	21,9725	80,8801
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	1,2270	1	29,5650	36,2759
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	3,7745	4	21,9830	82,9752
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	11,0429	9	29,1412	321,8024
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	2,4540	2	25,2733	62,0200
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	2,4540	2	23,3659	57,3393
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	7,9717	1	28,6113	228,0803
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	12,2936	6	27,4987	338,0573
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	8,1957	4	22,4121	183,6839
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	8,1957	4	24,0812	197,3630
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	2,4540	2	27,1808	66,7009
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	19,6318	16	25,5614	501,8169
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	16,9853	18	28,4629	483,4527

TOPLAM	3.563,6871
---------------	-------------------

dağılım sonucunda oluşan Ocak, Şubat, Mart 2015 dönemine ait çizelgeler aşağıda 4.3'-4.26 arasındaki çizelgelerde gösterilmektedir.

Çizelge 4.4 : PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,20mm-0,24mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,20mm-0,24mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	15,9807	25	31,0427	496,0843
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	1,9177	3	33,0620	63,4024
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	2,4935	3	26,4400	65,9290
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	2,4935	3	21,9725	54,7894
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	0,8312	1	29,5650	24,5738
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	2,5569	4	21,9830	56,2086
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	7,4806	9	29,1412	217,9936
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	1,6624	2	25,2733	42,0133
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	1,6624	2	23,3659	38,8425
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	8,3279	6	27,4987	229,0049
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	5,5519	4	22,4121	124,4301
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	5,5519	4	24,0812	133,6966
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	1,6624	2	27,1808	45,1841
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	13,2989	16	25,5614	339,9381
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	11,5061	18	28,4629	327,4979

TOPLAM	2.259,5886
---------------	-------------------

Çizelge 4.5 : PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,25mm-0,49mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,25mm-0,49mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	87,0193	25	31,0427	2.701,3147
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	10,4423	3	33,0620	345,2436
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	13,5780	3	26,4400	359,0014
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	13,5780	3	21,9725	298,3430
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	4,5260	1	29,5650	133,8111
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	13,9231	4	21,9830	306,0711
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	40,7340	9	29,1412	1.187,0347
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	9,0520	2	25,2733	228,7737
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	9,0520	2	23,3659	211,5080
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	45,3475	6	27,4987	1.246,9943
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	30,2316	4	22,4121	677,5560
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	30,2316	4	24,0812	728,0143
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	9,0520	2	27,1808	246,0400
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	72,4159	16	25,5614	1.851,0558
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	62,6539	18	28,4629	1.783,3155

TOPLAM	12.304,0772
---------------	--------------------

Çizelge 4.6 : PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,50mm-0,99mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (0,50mm-0,99mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	286,0141	25	31,0427	8.878,6476
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	34,3217	3	33,0620	1.134,7423
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	44,6280	3	26,4400	1.179,9614
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	44,6280	3	21,9725	980,5900
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	14,8760	1	29,5650	439,8086
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	45,7623	4	21,9830	1.005,9907
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	133,8839	9	29,1412	3.901,5309
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	29,7520	2	25,2733	751,9305
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	29,7520	2	23,3659	695,1820
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	149,0475	6	27,4987	4.098,6053
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	99,3650	4	22,4121	2.226,9825
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	99,3650	4	24,0812	2.392,8282
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	29,7520	2	27,1808	808,6811
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	238,0158	16	25,5614	6.084,0271
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	205,9302	18	28,4629	5.861,3792

TOPLAM	40.440,8873
---------------	--------------------

Çizelge 4.7 : PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (1,00mm-3,00mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
PİRİNÇ BANT CuZn37 (MS-63) (1,00mm-3,00mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	199,6923	25	31,0427	6.198,9869
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	23,9631	3	33,0620	792,2662
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	31,1588	3	26,4400	823,8378
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	31,1588	3	21,9725	684,6386
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	10,3863	1	29,5650	307,0702
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	31,9508	4	21,9830	702,3731
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	93,4765	9	29,1412	2.724,0116
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	20,7725	2	25,2733	524,9907
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	20,7725	2	23,3659	485,3694
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	20,7725	2	27,1808	564,6134
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	166,1804	16	25,5614	4.247,8096
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	143,7785	18	28,4629	4.092,3589

TOPLAM	22.148,3262
---------------	--------------------

Çizelge 4.8 : PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,10mm-0,19mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,10mm-0,19mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	237,2395	25	31,0427	7.364,5511
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	28,4687	3	33,0620	941,2320
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	37,0175	3	26,4400	978,7398
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	37,0175	3	21,9725	813,3677
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	12,3392	1	29,5650	364,8070
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	37,9583	4	21,9830	834,4367
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	111,0524	9	29,1412	3.236,1938
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	24,6783	2	25,2733	623,7021
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	24,6783	2	23,3659	576,6310
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	80,1670	1	28,6113	2.293,6809
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	123,6300	6	27,4987	3.399,6606
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	82,4200	4	22,4121	1.847,2100
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	82,4200	4	24,0812	1.984,7737
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	24,6783	2	27,1808	670,7748
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	197,4264	16	25,5614	5.046,5038
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	170,8124	18	28,4629	4.861,8245

Çizelge 4.9 : PİRİNÇ BANT CuZn36 (0,25mm-0,49mm) Maliyet Dağıtımı

TOPLAM	35.838,090
---------------	-------------------

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,25mm-0,49mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	354,5926	25	31,0427	11.007,5085
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	42,5511	3	33,0620	1.406,8229
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	55,3286	3	26,4400	1.462,8844
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	55,3286	3	21,9725	1.215,7091
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	18,4429	1	29,5650	545,2629
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	56,7348	4	21,9830	1.247,2002
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	165,9857	9	29,1412	4.837,0131
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	36,8857	2	25,2733	932,2232
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	36,8857	2	23,3659	861,8679
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	184,7850	6	27,4987	5.081,3406
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	123,1900	4	22,4121	2.760,9530
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	123,1900	4	24,0812	2.966,5641
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	36,8857	2	27,1808	1.002,5810
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	295,0856	16	25,5614	7.542,8132
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	255,3067	18	28,4629	7.266,7802

TOPLAM	50.137,5244
---------------	--------------------

Çizelge 4.10 : PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,50mm-0,99mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (0,50mm-0,99mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/YTL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	507,3246	25	31,0427	15.748,7212
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	60,8790	3	33,0620	2.012,7772
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	79,1600	3	26,4400	2.092,9858
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	79,1600	3	21,9725	1.739,3458
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	26,3867	1	29,5650	780,1214
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	81,1719	4	21,9830	1.784,4009
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	237,4799	9	29,1412	6.920,4372
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	52,7733	2	25,2733	1.333,7554
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	52,7733	2	23,3659	1.233,0963
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	264,3766	6	27,4987	7.270,0027
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	176,2511	4	22,4121	3.950,1653
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	176,2511	4	24,0812	4.244,3384
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	52,7733	2	27,1808	1.434,4181
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	422,1865	16	25,5614	10.791,6939
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	365,2737	18	28,4629	10.396,7666

TOPLAM	71.733,0261
---------------	--------------------

Çizelge 4.11: PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (1,00mm-3,00) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart2015 Dönemi				
PİRİNÇ BANT CuZn36 (MS-64) (1,00mm-3,00mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/YTL)	TOPLAM D.İ.M.(YTL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	68,2566	25	31,0427	2.118,8681
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	8,1908	3	33,0620	270,8035
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	10,6504	3	26,4400	281,5950
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	10,6504	3	21,9725	234,0155
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	3,5501	1	29,5650	104,9593
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	10,9211	4	21,9830	240,0773
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	31,9511	9	29,1412	931,0911
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	7,1002	2	25,2733	179,4464
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	7,1002	2	23,3659	165,9035
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	7,1002	2	27,1808	192,9898
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	56,8019	16	25,5614	1.451,9386
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	49,1447	18	28,4629	1.398,8042

TOPLAM	7.570,4923
---------------	-------------------

Çizelge 4.12 : PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,10mm-0,19mm) D.İ.M. Maliyet

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,10mm-0,19mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	104,5775	25	31,0427	3.246,3655
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	12,5493	3	33,0620	414,9042
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	16,3177	3	26,4400	431,4380
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	16,3177	3	21,9725	358,5404
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	5,4392	1	29,5650	160,8105
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	16,7324	4	21,9830	367,8278
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	48,9530	9	29,1412	1.426,5456
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	10,8784	2	25,2733	274,9339
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	10,8784	2	23,3659	254,1845
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	35,3384	1	28,6113	1.011,0768
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	54,4973	6	27,4987	1.498,6033
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	36,3315	4	22,4121	814,2681
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	36,3315	4	24,0812	874,9075
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	10,8784	2	27,1808	295,6840
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	87,0275	16	25,5614	2.224,5478
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	75,2958	18	28,4629	2.143,1394

TOPLAM 15.797,7772

Çizelge 4.13 : PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,20mm-0,24mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtım

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (0,20mm-0,24mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	16,7133	25	31,0427	518,8265
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	2,0056	3	33,0620	66,3090
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	2,6078	3	26,4400	68,9514
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	2,6078	3	21,9725	57,3011
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	0,8693	1	29,5650	25,7004
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	2,6741	4	21,9830	58,7854
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	7,8235	9	29,1412	227,9872
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	1,7386	2	25,2733	43,9393
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	1,7386	2	23,3659	40,6232
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	8,7096	6	27,4987	239,5033
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	5,8064	4	22,4121	130,1344
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	5,8064	4	24,0812	139,8257
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	1,7386	2	27,1808	47,2555
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	13,9085	16	25,5614	355,5220
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	12,0336	18	28,4629	342,5115

TOPLAM 2.363,1758

Çizelge 4.16 : PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (1,00mm-3,00mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
PİRİNÇ BANT CuZn30 (MS-70) (1,00mm-3,00mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	1.016,0758	25	31,0427	31.541,7261
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	121,9291	3	33,0620	4.031,2141
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	158,5425	3	26,4400	4.191,8568
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	158,5425	3	21,9725	3.483,5825
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	52,8475	1	29,5650	1.562,4364
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	162,5721	4	21,9830	3.573,8193
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	475,6275	9	29,1412	13.860,3340
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	105,6950	2	25,2733	2.671,2611
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	105,6950	2	23,3659	2.469,6599
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	105,6950	2	27,1808	2.872,8696
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	845,5601	16	25,5614	21.613,7329
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	731,5746	18	28,4629	20.822,7678

TOPLAM	112.695,2606
---------------	---------------------

Çizelge 4.17 : PİRİNÇ BANT CuZn10 Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
PİRİNÇ BANT CuZn10 (MS-90) (1,00mm-3,00mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	278,4163	25	31,0427	8.642,7926
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	33,4100	3	33,0620	1.104,5986
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	43,4425	3	26,4400	1.148,6166
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	43,4425	3	21,9725	954,5413
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	14,4808	1	29,5650	428,1254
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	44,5466	4	21,9830	979,2672
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	130,3274	9	29,1412	3.797,8895
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	28,9616	2	25,2733	731,9560
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	28,9616	2	23,3659	676,7150
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	28,9616	2	27,1808	787,1990
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	231,6931	16	25,5614	5.922,4093
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	200,4598	18	28,4629	5.705,6758

TOPLAM	30.879,7863
---------------	--------------------

Çizelge 4.18 : NİKEL BANT(12 Nİ) (0,50-0,99)D.İ.M. Maliyet Dağıtım

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
NİKEL BANT(12 Nİ) (0,50-0,99)	İŞÇİ SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	24,883	25	31,043	772,436
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	2,986	3	33,062	98,722
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	3,883	3	26,440	102,656
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	3,883	3	21,973	85,311
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	1,294	1	29,565	38,263
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	3,981	4	21,983	87,521
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	11,648	9	29,141	339,431
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	2,588	2	25,273	65,417
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	2,588	2	23,366	60,480
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	12,967	6	27,499	356,576
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	8,645	4	22,412	193,746
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	8,645	4	24,081	208,174
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	2,588	2	27,181	70,355
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	20,707	16	25,561	529,306
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	17,916	18	28,463	509,936

TOPLAM	3.518,330
---------------	------------------

Çizelge 4.19 : BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtım

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	28,0530	25	31,0427	870,8408
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	3,3664	3	33,0620	111,2985
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	4,3772	3	26,4400	115,7337
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	4,3772	3	21,9725	96,1788
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	1,4591	1	29,5650	43,1376
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	4,4885	4	21,9830	98,6702
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	13,1317	9	29,1412	382,6723
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	2,9182	2	25,2733	73,7513
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	2,9182	2	23,3659	68,1853
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	9,4796	1	28,6113	271,2223
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	14,6190	6	27,4987	402,0018
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	9,7460	4	22,4121	218,4282
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	9,7460	4	24,0812	234,6948
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	2,9182	2	27,1808	79,3175
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	23,3452	16	25,5614	596,7371
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	20,1982	18	28,4629	574,8993

TOPLAM	4.237,7694
---------------	-------------------

Çizelge 4.20 : BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,20mm-0,24mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,20mm-0,24mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/YTL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	21,6359	25	31,0427	671,6381
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	2,5963	3	33,0620	85,8392
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	3,3759	3	26,4400	89,2599
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	3,3759	3	21,9725	74,1781
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	1,1253	1	29,5650	33,2700
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	3,4618	4	21,9830	76,0996
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	10,1278	9	29,1412	295,1369
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	2,2506	2	25,2733	56,8809
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	2,2506	2	23,3659	52,5880
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	11,2749	6	27,4987	310,0449
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	7,5166	4	22,4121	168,4633
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	7,5166	4	24,0812	181,0089
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	2,2506	2	27,1808	61,1738
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	18,0050	16	25,5614	460,2350
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	15,5779	18	28,4629	443,3925

TOPLAM	3.059,209
---------------	------------------

Çizelge 4.21 : BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,25mm-0,49mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,25mm-0,49mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	31,0571	25	31,0427	964,0946
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	3,7268	3	33,0620	123,2168
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	4,8460	3	26,4400	128,1270
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	4,8460	3	21,9725	106,4781
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	1,6153	1	29,5650	47,7569
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	4,9691	4	21,9830	109,2363
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	14,5379	9	29,1412	423,6507
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	3,2306	2	25,2733	81,6489
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	3,2306	2	23,3659	75,4869
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	16,1844	6	27,4987	445,0501
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	10,7896	4	22,4121	241,8186
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	10,7896	4	24,0812	259,8271
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	3,2306	2	27,1808	87,8112
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	25,8451	16	25,5614	660,6387
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	22,3611	18	28,4629	636,4623

TOPLAM	4.391,3041
---------------	-------------------

Çizelge 4.22 : BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (0.10mm-019mm)D.İ.M. Maliyet Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (0.10mm-019mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	257,5885	25	31,0427	7.996,2398
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	30,9106	3	33,0620	1.021,9655
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	40,1926	3	26,4400	1.062,6905
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	40,1926	3	21,9725	883,1337
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	13,3975	1	29,5650	396,0981
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	41,2142	4	21,9830	906,0099
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	120,5778	9	29,1412	3.513,7758
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	26,7951	2	25,2733	677,1996
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	26,7951	2	23,3659	626,0911
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	87,0433	1	28,6113	2.490,4197
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	134,2343	6	27,4987	3.691,2639
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	89,4895	4	22,4121	2.005,6530
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	89,4895	4	24,0812	2.155,0161
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	26,7951	2	27,1808	728,3100
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	214,3605	16	25,5614	5.479,3638
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	185,4637	18	28,4629	5.278,8438

TOPLAM	38.912,0742
---------------	--------------------

Çizelge 4.23 : BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm-0,99mm) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm-0,99mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	106,7028	25	31,0427	3.312,3432
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	12,8043	3	33,0620	423,3365
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	16,6493	3	26,4400	440,2064
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	16,6493	3	21,9725	365,8272
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	5,5498	1	29,5650	164,0787
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	17,0725	4	21,9830	375,3034
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	49,9479	9	29,1412	1.455,5381
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	11,0995	2	25,2733	280,5215
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	11,0995	2	23,3659	259,3505
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	55,6049	6	27,4987	1.529,0603
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	37,0699	4	22,4121	830,8169
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	37,0699	4	24,0812	892,6887
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	11,0995	2	27,1808	301,6934
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	88,7962	16	25,5614	2.269,7585
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	76,8260	18	28,4629	2.186,6956

TOPLAM	15.087,2190
---------------	--------------------

Çizelge 4.24 : BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm) D.İ.M. Maliyet

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	334,0854	25	31,0427	10.370,9086
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	40,0902	3	33,0620	1.325,4618
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	52,1287	3	26,4400	1.378,2811
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	52,1287	3	21,9725	1.145,4007
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	17,3762	1	29,5650	513,7286
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	53,4537	4	21,9830	1.175,0705
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	156,3862	9	29,1412	4.557,2730
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	34,7525	2	25,2733	878,3097
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	34,7525	2	23,3659	812,0233
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	34,7525	2	27,1808	944,5985
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	278,0199	16	25,5614	7.106,5879
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	240,5415	18	28,4629	6.846,5188

TOPLAM	37.054,1625
---------------	--------------------

Çizelge 4.25 : PARA PULU D.İ.M. Maliyet Dağıtım

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
PARA PULU	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	1.270,1565	25	31,0427	39.429,0755
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	152,4188	3	33,0620	5.039,2628
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME	1.100,0000	5	19,3793	21.317,1900
HADDEHANE BÖLÜMÜ-FREZE	880,0000	4	22,2228	19.556,1000
HADDEHANE BÖLÜMÜ-AMERİKAN HADDE	880,0000	4	25,4420	22.389,0000
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	203,2250	4	21,9830	4.467,4914
PARA BÖLÜMÜ-EKSANTİRİK PRES	1.760,0000	8	22,3112	39.267,7800
PARA BÖLÜMÜ-KENAR ÇEVİRME	660,0000	3	16,9760	11.204,1300
TAVLAMA BÖLÜMÜ-TAVOCAĞI-3	441,2687	4	22,4121	9.889,7787
PARA BÖLÜMÜ-ASİT BANYOSU	220,0000	1	20,0279	4.406,1300
PARA BÖLÜMÜ-GÖZ KONTROL	1.540,0000	7	16,4037	25.261,7400
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	914,5127	18	28,4629	26.029,7258

TOPLAM	228.257,4042
---------------	---------------------

Çizelge 4.26 : ANAHTARLIK MALZEME (M58) D.İ.M. Maliyet Dağıtımı

DİREKT İŞÇİLİK MALİYET DAĞITIM TABLOSU				
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi				
ANAHTARLIK MALZEME (M58)	İŞÇİ - SAAT	İŞÇİ (ADET)	İSTASYON (SAAT/TL)	TOPLAM D.İ.M.(TL)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	21,2737	25	31,0427	660,3939
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	2,5528	3	33,0620	84,4021
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	3,3194	3	26,4400	87,7655
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	3,3194	3	21,9725	72,9363
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	1,1065	1	29,5650	32,7130
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	3,4038	4	21,9830	74,8256
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	9,9583	9	29,1412	290,1959
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	2,2130	2	25,2733	55,9286
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	2,2130	2	23,3659	51,7076
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	11,0862	6	27,4987	304,8543
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	7,3908	4	22,4121	165,6430
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	7,3908	4	24,0812	177,9786
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	2,2130	2	27,1808	60,1497
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	17,7036	16	25,5614	452,5300
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	15,3171	18	28,4629	435,9695

TOPLAM	3.007,9937
---------------	-------------------

803.054,
09

4.2.1.5 Birim başına direkt işçilik maliyetlerinin hesaplanması

Yukarıdaki direkt işçilik maliyet dağıtım tablolarında ki maliyetler dikkate alınarak, işçilik maliyetleri üretim miktarlarına bölünerek birim başına işçilik maliyetleri hesaplanmaktadır. Bu hesaplar ile ilgili Ocak, Şubat, Mart 2015 dönemine ait çizelge 4.27'deki gibidir.

Çizelge 4.27 : G.M.S. Göre Mamullerin Birim Başına Direkt İşçilik Maliyeti

MAMÜLLERİN BİRİM BAŞINA DİREKT İŞÇİLİK MALİYET TABLOSU			
	TOPLAM İŞÇİLİK MALİYETİ (TL)	ÜRETİM MİKTARI (Kg.)	BİRİM BAŞINA D.İ.M (TL/Kg.)
PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,10mm-0,19mm)	3.563,69	20.190,00	0,18
PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,20mm-0,24mm)	2.259,59	13.677,00	0,17
PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,25mm-0,49mm)	12.304,08	74.475,00	0,17
PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,50mm-0,99mm)	40.440,89	244.783,50	0,17
PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (1,00mm-3,00mm)	22.148,33	170.905,50	0,13
PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,10mm-0,19mm)	35.838,09	203.040,00	0,18
PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,25mm-0,49mm)	50.137,52	303.476,00	0,17
PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,50mm-0,99mm)	71.733,03	434.190,80	0,17
PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (1,00mm-3,00mm)	7.570,49	58.417,00	0,13
PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,10mm-0,19mm)	15.797,78	89.502,00	0,18
PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,20mm-0,24mm)	2.363,18	14.304,00	0,17
PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,25mm-0,49mm)	14.541,44	88.017,50	0,17
PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,50mm-0,99mm)	43.255,49	261.819,90	0,17
PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (1,00mm-3,00mm)	112.695,26	869.602,50	0,13
PİRİNÇ BANT CuZn10(MS-90) (1,00mm-3,00mm)	30.879,79	238.281,00	0,13
NİKELLİ BANT (12Ni) (0,50mm-0,99)	3.518,33	21.296,00	0,17
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm)	4.237,77	24.009,00	0,18
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,20mm-0,24mm)	3.059,21	18.517,00	0,17
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,25mm-0,49mm)	4.391,30	26.580,00	0,17
BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (0,10mm-0,19mm)	38.912,07	220.455,60	0,18
BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm)	37.054,16	285.925,00	0,13
BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm-0,99mm)	15.087,22	91.321,00	0,17
PARA PULU	228.257,40	1.087.056,00	0,21
ANAHTARLIK MALZEME (M58)	3.007,99	18.207,00	0,17
TOPLAM	803.054,09	4.878.048,30	

4.2.2 Geleneksel maliyetleme sistemine göre genel üretim maliyetlerinin hesaplanması

Geleneksel maliyetleme Sistemine göre genel üretim maliyetlerinin hesaplanması birinci ve ikinci dağıtıma göre dağıtım tabloları hazırlanarak hesaplanmaktadır.

4.2.2.1 Geleneksel maliyetleme sistemine göre birinci dağıtım

Genel üretim maliyetleri ilgili dönemlerde oluşan genel üretim maliyet tutarları genel üretim maliyetleri dağıtım anahtarları kullanılarak maliyetlere dağıtılır. Bir başka şekilde ifade edecek olursak Endirekt giderlerin tüm gider yerlerine dağıtım anahtarları aracılığıyla dağıtılmasıdır.

Çizelge 4.28 : Genel Üretim Maliyetleri Dağıtım Oranları

GENEL ÜRETİM MALİYETLERİ DAĞITIM ORANLARI %									
İŞ MERKEZLERİ	AMORTİSMAN	BAKIM ONARIM	DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	DİĞER	ENDİREKT İŞÇİLİK	ENERJİ	SİGORTA	İŞLETME MLZ	GENEL TOPLAM
DAĞITIM ÖLÇÜSÜ	SABİT KIYMET DEĞERLERİ	BAKIM SAATİ	ÇALIŞAN SAYISI	ÖNGÖRÜLEN DAĞITIM %	İŞÇİLİK SAATİ	KURULU GÜÇ (KW/h)	SABİT KIYMET DEĞERLERİ	FİLİ KULLANIM YERİNE GÖRE	
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	0,090		0,040		0,020	0,150	0,100	0,150	0,550
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI			0,010		0,020	0,050			0,080
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	0,100		0,030		0,020	0,040	0,010	0,020	0,220
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1		0,050	0,040		0,010	0,100	0,010		0,210
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1		0,090	0,010		0,020	0,030	0,060	0,120	0,330
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1		0,010	0,010		0,010	0,040	0,010		0,080
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE		0,120	0,020		0,010	0,040	0,050	0,040	0,280
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2			0,030		0,010	0,100	0,030		0,170
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	0,010	0,050	0,040		0,020	0,040	0,020	0,100	0,280
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2		0,020	0,030		0,040	0,030	0,010	0,040	0,170
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	0,130	0,140	0,040		0,020	0,040	0,130	0,030	0,530
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3					0,010	0,050	0,030		0,090
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	0,100		0,050		0,020	0,020	0,010	0,090	0,290
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	0,010	0,080	0,040		0,020	0,030	0,140	0,040	0,360
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	0,120		0,050		0,040	0,040		0,030	0,280
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ			0,070		0,100				0,170
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME	0,060	0,080			0,020	0,030		0,030	0,220
HADDEHANE BÖLÜMÜ-FREZE					0,020	0,020	0,020	0,050	0,110

Çizelge 4.28 : (devam) Genel Üretim Maliyetleri Dağıtım Oranları

İŞ MERKEZLERİ	AMORTİS MAN	BAKIM ONARIM	DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	DİĞER	ENDİREKT İŞÇİLİK	ENERJİ	SİGORTA	İŞLETME MLZ	GENEL TOPLAM
DAĞITIM ÖLÇÜSÜ	SABİT KIYMET DEĞERLERİ	BAKIM SAATİ	ÇALIŞAN SAYISI	ÖNGÖRÜLEN DAĞITIM %	İŞÇİLİK SAATİ	KURULU GÜÇ (KW/h)	SABİT KIYMET DEĞERLERİ	FİLİ KULLANIMI YERİNE GÖRE	
HADDEHANE BÖLÜMÜ-AMERİKAN HADDE	0,080	0,120	0,040		0,010	0,050	0,120	0,020	0,440
PARA BÖLÜMÜ-EKSANTİRİK PRES	0,060	0,070			0,020	0,040	0,150	0,080	0,420
PARA BÖLÜMÜ-KENAR ÇEVİRME			0,040		0,020	0,020	0,030	0,030	0,140
PARA BÖLÜMÜ-ASİT BANYOSU			0,040		0,020		0,010	0,100	0,170
PARA BÖLÜMÜ-GÖZ KONTROL			0,060		0,070				0,130
FABRİKA YÖNETİM	0,090	0,080	0,110	0,360	0,040				0,680
İTHALAT				0,080	0,010				0,090
İHRACAT				0,050	0,010				0,060
LABARATUVAR	0,010	0,050	0,050		0,010		0,010		0,130
MUHASEBE			0,030	0,090	0,040				0,160
PAZARLAMA-SATIŞ				0,110	0,020				0,130
PERSONEL					0,010				0,010
PLANLAMA			0,010	0,040	0,010				0,060
SATINALMA			0,030		0,010				0,040
MAMÜL AMBAR			0,080	0,030	0,070	0,030	0,050		0,260
TEKNİK AMBAR					0,010				0,010
TEKNİK BÜRO					0,010				0,010
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	0,140	0,040		0,240	0,180	0,010		0,030	0,640
Genel Toplam	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	8,000

Belirlenen dağıtım oranları sayesinde aşağıdaki etkenler kullanılarak birinci dağıtım maliyet ana merkezlerine yapılmaktadır.

Genel Üretim Maliyetleri

Sabit Kıymet Amortismanları
ve Sigortaları

Dağıtım Anahtarları (Etkenleri)

Sabit Kıymet Değerleri

Bakım Onarım Giderleri
Dışarıdan Sağlanan Fayda
Ve Hizmetler

Bakım Saatleri
Çalışan Sayıları

Enerji, Elektrik, Fuel Oil
İşletme Malzemeleri

Kurulu Güçler
Kullanılan Fiili Sarf Yerleri

Diğer Üretim Maliyetleri

Üretim ve Diğer Öngörülen Dağıtım
Oranları dikkate alınarak

4.2.2.2 Geleneksel maliyetleme sistemine göre ikinci dağıtım

Mevcut hesap planı dikkate alınarak Geleneksel maliyetleme sistemine göre iş merkezlerinde toplanan bu maliyetler üretim miktarları ve direkt işçilik saatleri dikkate alınarak mamüllere dağıtılmaktadır

Çizelge 4.29 : G.M.S. Göre Genel Üretim Maliyetlerinin 1. Dağıtımı

GELENEKSEL MALİYETLEME SİSTEMİNE GÖRE G.Ü.M.'nin 1. DAĞITIMI (TL)									
İŞ MERKEZLERİ	AMORTİS MAN	BAKIM ONARIM	DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	DİĞER	ENDİREKT İŞÇİLİK	ENERJİ	SİGORTA	İŞLETME MLZ	GENEL TOPLAM
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	52.359,09	0,00	3.819,93	0,00	10.369,01	331.336,76	3.259,26	203.314,34	604.458,39
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	0,00	0,00	954,98	0,00	10.369,01	110.445,59	0,00	0,00	121.769,58
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	58.176,77	0,00	2.864,95	0,00	10.369,01	88.356,47	325,93	27.108,58	187.201,71
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	0,00	23.543,42	3.819,93	0,00	5.184,51	220.891,17	325,93	0,00	253.764,96
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	0,00	42.378,15	954,98	0,00	10.369,01	66.267,35	1.955,56	162.651,47	284.576,53
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	0,00	4.708,68	954,98	0,00	5.184,51	88.356,47	325,93	0,00	99.530,57
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	0,00	56.504,20	1.909,97	0,00	5.184,51	88.356,47	1.629,63	54.217,16	207.801,93
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	0,00	0,00	2.864,95	0,00	5.184,51	220.891,17	977,78	0,00	229.918,41
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	5.817,68	23.543,42	3.819,93	0,00	10.369,01	88.356,47	651,85	135.542,89	268.101,25
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	0,00	9.417,37	4.774,92	0,00	20.738,02	66.267,35	325,93	54.217,16	155.740,74
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	75.629,80	65.921,57	3.819,93	0,00	10.369,01	88.356,47	4.237,04	40.662,87	288.996,69
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	0,00	0,00	0,00	0,00	5.184,51	132.534,70	977,78	0,00	138.696,99
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	58.176,77	0,00	4.774,92	0,00	10.369,01	44.178,23	325,93	121.988,60	239.813,46
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	5.817,68	37.669,47	3.819,93	0,00	10.369,01	66.267,35	4.562,96	54.217,16	182.723,56
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	69.812,13	0,00	2.864,95	0,00	20.738,02	88.356,47	0,00	40.662,87	222.434,43

Çizelge 4.29 : (devam) G.M.S. Göre Genel Üretim Maliyetlerinin 1. Dağıtımı

İŞ MERKEZLERİ	AMORTİS MAN	BAKIM ONARIM	DIŞARDAN SAĞLANA N FAYDA VE HİZMETL ER	DİĞER	ENDİREKT İŞÇİLİK	ENERJİ	SİGORTA	İŞLETME MLZ	GENEL TOPLAM
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	0,00	0,00	6.684,88	0,00	51.845,05	0,00	0,00	0,00	58.529,94
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME	34.906,06	37.669,47	0,00	0,00	10.369,01	66.267,35	0,00	40.662,87	189.874,76
HADDEHANE BÖLÜMÜ-FREZE	0,00	0,00	0,00	0,00	10.369,01	44.178,23	651,85	67.771,45	122.970,54
HADDEHANE BÖLÜMÜ-AMERİKAN HADDE	46.541,42	56.504,20	3.819,93	0,00	5.184,51	110.445,59	3.911,11	27.108,58	253.515,34
PARA BÖLÜMÜ-EKSANTİRİK PRES	34.906,06	32.960,79	0,00	0,00	10.369,01	110.445,59	4.888,89	108.434,31	302.004,65
PARA BÖLÜMÜ-KENAR ÇEVİRME	0,00	0,00	3.819,93	0,00	10.369,01	44.178,23	977,78	40.662,87	100.007,82
PARA BÖLÜMÜ-ASİT BANYOSU	0,00	0,00	3.819,93	0,00	10.369,01	0,00	325,93	135.542,89	150.057,76
PARA BÖLÜMÜ-GÖZ KONTROL	0,00	0,00	5.729,90	0,00	36.291,54	0,00	0,00	0,00	42.021,44
FABRİKA YÖNETİM	52.359,09	37.669,47	10.504,82	6.773,55	20.738,02	0,00	0,00	0,00	128.044,96
İTHALAT	0,00	0,00	0,00	1.505,23	5.184,51	0,00	0,00	0,00	6.689,74
İHRACAT	0,00	0,00	0,00	940,77	5.184,51	0,00	0,00	0,00	6.125,28
LABARATUVAR	5.817,68	23.543,42	4.774,92	0,00	5.184,51	0,00	325,93	0,00	39.646,44
MUHASEBE	0,00	0,00	2.864,95	1.693,39	20.738,02	0,00	0,00	0,00	25.296,36
PAZARLAMA-SATIŞ	0,00	0,00	0,00	2.069,70	10.369,01	0,00	0,00	0,00	12.438,71
PERSONEL	0,00	0,00	0,00	0,00	5.184,51	0,00	0,00	0,00	5.184,51
PLANLAMA	0,00	0,00	954,98	752,62	5.184,51	0,00	0,00	0,00	6.892,11
SATINALMA	0,00	0,00	2.864,95	0,00	5.184,51	0,00	0,00	0,00	8.049,46
MAMÜL AMBAR	0,00	0,00	7.639,87	564,46	36.291,54	22.089,12	1.629,63	0,00	68.214,61
TEKNİK AMBAR	0,00	0,00	0,00	0,00	5.184,51	0,00	0,00	0,00	5.184,51
TEKNİK BÜRO	0,00	0,00	0,00	0,00	5.184,51	0,00	0,00	0,00	5.184,51
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	81.447,48	18.834,73	0,00	4.515,70	93.321,10	22.089,12	0,00	40.662,87	260.871,00
GENEL TOPLAM	581.767,72	470.868,37	95.498,33	18.815,43	518.450,53	2.208.911,72	32.592,60	1.355.428,92	5.282.333,62

Cizelge 4.30 : G.M.S. Göre Genel Üretim Maliyetlerinin 2. Dağıtımı

GELENEKSEL MALİYETLEME SİSTEMİNE GÖRE 2. DAĞITIM					
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi					
İ= İŞÇİLİK SAATI Ü= ÜRETİM KG.					
İŞ MERKEZLERİ	ANAHTAR*	G.Ü.M. MALİYETLERİ (TL)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,10mm-0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,20mm-0,24mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,25mm-0,49mm)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	İ	604.458,39	2.501,82	1.694,77	9.228,49
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	İ	121.769,58	504,00	341,42	1.859,10
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	İ	187.201,71	997,00	675,38	3.677,62
TAV BÖLÜMÜ TAV OCAĞI-1	İ	253.764,96	1.351,50	915,52	4.985,28
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	İ	284.576,53	1.515,59	1.026,68	5.590,58
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	İ	99.530,57	411,95	279,06	1.519,57
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	İ	207.801,93	1.106,71	749,70	4.082,32
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	İ	229.918,41	1.224,50	829,49	4.516,81
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	İ	268.101,25	1.427,85	967,25	5.266,92
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	İ	155.740,74	5.643,26	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	İ	288.996,69	2.691,52	1.823,28	9.928,23
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	İ	138.696,99	860,33	582,80	3.173,49
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	İ	239.813,46	2.233,46	1.512,98	8.238,58
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	İ	182.723,56	973,15	659,22	3.589,65
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	İ	222.434,43	1.184,64	802,49	4.369,78
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	İ	58.529,94	242,25	164,11	893,60
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME	İ	189.874,76	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-FREZE	İ	122.970,54	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-AMERİKAN HADDE	İ	253.515,34	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-EKSANTİRİK PRES	İ	302.004,65	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-KENAR ÇEVİRME	İ	100.007,82	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-ASİT BANYOSU	İ	150.057,76	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-GÖZ KONTROL	İ	42.021,44	0,00	0,00	0,00
FABRİKA YÖNETİM	Ü	128.044,96	529,97	359,01	1.954,91
İTHALAT	Ü	6.689,74	27,69	18,76	102,13
İHRACAT	Ü	6.125,28	25,35	17,17	93,52
LABARATUVAR	Ü	39.646,44	164,09	111,16	605,30
MUHASEBE	Ü	25.296,36	104,70	70,93	386,21
PAZARLAMA-SATIŞ	Ü	12.438,71	51,48	34,88	189,91
PERSONEL	Ü	5.184,51	21,46	14,54	79,15
PLANLAMA	Ü	6.892,11	28,53	19,32	105,22
SATINALMA	Ü	8.049,46	33,32	22,57	122,89
MAMÜL AMBAR	Ü	68.214,61	282,34	191,26	1.041,46
TEKNİK AMBAR	Ü	5.184,51	21,46	14,54	79,15
TEKNİK BÜRO	Ü	5.184,51	21,46	14,54	79,15
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	Ü	260.871,00	1.079,73	731,43	3.982,82
TOPLAM		5.282.333,62	27.261,09	14.644,23	79.741,86
ÜRETİM HACMİ KG.			20.190,00	13.677,00	74.475,00
BİRİM BAŞINA G.Ü.M.			1,35	1,07	1,07

Çizelge 4.30 : (devam) G.M.S. Göre Genel Üretim Maliyetlerinin 2. Dağıtımı

İŞ MERKEZLERİ	ANAHTAR#	G.Ü.M. MALİYETLERİ (TL)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,50mm-0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (1,00mm-3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,10mm-0,19mm)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	İ	604.458,39	30.332,10	21.177,58	25.159,50
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	İ	121.769,58	6.110,47	4.266,27	5.068,44
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	İ	187.201,71	12.087,57	8.439,43	10.026,25
TAV BÖLÜMÜ TAV OCAĞI-1	İ	253.764,96	16.385,54	11.440,23	13.591,28
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	İ	284.576,53	18.375,04	12.829,28	15.241,50
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	İ	99.530,57	4.994,51	3.487,12	4.142,78
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	İ	207.801,93	13.417,72	9.368,13	11.129,57
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	İ	229.918,41	14.845,78	10.365,18	12.314,09
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	İ	268.101,25	17.311,24	12.086,54	14.359,11
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	İ	155.740,74	0,00	0,00	56.751,24
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	İ	288.996,69	32.631,99	0,00	27.067,18
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	İ	138.696,99	10.430,60	0,00	8.651,84
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	İ	239.813,46	27.078,48	0,00	22.460,72
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	İ	182.723,56	11.798,42	8.237,54	9.786,41
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	İ	222.434,43	14.362,54	10.027,79	11.913,26
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	İ	58.529,94	2.937,07	2.050,63	2.436,20
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME	İ	189.874,76	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-FREZE	İ	122.970,54	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-AMERİKAN HADDE	İ	253.515,34	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-EKSANTİRİK PRES	İ	302.004,65	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-KENAR ÇEVİRME	İ	100.007,82	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-ASİT BANYOSU	İ	150.057,76	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-GÖZ KONTROL	İ	42.021,44	0,00	0,00	0,00
FABRİKA YÖNETİM	Ü	128.044,96	6.425,38	4.486,14	5.329,64
İTHALAT	Ü	6.689,74	335,70	234,38	278,45
İHRACAT	Ü	6.125,28	307,37	214,60	254,95
LABARATUVAR	Ü	39.646,44	1.989,48	1.389,04	1.650,21
MUHASEBE	Ü	25.296,36	1.269,39	886,27	1.052,92
PAZARLAMA-SATIŞ	Ü	12.438,71	624,18	435,80	517,74
PERSONEL	Ü	5.184,51	260,16	181,64	215,80
PLANLAMA	Ü	6.892,11	345,85	241,47	286,87
SATINALMA	Ü	8.049,46	403,93	282,02	335,04
MAMÜL AMBAR	Ü	68.214,61	3.423,05	2.389,94	2.839,31
TEKNİK AMBAR	Ü	5.184,51	260,16	181,64	215,80
TEKNİK BÜRO	Ü	5.184,51	260,16	181,64	215,80
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	Ü	260.871,00	13.090,67	9.139,78	10.858,29
TOPLAM		5.282.333,62	262.094,54	134.020,08	274.150,19
ÜRETİM HACMİ KG.			244.783,50	170.905,50	203.040,00
BİRİM BAŞINA G.Ü.M.			1,07	0,78	1,35

Çizelge 4.30 : (devam) G.M.S. Göre Genel Üretim Maliyetlerinin 2. Dağıtımı

İŞ MERKEZLERİ	ANAHTAR*	G.Ü.M. MALİYETLERİ (TL)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,25mm-0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,50mm-0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (1,00mm-3,00mm)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	İ	604.458,39	37.604,92	53.802,31	7.238,68
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	İ	121.769,58	7.575,60	10.838,60	1.458,25
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	İ	187.201,71	14.985,85	21.440,63	2.884,67
TAV BÖLÜMÜ TAV OCAĞI-1	İ	253.764,96	20.314,36	29.064,27	3.910,37
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	İ	284.576,53	22.780,88	32.593,18	4.385,16
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	İ	99.530,57	6.192,05	8.859,13	1.191,93
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	İ	207.801,93	16.634,93	23.800,02	3.202,11
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	İ	229.918,41	18.405,40	26.333,07	3.542,91
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	İ	268.101,25	21.462,00	30.706,23	4.131,29
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	İ	155.740,74	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	İ	288.996,69	40.456,26	57.881,80	0,00
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	İ	138.696,99	12.931,57	18.501,53	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	İ	239.813,46	33.571,17	48.031,12	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	İ	182.723,56	14.627,36	20.927,74	2.815,66
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	İ	222.434,43	17.806,29	25.475,91	3.427,59
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	İ	58.529,94	3.641,30	5.209,70	700,92
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME	İ	189.874,76	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-FREZE	İ	122.970,54	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-AMERİKAN HADDE	İ	253.515,34	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-EKSANTİRİK PRES	İ	302.004,65	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-KENAR ÇEVİRME	İ	100.007,82	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-ASİT BANYOSU	İ	150.057,76	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-GÖZ KONTROL	İ	42.021,44	0,00	0,00	0,00
FABRİKA YÖNETİM	Ü	128.044,96	7.966,01	11.397,17	1.533,40
İTHALAT	Ü	6.689,74	416,19	595,45	80,11
İHRACAT	Ü	6.125,28	381,07	545,21	73,35
LABARATUVAR	Ü	39.646,44	2.466,51	3.528,90	474,79
MUHASEBE	Ü	25.296,36	1.573,75	2.251,61	302,94
PAZARLAMA-SATIŞ	Ü	12.438,71	773,84	1.107,16	148,96
PERSONEL	Ü	5.184,51	322,54	461,47	62,09
PLANLAMA	Ü	6.892,11	428,78	613,46	82,54
SATINALMA	Ü	8.049,46	500,78	716,47	96,40
MAMÛL AMBAR	Ü	68.214,61	4.243,81	6.071,72	816,90
TEKNİK AMBAR	Ü	5.184,51	322,54	461,47	62,09
TEKNİK BÜRO	Ü	5.184,51	322,54	461,47	62,09
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	Ü	260.871,00	16.229,46	23.219,90	3.124,06
TOPLAM		5.282.333,62	324.937,76	464.896,68	45.809,24
ÜRETİM HACMİ KG.			303.476,00	434.190,80	58.417,00
BİRİM BAŞINA G.Ü.M.			1,07	1,07	0,78

Çizelge 4.30 : (devam) G.M.S. Göre Genel Üretim Maliyetlerinin 2. Dağıtımı

İŞ MERKEZLERİ	ANAHTAR*	G.Ü.M. MALİYETLERİ (TL)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,10mm-0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,20mm-0,24mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,25mm-0,49mm)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	İ	604.458,39	11.090,55	1.772,47	10.906,60
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	İ	121.769,58	2.234,22	357,07	2.197,16
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	İ	187.201,71	4.419,67	706,34	4.346,36
TAV BÖLÜMÜ TAV OCAĞI-1	İ	253.764,96	5.991,17	957,49	5.891,80
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	İ	284.576,53	6.718,60	1.073,75	6.607,17
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	İ	99.530,57	1.826,18	291,86	1.795,89
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	İ	207.801,93	4.906,02	784,07	4.824,65
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	İ	229.918,41	5.428,17	867,52	5.338,14
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	İ	268.101,25	6.329,64	1.011,59	6.224,65
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	İ	155.740,74	25.016,50	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	İ	288.996,69	11.931,47	1.906,86	11.733,58
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	İ	138.696,99	3.813,82	609,52	3.750,56
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	İ	239.813,46	9.900,90	1.582,34	9.736,68
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	İ	182.723,56	4.313,94	689,44	4.242,39
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	İ	222.434,43	5.251,48	839,28	5.164,38
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	İ	58.529,94	1.073,90	171,63	1.056,09
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME	İ	189.874,76	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-FREZE	İ	122.970,54	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-AMERİKAN HADDE	İ	253.515,34	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-EKSANTİRİK PRES	İ	302.004,65	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-KENAR ÇEVİRME	İ	100.007,82	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-ASİT BANYOSU	İ	150.057,76	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-GÖZ KONTROL	İ	42.021,44	0,00	0,00	0,00
FABRİKA YÖNETİM	Ü	128.044,96	2.349,36	375,47	2.310,39
İTHALAT	Ü	6.689,74	122,74	19,62	120,71
İHRACAT	Ü	6.125,28	112,39	17,96	110,52
LABARATUVAR	Ü	39.646,44	727,43	116,26	715,36
MUHASEBE	Ü	25.296,36	464,14	74,18	456,44
PAZARLAMA-SATIŞ	Ü	12.438,71	228,22	36,47	224,44
PERSONEL	Ü	5.184,51	95,12	15,20	93,55
PLANLAMA	Ü	6.892,11	126,46	20,21	124,36
SATINALMA	Ü	8.049,46	147,69	23,60	145,24
MAMÜL AMBAR	Ü	68.214,61	1.251,60	200,03	1.230,84
TEKNİK AMBAR	Ü	5.184,51	95,12	15,20	93,55
TEKNİK BÜRO	Ü	5.184,51	95,12	15,20	93,55
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	Ü	260.871,00	4.786,44	764,96	4.707,05
TOPLAM		5.282.333,62	120.848,06	15.315,58	94.242,08
ÜRETİM HACMİ KG.			89.502,00	14.304,00	88.017,50
BİRİM BAŞINA G.Ü.M.			1,35	1,07	1,07

Çizelge 4.30 : (devam) G.M.S. Göre Genel Üretim Maliyetlerinin 2. Dağıtımı

İŞ MERKEZLERİ	ANAHTAR*	G.Ü.M. MALİYETLERİ (YTL)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,50mm-0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (1,00mm-3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn10(MS-90) (1,00mm-3,00mm)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	İ	604.458,39	32.443,15	107.755,91	29.526,35
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	İ	121.769,58	6.535,75	21.707,68	5.948,15
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	İ	187.201,71	12.928,84	42.941,55	11.766,47
TAV BÖLÜMÜ TAV OCAĞI-1	İ	253.764,96	17.525,94	58.210,26	15.950,27
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	İ	284.576,53	19.653,90	65.278,02	17.886,92
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-1	İ	99.530,57	5.342,11	17.743,17	4.861,83
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	İ	207.801,93	14.351,57	47.666,96	13.061,29
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	İ	229.918,41	15.879,01	52.740,18	14.451,41
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	İ	268.101,25	18.516,06	61.498,81	16.851,38
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	İ	155.740,74	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	İ	288.996,69	34.903,10	0,00	0,00
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	İ	138.696,99	11.156,54	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	İ	239.813,46	28.963,08	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	İ	182.723,56	12.619,56	41.914,32	11.485,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	İ	222.434,43	15.362,14	51.023,46	13.981,01
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	İ	58.529,94	3.141,48	10.434,05	2.859,05
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME	İ	189.874,76	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-FREZE	İ	122.970,54	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-AMERİKAN HADDE	İ	253.515,34	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-EKSANTİRİK PRES	İ	302.004,65	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-KENAR ÇEVİRME	İ	100.007,82	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-ASİT BANYOSU	İ	150.057,76	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-GÖZ KONTROL	İ	42.021,44	0,00	0,00	0,00
FABRİKA YÖNETİM	Ü	128.044,96	6.872,57	22.826,39	6.254,69
İTHALAT	Ü	6.689,74	359,06	1.192,57	326,78
İHRACAT	Ü	6.125,28	328,76	1.091,94	299,21
LABARATUVAR	Ü	39.646,44	2.127,95	7.067,71	1.936,63
MUHASEBE	Ü	25.296,36	1.357,73	4.509,54	1.235,67
PAZARLAMA-SATIŞ	Ü	12.438,71	667,62	2.217,43	607,60
PERSONEL	Ü	5.184,51	278,27	924,23	253,25
PLANLAMA	Ü	6.892,11	369,92	1.228,65	336,66
SATINALMA	Ü	8.049,46	432,04	1.434,96	393,20
MAMÜL AMBAR	Ü	68.214,61	3.661,29	12.160,52	3.332,12
TEKNİK AMBAR	Ü	5.184,51	278,27	924,23	253,25
TEKNİK BÜRO	Ü	5.184,51	278,27	924,23	253,25
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	Ü	260.871,00	14.001,75	46.505,09	12.742,92
TOPLAM		5.282.333,62	280.335,75	681.921,87	186.854,37
ÜRETİM HACMİ KG.			261.819,90	869.602,50	238.281,00
BİRİM BAŞINA G.Ü.M.			1,07	0,78	0,78

Çizelge 4.30 : (devam) G.M.S. Göre Genel Üretim Maliyetlerinin 2. Dağıtımı

İŞ MERKEZLERİ	ANAHTAR*	G.Ü.M. MALİYETLERİ (YTL)	NİKEL BANT(12 Ni) (0,50mm-0,99mm)	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm)	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,20mm-0,24mm)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	İ	604.458,39	2.638,87	2.975,05	2.294,52
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	İ	121.769,58	531,61	599,33	462,24
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	İ	187.201,71	1.051,61	1.185,58	914,38
TAV BÖLÜMÜ TAV OCAĞI-1	İ	253.764,96	1.425,53	1.607,14	1.239,51
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	İ	284.576,53	1.598,62	1.802,27	1.390,01
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	İ	99.530,57	434,52	489,87	377,82
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	İ	207.801,93	1.167,33	1.316,05	1.015,00
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	İ	229.918,41	1.291,57	1.456,11	1.123,03
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	İ	268.101,25	1.506,07	1.697,93	1.309,53
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	İ	155.740,74	0,00	6.710,70	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	İ	288.996,69	2.838,96	3.200,63	2.468,49
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	İ	138.696,99	907,46	1.023,06	789,04
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	İ	239.813,46	2.355,81	2.655,93	2.048,39
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	İ	182.723,56	1.026,45	1.157,22	892,51
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	İ	222.434,43	1.249,53	1.408,72	1.086,48
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	İ	58.529,94	255,52	288,08	222,18
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME	İ	189.874,76	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-FREZE	İ	122.970,54	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-AMERİKAN HADDE	İ	253.515,34	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-EKSANTİRİK PRES	İ	302.004,65	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-KENAR ÇEVİRME	İ	100.007,82	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-ASİT BANYOSU	İ	150.057,76	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-GÖZ KONTROL	İ	42.021,44	0,00	0,00	0,00
FABRİKA YÖNETİM	Ü	128.044,96	559,00	630,22	486,06
İTHALAT	Ü	6.689,74	29,21	32,93	25,39
İHRACAT	Ü	6.125,28	26,74	30,15	23,25
LABARATUVAR	Ü	39.646,44	173,08	195,13	150,50
MUHASEBE	Ü	25.296,36	110,44	124,50	96,02
PAZARLAMA-SATIŞ	Ü	12.438,71	54,30	61,22	47,22
PERSONEL	Ü	5.184,51	22,63	25,52	19,68
PLANLAMA	Ü	6.892,11	30,09	33,92	26,16
SATINALMA	Ü	8.049,46	35,14	39,62	30,56
MAMÜL AMBAR	Ü	68.214,61	297,80	335,74	258,94
TEKNİK AMBAR	Ü	5.184,51	22,63	25,52	19,68
TEKNİK BÜRO	Ü	5.184,51	22,63	25,52	19,68
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	Ü	260.871,00	1.138,88	1.283,97	990,26
TOPLAM		5.282.333,62	22.802,05	32.417,61	19.826,52
ÜRETİM HACMİ KG.			21.296,00	24.009,00	18.517,00
BİRİM BAŞINA G.Ü.M.			1,07	1,35	1,07

Çizelge 4.30 : (devam) G.M.S. Göre Genel Üretim Maliyetlerinin 2. Dağıtımını

İŞ MERKEZLERİ	ANAHTAR*	G.Ü.M. MALİYETLERİ (YTL)	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,25mm-0,49mm)	BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (0,10mm-0,19mm)	BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	İ	604.458,39	3.293,63	27.317,53	35.430,11
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	İ	121.769,58	663,51	5.503,18	7.137,48
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	İ	187.201,71	1.312,54	10.886,24	14.119,17
TAV BÖLÜMÜ TAV OCAĞI-1	İ	253.764,96	1.779,24	14.757,06	19.139,51
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	İ	284.576,53	1.995,27	16.548,83	21.463,39
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	İ	99.530,57	542,33	4.498,12	5.833,95
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	İ	207.801,93	1.456,97	12.084,20	15.672,88
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	İ	229.918,41	1.612,04	13.370,33	17.340,95
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	İ	268.101,25	1.879,75	15.590,75	20.220,79
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	İ	155.740,74	0,00	61.619,04	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	İ	288.996,69	3.543,37	29.388,84	0,00
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	İ	138.696,99	1.132,61	9.393,95	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	İ	239.813,46	2.940,34	24.387,27	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	İ	182.723,56	1.281,14	10.625,83	13.781,41
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	İ	222.434,43	1.559,57	12.935,11	16.776,50
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	İ	58.529,94	318,92	2.645,17	3.430,71
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME	İ	189.874,76	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-FREZE	İ	122.970,54	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-AMERİKAN HADDE	İ	253.515,34	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-EKSANTİRİK PRES	İ	302.004,65	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-KENAR ÇEVİRME	İ	100.007,82	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-ASİT BANYOSU	İ	150.057,76	0,00	0,00	0,00
PARA BÖLÜMÜ-GÖZ KONTROL	İ	42.021,44	0,00	0,00	0,00
FABRİKA YÖNETİM	Ü	128.044,96	697,70	5.786,79	7.505,31
İTHALAT	Ü	6.689,74	36,45	302,33	392,12
İHRACAT	Ü	6.125,28	33,38	276,82	359,03
LABARATUVAR	Ü	39.646,44	216,03	1.791,76	2.323,86
MUHASEBE	Ü	25.296,36	137,84	1.143,23	1.482,74
PAZARLAMA-SATIŞ	Ü	12.438,71	67,78	562,15	729,09
PERSONEL	Ü	5.184,51	28,25	234,31	303,89
PLANLAMA	Ü	6.892,11	37,55	311,48	403,98
SATINALMA	Ü	8.049,46	43,86	363,78	471,82
MAMÜL AMBAR	Ü	68.214,61	371,69	3.082,85	3.998,37
TEKNİK AMBAR	Ü	5.184,51	28,25	234,31	303,89
TEKNİK BÜRO	Ü	5.184,51	28,25	234,31	303,89
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	Ü	260.871,00	1.421,46	11.789,65	15.290,86
TOPLAM		5.282.333,62	28.459,73	297.665,21	224.215,67

ÜRETİM HACMİ KG.			26.580,00	220.455,60	285.925,00
-------------------------	--	--	------------------	-------------------	-------------------

BİRİM BAŞINA G.Ü.M.			1,07	1,35	0,78
----------------------------	--	--	-------------	-------------	-------------

Çizelge 4.30 : (devam) G.M.S. Göre Genel Üretim Maliyetlerinin 2. Dağıtımı

İŞ MERKEZLERİ	ANAHTAR*	G.Ü.M. MALİYETLERİ (YTL)	BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm-0,99mm)	PARA PULU	ANAHTARLIK MALZEME (M58)
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	İ	604.458,39	11.315,95	134.701,44	2.256,10
DÖKÜMHANE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	İ	121.769,58	2.279,62	27.135,92	454,50
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	İ	187.201,71	4.509,49	0,00	899,07
TAV BÖLÜMÜ TAV OCAĞI-1	İ	253.764,96	6.112,93	0,00	1.218,76
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SILME-1	İ	284.576,53	6.855,15	0,00	1.366,74
HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	İ	99.530,57	1.863,29	22.180,04	371,49
HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	İ	207.801,93	5.005,73	0,00	998,01
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	İ	229.918,41	5.538,49	0,00	1.104,23
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SILME-2	İ	268.101,25	6.458,28	0,00	1.287,61
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	İ	155.740,74	0,00	0,00	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	İ	288.996,69	12.173,96	0,00	2.427,17
TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	İ	138.696,99	3.891,33	46.321,11	775,83
HADDEHANE BÖLÜMÜ-SILME-3	İ	239.813,46	10.102,12	0,00	2.014,10
HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	İ	182.723,56	4.401,62	0,00	877,57
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	İ	222.434,43	5.358,21	0,00	1.068,29
PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	İ	58.529,94	1.095,73	13.043,19	218,46
HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME	İ	189.874,76	0,00	189.874,76	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-FREZE	İ	122.970,54	0,00	122.970,54	0,00
HADDEHANE BÖLÜMÜ-AMERİKAN HADDE	İ	253.515,34	0,00	253.515,34	0,00
PARA BÖLÜMÜ-EKSANTİRİK PRES	İ	302.004,65	0,00	302.004,65	0,00
PARA BÖLÜMÜ-KENAR ÇEVİRME	İ	100.007,82	0,00	100.007,82	0,00
PARA BÖLÜMÜ-ASİT BANYOSU	İ	150.057,76	0,00	150.057,76	0,00
PARA BÖLÜMÜ-GÖZ KONTROL	İ	42.021,44	0,00	42.021,44	0,00
FABRİKA YÖNETİM	Ü	128.044,96	2.397,10	28.534,37	477,92
İTHALAT	Ü	6.689,74	125,24	1.490,79	24,97
İHRACAT	Ü	6.125,28	114,67	1.365,00	22,86
LABARATUVAR	Ü	39.646,44	742,21	8.835,07	147,98
MUHASEBE	Ü	25.296,36	473,57	5.637,21	94,42
PAZARLAMA-SATIŞ	Ü	12.438,71	232,86	2.771,92	46,43
PERSONEL	Ü	5.184,51	97,06	1.155,35	19,35
PLANLAMA	Ü	6.892,11	129,03	1.535,88	25,72
SATINALMA	Ü	8.049,46	150,69	1.793,79	30,04
MAMÜL AMBAR	Ü	68.214,61	1.277,03	15.201,39	254,61
TEKNİK AMBAR	Ü	5.184,51	97,06	1.155,35	19,35
TEKNİK BÜRO	Ü	5.184,51	97,06	1.155,35	19,35
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	Ü	260.871,00	4.883,72	58.134,19	973,68
TOPLAM		5.282.333,62	97.779,20	1.532.599,67	19.494,60
ÜRETİM HACMİ KG.			91.321,00	1.087.056,00	18.207,00
BİRİM BAŞINA G.Ü.M.			1,07	1,41	1,07

4.2.2.3 Geleneksel maliyetleme sistemine göre birim başına düşen genel üretim maliyetlerinin hesaplanması

Birim başına düşen yönetim maliyetlerinin hesaplanması için: Genel üretim maliyetlerinin toplamlarından ürünlere düşen pay Genel üretim maliyetlerinin ürün miktarlarına bölünmesi ile bulunmaktadır.

Bu ürün maliyeti aşağıdaki unsurlardan oluşur:

- Direkt madde
- Direkt işçilik
- Genel Üretim maliyetleri

Genel üretim giderleri önceden belirlenmiş bir yükleme oranı ile matematiksel olarak yüklenir.

Çizelge 4.31: G.M.S. Göre Mamullerin Birim Başına Genel Üretim Maliyetleri

GELENEKSEL MALİYETLEME SİSTEMİNE GÖRE MAMÜLLERİN BİRİM BAŞINA GENEL ÜRETİM MALİYETLERİ TABLOSU								
	G.Ü.M. MALİYETLERİ (TL)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,10mm-0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,20mm-0,24mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,25mm-0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,50mm-0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (1,00mm-3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,10mm-0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,25mm-0,49mm)
GENEL ÜRETİM MALİYETLERİ TOPLAMLARI	5.282.333,62	27.261,09	14.644,23	79.741,86	262.094,54	134.020,08	274.150,19	324.937,76
ÜRETİM HACMİ (KG.)		20.190,00	13.677,00	74.475,00	244.783,50	170.905,50	203.040,00	303.476,00
BİRİM BAŞINA G.Ü.M. TL/KG		1,35	1,07	1,07	1,07	0,78	1,35	1,07

Çizelge 4.31: (devam) G.M.S. Göre Mamullerin Birim Başına Genel Üretim Maliyetleri

	G.Ü.M. MALİYETLERİ (TL)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,50mm-0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (1,00mm-3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,10mm-0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,20mm-0,24mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,25mm-0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,50mm-0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (1,00mm-3,00mm)
GENEL ÜRETİM MALİYETLERİ TOPLAMLARI	5.282.333,62	464.896,68	45.809,24	120.848,06	15.315,58	94.242,08	280.335,75	681.921,87
ÜRETİM HACMİ (KG.)		434.190,80	58.417,00	89.502,00	14.304,00	88.017,50	261.819,90	869.602,50
BİRİM BAŞINA G.Ü.M. TL/KG		1,07	0,78	1,35	1,07	1,07	1,07	0,78

Çizelge 4.31: (devam) G.M.S. Göre Mamullerin Birim Başına Genel Üretim Maliyetleri

	G.Ü.M. MALİYETLERİ (TL)	PİRİNÇ BANT CuZn10(MS-90) (1,00mm-3,00mm)	NİKEL BANT(12 Ni) (0,50mm-0,99mm)	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm)	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,20mm-0,24mm)	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,25mm-0,49mm)
GENEL ÜRETİM MALİYETLERİ TOPLAMLARI	5.282.333,62	186.854,37	22.802,05	32.417,61	19.826,52	28.459,73
ÜRETİM HACMİ (KG.)		238.281,00	21.296,00	24.009,00	18.517,00	26.580,00
BİRİM BAŞINA G.Ü.M. TL/KG		0,78	1,07	1,35	1,07	1,07

Çizelge 4.31: (devam) G.M.S. Göre Mamullerin Birim Başına Genel Üretim Maliyetleri

	G.Ü.M. MALİYETLERİ (TL)	BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (0,10mm-0,19mm)	BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm)	BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm-0,99mm)	PARA PULU	ANAHTARLIK MALZEME (M58)
GENEL ÜRETİM MALİYETLERİ TOPLAMLARI	5.282.333,62	297.665,21	224.215,67	97.779,20	1.532.599,67	19.494,60
ÜRETİM HACMİ (KG.)		220.455,60	285.925,00	91.321,00	1.087.056,00	18.207,00
BİRİM BAŞINA G.Ü.M. TL/KG		1,35	0,78	1,07	1,41	1,07

4.3 Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin İşletmeye Uygulanması

Çalışmanın bu bölümünde İstanbul Beylikdüzünde faaliyet gösteren Altek Döküm Hadde Mamulleri Sanayi ve Ticaret A.Ş üretim işletmelerinde uygulanan maliyet muhasebesi politikalarını belirlemek amacıyla yapılan bir saha araştırması ve sonuçları yer almaktadır. Faaliyet tabanlı maliyetleme sistemi ile ilgili genel açıklama yapıldı. Üretimi gerçekleştiren faaliyetler belirlendi. Faaliyet havuzları (merkezleri) oluşturuldu. Bu havuzlarda toplanan maliyetlerin dağıtımında kullanılacak ikinci maliyet etkenleri tespit edildi. Havuzlarda toplanan faaliyetlerin maliyeti bu ikinci maliyet etkenleri kullanılarak mamullere dağıtıldı ve mamullere düşen genel üretim maliyetleri bulundu. Bu maliyetlerde üretim miktarlarına bölünerek mamul birim başına genel üretim maliyetleri hesaplandı.

4.3.1 Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin uygulanması ile ilgili genel açıklamalar

Ekonomik ve sosyal değişmelerle gelişen ileri teknoloji, yüksek düzeyde ve her geçen gün sertleşen bir rekabet ortamını beraberinde getirmiştir. Bu rekabet ortamı işletmeleri kısa süre içinde, yüksek kaliteli ve düşük maliyetli mamul üretimi hedeflerini aynı anda ve en yüksek düzeyde gerçekleştirmek zorunda bırakmıştır. İşletmeler bu hedeflerine ulaşmada birçok maliyet yönetim tekniklerinden yararlanmaktadır.

Üretim faaliyetlerinde bulunan tüm işletmelerin en önemli sorunlarından biri üretilen malın maliyetini doğru olarak belirleyebilmek, bunun sonucu olarak satış fiyatını ve yönetim kararlarının gerçekçi ve rekabete hazır bir şekilde saptanmasını sağlamaktır. Bu nedenle üretimde kullanılan maliyet unsurlarının tam ve gerçekçi olarak saptanması gerekmektedir. Direkt madde ve direkt işçilik, üretilen mamullerin maliyetine doğrudan yansıtılabildiğinden üçüncü maliyet unsuru olan genel üretim maliyetlerinin mallara dağıtımını asıl sorunu oluşturmaktadır.

İşletmede geleneksel maliyetleme sistemi uygulanmaktadır. İşletme yöneticileri ile görüşerek geleneksel maliyet muhasebesindeki aksaklıkların giderilmesi ve daha

gerçekçi maliyetlerin ortaya çıkarılması için faaliyet tabanlı maliyet sistemi uygulaması ve örnek bir çalışma için yönetim ikna edilmiş, gerekli bilgiler toplanmıştır.

Çalışmanın yapıldığı Hadde Mamulleri işletmesinde çok sayıda ürün çeşitliliği mevcuttur. Uygulamada işletmenin üretimini rulolar halinde ürettiği istenilen genişlik ve kalınlıkta haddeleyerek müşteri isteğine göre sattığı tespit edilmiştir. İşletme içerisinde üretimi yapılan tüm mamüller belirli kalınlık ölçülerinde sınıflandırılarak uygulamaya dâhil edilmiştir. Bir faaliyet dönemi olarak Ocak, Şubat, Mart 2015 dönemlerine ait faaliyet tabanlı maliyetleme sistemi yaklaşımına göre hesaplanacaktır.

4.3.2 Faaliyetlerin belirlenmesi

İşletme de ve üretim prosesi iş akış şemasında yapılan çözümlenmeler sonucunda uygulamada ele aldığımız yirmi dört mamulün üretilmesi için gerçekleşen faaliyetler tanımlanarak işlevlerine ayrılmıştır.

Bu faaliyetler ve işlev ayrımının listesi aşağıda verilmiştir.

Teknik ambar

Hammaddelerin stoklandığı ve iş emirleri ile üretim hattına dağıtımının yapıldığı faaliyet merkezidir.

Teknik büro

Üretimi gerçekleştiren makine parçalarının, teknik çizimlerinin yapıldığı bölümdür.

Döküm ocağı (eritme)

1050-1150° C’ de bakır hurdası, bakır katot, çinko külçe, pirinç rulo bant, pirinç hurda, nikel ve bakır rulo bandın sürekli olarak eritildiği bölümdür.

Bekletme ocağı

Eritme ocağında ergimiş haldeki sıvı metal bekletme ocağına dökülmektedir. Bekletme ocağından numune alınarak kimyasal analizine bakılmaktadır. Sıvı metal kanal vasıtasıyla kalıba aktarılarak hızlı bir su soğutma işlemi ile birlikte yarı mamul elde edilir.

Kaba haddeleme freze

Döküm ocağından gelen 14mm kalınlığındaki malzeme soğuk haddeleme işlemi ile birlikte 3mm kalınlığına haddeleyerek kalınlığı düşüren makinedir.

500'lük hadde

3mm kalınlığındaki malzemenin 2 ezme topu ve 2 destek topu ile 0,45mm kalınlığına indiren makinedir.

20 Toplu hadde

0,45mm kalınlığındaki malzemenin 2 ezme topu ve 18 adet destek topu ile 0,10mm ye kadar incelten hadde makinesidir.

Amerikan hadde

1,82mm kalınlığındaki malzemenin 2 ezme topu ve 2 destek topu ile 1,19mm ye kadar incelten hadde makinesidir.

Germe doğrultma

Haddeleme işlemi esnasında malzeme de oluşan dalgalanmayı gideren çekme ve germe yöntemi ile malzemeyi düzleştiren makinedir.

Kesme-Dilme

Kesme işlemine uygun hale getirilen malzeme, müşteri siparişinde belirtilen genişliklere göre kesme ve dilme işlemini yapan makinedir.

Kenar kesme

Haddeleme işlemi sırasında malzemedeki kenarlarında oluşan çapakların giderilmesi için kullanılan makinedir.

Silme

Haddelenmiş yağlı malzeme fırınlarda tavlama işlemine maruz kaldığı zaman yüzeyde biriken yağ kalıntıları sıcaklığın etkisiyle malzeme yüzeyine yapışmaktadır. Ürün üzerine yapışmış olan bu yağ izlerinin seyreltilmiş sülfürik asit ile yüzeyin temizlenmesini sağlayan makinedir.

Tav ocağı

Haddelenme işleminden sonra malzemenin kristal yapısını ilk haline getirmek için ısı enerjisi ile malzemenin yumuşatma işlemidir.

Eksantrik pres

Metal para pulunun istenilen ölçüye getirmek için kullanılan makinedir.

Kenar çevirme

Madeni paraların kenar yüksekliğinin ayarlanmasını sağlayan makinedir.

Asit banyosu

Tavlanmış olan para pullarının vibrasyon(titreşim) yolu ile yıkanma işlemini gerçekleştiren makinedir.

Göz kontrol

Üretimi tamamlanmış madeni para pullarının hatalı üretilmiş olanları yürüyen bant yardımıyla ayrılması işlemin gerçekleştirildiği bölümdür.

Bakım onarım

Üretim esnasında meydana gelebilecek arızaların tespiti, önlenmesi, kullanılan makine ve ekipmanların bakımı, onarımı, tamiri ve denemeler veya üretim faaliyetleri için kullanılacak araçların sürekli olarak kullanıma hazır tutulması, Atölye ve tamirhane ihtiyaçlarını takip edip ihtiyaçların karşılanması ile ilgili faaliyetleri planlamak, koordine etmek ve denetleyen faaliyet merkezidir.

Laboratuvar-kalite kontrol

Üretilmekte olan malzemelerin müşteri siperlerine uygunluğunu uygun araç, gereçlerle test etme ve onay verme birimidir.

Paketleme-ambalaj

Üretimi tamamlanmış malzemelerin ERP sisteminin yardımı ile standartlara ve müşteri isteğine göre paketlenmesi sevk aşamasına getirildiği faaliyet merkezidir.

Mamul ambar

Mamullerin stoklandığı ve ilgili üretim hattında kullanıma hazır tutulduğu faaliyet merkezidir.

Genel yönetim (fabrika yönetim)

Fabrika Müdürü, Personel ve idari isler, mali isler, bilgi işlem, faaliyet merkezleridir.

Pazarlama satış

Siparişlerin alınması, satışı, pazar araştırması, fuar işlemlerinin yapıldığı faaliyet merkezleri.

Lojistik

Müşterilerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere planlama, satın alma, ithalat, ihracat ve bilgi akışının yürütüldüğü faaliyet merkezidir.

4.3.3 Faaliyet merkezlerinin (faaliyet havuzlarının) belirlenmesi

İşletmede üretimi gerçekleştirmek için her bir ürün için değişen faaliyetlerin tespit edilip belirlenmesi gerekir. Faaliyetlerin belirlenmesi işlemi tamamlandıktan sonra belirlenen bu faaliyetlerin maliyetlerle ilişkilendirilmesi gerekir. Faaliyetlerin olduğu yerler, faaliyet türlerine ve çeşitliliğine göre belirlenip Faaliyet merkezlerine yani faaliyet havuzlarına ayrılması gerekmektedir. Faaliyet merkezlerinin (havuzlarının) belirlenmesine, mamul çeşitlerinin gereksinim duyduğu faaliyetlerin ortak veya farklı olması ve faaliyet maliyetlerinin toplam genel üretim maliyetlerinin içindeki paylarının yüksek veya düşük olması etki edecektir.

Örnek çalışmamızda faaliyet havuzları maliyeti hesaplanacak ürün için üretim süreci ve faaliyet sıralaması dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Çizelge 4.32'de belirlenen faaliyetleri kullanan mamullerin, bu faaliyetlerin yapıldığı merkezlerden geçerken hangi faaliyetleri kullandığı gösterilmiştir.

Çizelge 4.33'de bu faaliyet merkezlerinin ayırımının oluşturduğu havuzlar belirlenmiştir.

Çizelge 4.32 : F.T.M.S'ne Göre Faaliyet Merkezleri ve Mamullerin Tükettiği Faaliye

FALİYET MERKEZLERİ	PIRİNC BANT Cu/Zn37(MS-63) (0,10mm-0,19mm)	PIRİNC BANT Cu/Zn37(MS-63) (0,20mm-0,24mm)	PIRİNC BANT Cu/Zn37(MS-63) (0,25mm-0,49mm)	PIRİNC BANT Cu/Zn37(MS-63) (0,50mm-0,99mm)	PIRİNC BANT Cu/Zn37(MS-63) (1,00mm-3,00mm)	PIRİNC BANT Cu/Zn36(MS-64) (0,10mm-0,19mm)	PIRİNC BANT Cu/Zn36(MS-64) (0,25mm-0,49mm)
HAZIRLIK FAALİYETLERİ							
TEKNİK ANBAR	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
TEKNİK BÜRO	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ÜRETİM DÖKÜMHANE HATTI							
DÖKÜM OCAĞI	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
BEKLETME OCAĞI	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ÜRETİM HADDELEME HATTI FAALİYETLERİ							
KABA HADDELEME-FREZE	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
KABA HADDELEME FREZE							
500'LÜK HADDE	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
20 TOPLU HADDE	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
AMERİKAN HADDE							
GERME-DOĞRULTMA	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
KESME - DİLME	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
KENAR KESME-1	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
KENAR KESME-2	✓					✓	✓
ÜRETİM SİLME HATTI FAALİYETLERİ							
SİLME-1	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SİLME-2	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SİLME-3	✓	✓	✓	✓		✓	✓
ÜRETİM TAVLAMA HATTI FAALİYETLERİ							
TAV OCAĞI-1	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
TAV OCAĞI-2	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
TAV OCAĞI-3	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ÜRETİM PARA PULU HATTI FAALİYETLERİ							
PRESLEME							
EKSANTİRİK PRES							
KENAR ÇEVİRME							
ASİT BANYOSU							
GÖZ KONTROL							
BAKIM ONARIM FAALİYETLERİ							
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
KALİTE KONTROL VE PAKETLEME HATTI FAALİYETLERİ							
LABARATUVAR - KALİTE KONTROL	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
PAKETLEME -ANBALAJ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
DEPOLAMA FAALİYETLERİ							
MAMÜL AMBAR	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
13. YÖNETİM FAALİYETLERİ							
FABRİKA YÖNETİM	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
PERSONEL VE İDARİ İŞLER	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
MUHASEBE	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
14. PAZARLAMA FAALİYETLERİ							
PAZARLAMA-SATIŞ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
15. LOJİSTİK FAALİYETLERİ							
PLANLAMA	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SATINALMA	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
İTHALAT	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
İHRACAT	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Çizelge 4.33 : F.T.M.S'ne Göre Faaliyetlerin Faaliyet Havuzu Olarak Ayrımı

FALİYET HAVUZLARI	
HAZIRLIK FAALİYETLERİ	1. FAALİYET HAVUZU
TEKNİK ANBAR	
TEKNİK BÜRO	
ÜRETİM DÖKÜMHANE HATTI	2. FAALİYET HAVUZU
DÖKÜM OCAĞI	
BEKLETME OCAĞI	
ÜRETİM HADDELEME HATTI FAALİYETLERİ	3. FAALİYET HAVUZU
KABA HADDELEME-FREZE	
KABA HADDELEME	
FREZE	
500'LÜK HADDE	
20 TOPLU HADDE	
AMERİKAN HADDE	
GERME-DOĞRULTMA	
KESME - DİLME	
KENAR KESME-1	
KENAR KESME-2	
ÜRETİM SİLME HATTI FAALİYETLERİ	4. FAALİYET HAVUZU
SİLME-1	
SİLME-2	
SİLME-3	5. FAALİYET HAVUZU
ÜRETİM TAHLAMA HATTI FAALİYETLERİ	
TAV OCAĞI-1	
TAV OCAĞI-2	6. FAALİYET HAVUZU
TAV OCAĞI-3	
ÜRETİM PARA PULU HATTI FAALİYETLERİ PRESLEME	
EKSANTİRİK PRES	7. FAALİYET HAVUZU
KENAR ÇEVİRME	
ASİT BANYOSU	
GÖZ KONTROL	
BAKIM ONARIM FAALİYETLERİ	8. FAALİYET HAVUZU
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	
KALİTE KONTROL VE PAKETLEME HATTI FAALİYETLERİ	9. FAALİYET HAVUZU
LABARATUVAR - KALİTE KONTROL	
PAKETLEME -ANBALAJ	10. FAALİYET HAVUZU
DEPOLAMA FAALİYETLERİ	
MAMÜL AMBAR	11. FAALİYET HAVUZU
YÖNETİM FAALİYETLERİ	
FABRİKA YÖNETİM	
PERSONEL VE İDARİ İŞLER	12. FAALİYET HAVUZU
MUHASEBE	
PAZARLAMA FAALİYETLERİ	
PAZARLAMA-SATIŞ	
LOJİSTİK FAALİYETLERİ	12. FAALİYET HAVUZU
PLANLAMA	
SATINALMA	
İTHALAT	
İHRACAT	

4.3.4 Maliyet havuzlarının oluşturulması

Maliyet havuzu faaliyet tabanlı maliyet yöntemindeki tek bir faaliyete bağlı olan maliyetlerin toplandığı yerlere denir. Çok sayıda mamulün üretimi yapılan işletmeler de genel üretim giderlerinin dağıtıldığı üretim departmanları vardır. Bu departmanlar üretimin aksamasına bağlı olarak kendiliğinde ortaya çıkmış merkezlerdir.

Yönetim, maliyetleri bu merkezlere dağıtırken işletme bütününde bir dağıtım esası kullanabilir. Fakat bu durum maliyet hesaplanmasında sağlıklı değildir. Bu nedenle Faaliyet tabanlı maliyetlemelerde faaliyet maliyetlerinin toplandığı maliyet havuzlarındaki maliyetlerin ayrı ayrı dağıtım yollarının saptanması gerekir. Her bir havuz için birden fazla sayıda maliyet etkeni kullanılabilir ise bu havuz kendi içinde yeniden bölümlenmelidir. Her maliyet havuzu için o havuzu en iyi temsil eden maliyet etkeninin seçilmesi önemlidir. Bu nedenle maliyet havuzlarının saptanması kadar, bu havuzlara yüklenecek genel üretim maliyetlerinin dağıtım esaslarının saptanması da o derece önem kazanmaktadır.

4.3.4.1 Genel üretim maliyetin tespiti ve dağıtım oranlarının hesaplanması

Faaliyet merkezlerini oluşturulmasından sonra maliyetler bu merkezlerde toplanır. Bu aşamadan sonra oluşan merkezlere maliyet havuzları denilebilir. Her bir maliyet havuzu ilgili faaliyetlerin tükettiği kaynakların maliyetlerinin toplandığı yerdir. Böylece kaynak maliyetlerini faaliyetlere aktarmış oluruz.

Uygulamada bunun için işletmenin tek düzen hesap planına göre ayrıştırılmış olan genel üretim maliyetlerinin maliyetleri her faaliyet havuzu tarafından tüketilme oranlarına göre havuzlarda izlenecektir.

(Birinci dağıtım olarak da isimlendirilen dağıtım da geleneksel yöntemde genel üretim maliyetlerinin birinci faaliyet etmenlerine göre ve üretim akışına dağılımı gösterilmiştir.) Burada sadece genel üretim maliyetlerinin bu dağıtılan tutarlarının uygulamanın yapıldığı dönem (Ocak, Şubat Mart 2015) genel üretim maliyetlerinin dağılım oranları vermekteyiz. Genel üretim maliyetlerinin maliyetlerini dağıtım oranları (tükenme dereceleri) belirlenerek faaliyetlerin maliyetleri maliyet havuzlarına dağıtılmıştır.

Bu dağıtımla ilgili veriler Çizelge 4.34'de aşağıda verilmiştir.

Çizelge 4.34 : G.M.S'ne Göre Genel Üretim Maliyetleri Dağıtım Oranları ve F.T.M.S'ne Göre Faaliyetlere Göre Dağıtım Oranları

GELENEKSEL MALİYETLEME SİSTEMİNE GÖRE GENEL ÜRETİM MALİYETLERİ DAĞITIM ORANLARI VE FAALİYET TEMELLİ MALİYET SİSTEMİNE GÖRE FAALİYETLERE GÖRE DAĞITIM ORANLARI					
HESAP KODU	FAALİYETLER	GENEL ÜRETİM MALİYETLERİ	TUTAR(TL)	G.Ü.M. DAĞILIM ORANI %	FAALİYETLERE GÖRE G.Ü.M. DAĞILIM ORANI %
730101	DÖKÜMHANNE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI	AMORTİSMAN	52.359,095	0,09	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	3.819,933	0,04	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	10.369,011	0,02	
		ENERJİ	331.336,758	0,15	
		SİGORTA	3.259,260	0,1	
		İŞLETME MLZ	203.314,338	0,15	
	Toplam DÖKÜMHANNE BÖLÜMÜ-DÖKÜM OCAĞI		604.458,395	0,55	0,11
730102	DÖKÜMHANNE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI	DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	954,983	0,01	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	10.369,011	0,02	
		ENERJİ	110.445,586	0,05	
	Toplam DÖKÜMHANNE BÖLÜMÜ-BEKLETME OCAĞI		121.769,580	0,08	0,02
730103	HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE	AMORTİSMAN	58.176,772	0,1	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	2.864,950	0,03	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	10.369,011	0,02	
		ENERJİ	88.356,469	0,04	
		SİGORTA	325,926	0,01	
		İŞLETME MLZ	27.108,578	0,02	
	Toplam HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME-FREZE		187.201,706	0,22	0,04
730104	TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1	BAKIM ONARIM	23.543,419	0,05	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	3.819,933	0,04	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	5.184,505	0,01	
		ENERJİ	220.891,172	0,1	
		SİGORTA	325,926	0,01	
	Toplam TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-1		253.764,955	0,21	0,05

Çizelge 4.34 : (devam) G.M.S'ne Göre Genel Üretim Maliyetleri Dağıtım Oranları ve F.T.M.S'ne Göre Faaliyetlere Göre Dağıtım Oranları

730105	HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1	BAKIM ONARIM	42.378,153	0,09	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	954,983	0,01	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	10.369,011	0,02	
		ENERJİ	66.267,352	0,03	
		SİGORTA	1.955,556	0,06	
		İŞLETME MLZ	162.651,470	0,12	
	Toplam HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-1		284.576,525	0,33	0,05
730106	HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1	BAKIM ONARIM	4.708,684	0,01	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	954,983	0,01	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	5.184,505	0,01	
		ENERJİ	88.356,469	0,04	
		SİGORTA	325,926	0,01	
	Toplam HADDEHANE BÖLÜMÜ- KENAR KESME-1		99.530,567	0,08	0,02
730107	HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE	BAKIM ONARIM	56.504,204	0,12	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	1.909,967	0,02	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	5.184,505	0,01	
		ENERJİ	88.356,469	0,04	
		SİGORTA	1.629,630	0,05	
		İŞLETME MLZ	54.217,157	0,04	
	Toplam HADDEHANE BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE		207.801,932	0,28	0,04
730108	TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2	DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	2.864,950	0,03	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	5.184,505	0,01	
		ENERJİ	220.891,172	0,1	
		SİGORTA	977,778	0,03	
	Toplam TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-2		229.918,405	0,17	0,04
730109	HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2	AMORTİSMAN	5.817,677	0,01	
		BAKIM ONARIM	23.543,419	0,05	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	3.819,933	0,04	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	10.369,011	0,02	
		ENERJİ	88.356,469	0,04	
		SİGORTA	651,852	0,02	
		İŞLETME MLZ	135.542,892	0,1	
	Toplam HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-2		268.101,252	0,28	0,05

Çizelge 4.34 : (devam) G.M.S'ne Göre Genel Üretim Maliyetleri Dağıtım Oranları ve F.T.M.S'ne Göre Faaliyetlere Göre Dağıtım Oranları

730110	HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2	BAKIM ONARIM	9.417,367	0,02	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	2.864,950	0,03	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	20.738,021	0,04	
		ENERJİ	66.267,352	0,03	
		SİGORTA	325,926	0,01	
		İŞLETME MLZ	54.217,157	0,04	
	Toplam HADDEHANE BÖLÜMÜ-KENAR KESME-2		153.830,773	0,17	0,03
730111	HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE	AMORTİSMAN	75.629,804	0,13	
		BAKIM ONARIM	65.921,572	0,14	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	3.819,933	0,04	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	10.369,011	0,02	
		ENERJİ	88.356,469	0,04	
		SİGORTA	4.237,038	0,13	
		İŞLETME MLZ	40.662,868	0,03	
	Toplam HADDEHANE BÖLÜMÜ-20 TOPLU HADDE		288.996,694	0,53	0,05
730112	TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3	ENDİREKT İŞÇİLİK	5.184,505	0,01	
		ENERJİ	132.534,703	0,06	
		SİGORTA	977,778	0,03	
	Toplam TAV BÖLÜMÜ-TAV OCAĞI-3		138.696,987	0,1	0,03
730113	HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3	AMORTİSMAN	58.176,772	0,1	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	4.774,917	0,05	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	10.369,011	0,02	
		ENERJİ	44.178,234	0,02	
		SİGORTA	325,926	0,01	
		İŞLETME MLZ	121.988,603	0,09	
	Toplam HADDEHANE BÖLÜMÜ-SİLME-3		239.813,462	0,29	0,05
730114	HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA	AMORTİSMAN	5.817,677	0,01	
		BAKIM ONARIM	37.669,470	0,08	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	3.819,933	0,04	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	10.369,011	0,02	
		ENERJİ	66.267,352	0,03	
		SİGORTA	4.562,964	0,14	
		İŞLETME MLZ	54.217,157	0,04	
	Toplam HADDEHANE BÖLÜMÜ-GERME-DOĞRULTMA		182.723,563	0,36	0,03

Çizelge 4.34 : (devam) G.M.S'ne Göre Genel Üretim Maliyetleri Dağıtım Oranları ve F.T.M.S'ne Göre Faaliyetlere Göre Dağıtım Oranları.

730115	HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME	AMORTİSMAN	69.812,126	0,12	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	4.774,917	0,05	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	20.738,021	0,04	
		ENERJİ	88.356,469	0,04	
		İŞLETME MLZ	40.662,868	0,03	
	TOPLAM HADDEHANE BÖLÜMÜ-KESME - DİLME		224.344,401	0,28	0,04
730116	PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ	DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	6.684,883	0,07	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	51.845,053	0,1	
	Toplam PAKETLEME-SEVKİYAT BÖLÜMÜ		58.529,936	0,17	0,01
730117	HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME	AMORTİSMAN	34.906,063	0,06	
		BAKIM ONARIM	37.669,470	0,08	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	10.369,011	0,02	
		ENERJİ	66.267,352	0,03	
		İŞLETME MLZ	40.662,868	0,03	
	Toplam HADDEHANE BÖLÜMÜ-KABA HADDELEME		189.874,763	0,22	0,04
730118	HADDEHANE BÖLÜMÜ-FREZE	ENDİREKT İŞÇİLİK	10.369,011	0,02	
		ENERJİ	44.178,234	0,02	
		SİGORTA	651,852	0,02	
		İŞLETME MLZ	67.771,446	0,05	
	Toplam HADDEHANE BÖLÜMÜ-FREZE		122.970,543	0,11	0,02
730119	HADDEHANE BÖLÜMÜ-AMERİKAN HADDE	AMORTİSMAN	46.541,418	0,08	
		BAKIM ONARIM	56.504,204	0,12	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	3.819,933	0,04	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	5.184,505	0,01	
		ENERJİ	110.445,586	0,05	
		SİGORTA	3.911,112	0,12	
		İŞLETME MLZ	27.108,578	0,02	
	Toplam HADDEHANE BÖLÜMÜ-AMERİKAN HADDE		253.515,337	0,44	0,05
730120	PARA BÖLÜMÜ-EKSANTİRİK PRES	AMORTİSMAN	34.906,063	0,06	
		BAKIM ONARIM	32.960,786	0,07	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	10.369,011	0,02	
		ENERJİ	110.445,586	0,05	
		SİGORTA	4.888,890	0,15	
		İŞLETME MLZ	108.434,314	0,08	
	Toplam PARA BÖLÜMÜ-EKSANTİRİK PRES		302.004,649	0,43	0,06

Çizelge 4.34 : (devam) G.M.S'ne Göre Genel Üretim Maliyetleri Dağıtım Oranları ve F.T.M.S'ne Göre Faaliyetlere Göre Dağıtım Oranları.

730121	MUHASEBE	DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	2.864,950	0,03	
		DİĞER	1.693,389	0,09	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	20.738,021	0,04	
	Toplam MUHASEBE		25.296,360	0,16	0,0048
730122	PAZARLAMA-SATIŞ	DİĞER	2.069,697	0,11	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	10.369,011	0,02	
	Toplam PAZARLAMA-SATIŞ		12.438,708	0,13	0,002
730123	PERSONEL	ENDİREKT İŞÇİLİK	5.184,505	0,01	
	Toplam PERSONEL		5.184,505	0,01	0,001
730124	PLANLAMA	DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	954,983	0,01	
		DİĞER	752,617	0,04	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	5.184,505	0,01	
	Toplam PLANLAMA		6.892,106	0,06	0,0013
730125	SATINALMA	DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	2.864,950	0,03	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	5.184,505	0,01	
	TOPLAM SATINALMA		8.049,455	0,04	0,0015
730126	MAMÛL AMBAR	DİĞER	564,463	0,03	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	36.291,537	0,07	
		ENERJİ	22.089,117	0,01	
		SİGORTA	1.629,630	0,05	
		DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	7.639,866	0,08	
	Toplam MAMÛL AMBAR		68.214,614	0,24	0,0129
730127	TEKNİK ANBAR	ENDİREKT İŞÇİLİK	5.184,505	0,01	
	Toplam TEKNİK ANBAR		5.184,505	0,01	0,0010
730128	TEKNİK BÜRO	ENDİREKT İŞÇİLİK	5.184,505	0,01	
	Toplam TEKNİK BÜRO		5.184,505	0,01	0,0010
730129	BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	AMORTİSMAN	81.447,481	0,14	
		BAKIM ONARIM	18.834,735	0,04	
		DİĞER	4.515,703	0,24	
		ENDİREKT İŞÇİLİK	93.321,095	0,18	
		ENERJİ	22.089,117	0,01	
		İŞLETME MLZ	40.662,868	0,03	
	Toplam BAKIM ONARIM ATÖLYESİ		260.870,999	0,64	0,05
	GENEL TOPLAL		5.282.333,620	8,00	1,00

4.3.4.2 Genel üretim maliyetlerinin maliyet havuzlarına dağıtımı

Dağıtım oranlarını belirledikten sonra faaliyet maliyetleri havuzlarda toplanır. Öncelikli olarak genel üretim kalemleri tek tek belirlenip gruplanmıştır. Bu grupta altında toplanan genel üretim maliyetlerine tek tek faaliyet havuzlarına dağıtımı yapılmıştır. Bu havuzlarda toplanan genel üretim maliyetlerinin değerleri aşağıdaki gibidir.

Çizelge 4.35: Genel Üretim Maliyetleri Tutarlar Listesi

GENEL ÜRETİM MALİYETLERİ LİSTESİ 7A	TOPLAM (TL)
AMORTİSMAN	581.767,72
BAKIM ONARIM	470.868,37
DİĞER	18.815,43
ENDİREKT İŞÇİLİK	518.450,53
ENERJİ	2.208.911,72
İŞLETME MALZEMESİ YARDIMCI MALZEME	1.355.428,92
SİGORTA	32.592,60
DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	95.498,33
GENEL TOPLAM	5.282.333,62

Yapılan bu işlemler neticesinde maliyet havuzlarına tek tek genel üretim maliyetleri kalemleri için indirekt dağıtımın ne kadar yapıldığı tespit edilir.

Faaliyetlerin genel üretim maliyetlerinden tek tek aldığı payların maliyet havuzlarına dağıtılmasından sonra, maliyet havuzlarında bu genel üretim maliyetlerinin toplanan maliyetlerinin toplamı alınmıştır. Böylece maliyet havuzlarının üzerlerine aldığı genel üretim maliyetlerinin toplamı tespit edilmiş olur.

Faaliyetlerin genel üretim maliyetlerinden havuzlar itibari ile dağıtımını çizelge 4.36 - 4.43 no'lu tablolarda hazırlanarak belirtilmiştir. Bu işlemler sonrasında faaliyetlere dağıtılan genel üretim maliyetlerinin faaliyet havuzlarının toplamının toplamı bir tek çizelge halinde çizelge 4.44'de gösterilmektedir.

Çizelge 4.36 : F.T.M.S.'ne Göre Amortisman Maliyetlerinin Maliyet

GENEL ÜRETİM MALİYETLERİNİN MALİYET HAVUZLARINA DAĞITILMASI			
FAALİYETLER	AMORTİSMAN	MALİYET HAVUZLARI	AMORTİSMAN(TL)
TEKNİK ANBAR		1. FAALİYET HAVUZU	0,00
TEKNİK BÜRO			
DÖKÜM OCAĞI	52.359,09	2. FAALİYET HAVUZU	52.359,09
BEKLETME OCAĞI			
KABA HADDELEME-FREZE	58.176,77	3. FAALİYET HAVUZU	290.883,86
KABA HADDELEME	34.906,06		
FREZE			
500'LÜK HADDE			
20 TOPLU HADDE	75.629,80		
AMERİKAN HADDE	46.541,42		
GERME-DOĞRULTMA	5.817,68		
KESME - DİLME	69.812,13		
KENAR KESME-1			
KENAR KESME-2			
SİLME-1		4. FAALİYET HAVUZU	63.994,45
SİLME-2	5.817,68		
SİLME-3	58.176,77		
TAV OCAĞI-1		5. FAALİYET HAVUZU	0,00
TAV OCAĞI-2			
TAV OCAĞI-3			
EKSANTİRİK PRES	34.906,06	6. FAALİYET HAVUZU	34.906,06
KENAR ÇEVİRME			
ASİT BANYOSU			
GÖZ KONTROL			
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	81.447,48	7. FAALİYET HAVUZU	81.447,48
LABARATUVAR - KALİTE KONTROL	5.817,68	8. FAALİYET HAVUZU	5.817,68
PAKETLEME -ANBALAJ		9 FAALİYET HAVUZU	0,00
MAMÜL AMBAR			
FABRİKA YÖNETİM	52.359,09	10 FAALİYET HAVUZU	52.359,09
PERSONEL VE İDARİ İŞLER			
MUHASEBE			
PAZARLAMA-SATIŞ		11 FAALİYET HAVUZU	0,00
PLANLAMA		12 FAALİYET HAVUZU	0,00
SATINALMA			
İTHALAT			
İHRACAT			
TOPLAM			581.767,72

Çizelge 4.37: F.T.M.S.'ne Göre Bakım Onarım Maliyetlerinin Maliyet Havuzlarında

GENEL ÜRETİM MALİYETLERİNİN MALİYET HAVUZLARINA DAĞITILMASI			
FAALİYETLER	BAKIM ONARIM	MALİYET HAVUZLARI	BAKIM ONARIM (TL)
TEKNİK ANBAR		1. FAALİYET HAVUZU	0,00
TEKNİK BÜRO			
DÖKÜM OCAĞI		2. FAALİYET HAVUZU	0,00
BEKLETME OCAĞI			
KABA HADDELEME-FREZE			
KABA HADDELEME	37.669,47		
FREZE			
500'LÜK HADDE	56.504,20		
20 TOPLU HADDE	65.921,57		
AMERİKAN HADDE	56.504,20		
GERME-DOĞRULTMA	37.669,47		
KESME - DİLME			
KENAR KESME-1	4.708,68		
KENAR KESME-2	9.417,37		
SİLME-1	42.378,15		
SİLME-2		4. FAALİYET HAVUZU	65.921,57
SİLME-3	23.543,42		
TAV OCAĞI-1	23.543,42		
TAV OCAĞI-2		5. FAALİYET HAVUZU	23.543,42
TAV OCAĞI-3			
EKSANTİRİK PRES	32.960,79		
KENAR ÇEVİRME		6. FAALİYET HAVUZU	32.960,79
ASİT BANYOSU			
GÖZ KONTROL			
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	18.834,73	7. FAALİYET HAVUZU	18.834,73
LABARATUVAR - KALİTE KONTROL	23.543,42		
PAKETLEME -ANBALAJ		8. FAALİYET HAVUZU	23.543,42
MAMÜL AMBAR		9 FAALİYET HAVUZU	0,00
FABRİKA YÖNETİM	37.669,47		
PERSONEL VE İDARİ İŞLER		10 FAALİYET HAVUZU	37.669,47
MUHASEBE			
PAZARLAMA-SATIŞ		11 FAALİYET HAVUZU	0,00
PLANLAMA			
SATINALMA		12 FAALİYET HAVUZU	0,00
İTHALAT			
İHRACAT			
TOPLAM			470.868,37

Çizelge 4.38 : F.T.M.S.'ne Göre Endirekt İşçilik Maliyetlerinin Maliyet

GENEL ÜRETİM MALİYETLERİNİN MALİYET HAVUZLARINA DAĞITILMASI					
FAALİYETLER	ENDİREKT İŞÇİLİK	MALİYET HAVUZLARI	ENDİREKT İŞÇİLİK (TL)		
TEKNİK ANBAR	5.184,51	1. FAALİYET HAVUZU	10.369,01		
TEKNİK BÜRO	5.184,51				
DÖKÜM OCAĞI	10.369,01	2. FAALİYET HAVUZU	20.738,02		
BEKLETME OCAĞI	10.369,01				
KABA HADDELEME-FREZE	10.369,01	3. FAALİYET HAVUZU	108.874,61		
KABA HADDELEME	10.369,01				
FREZE	10.369,01				
500'LÜK HADDE	5.184,51				
20 TOPLU HADDE	10.369,01				
AMERİKAN HADDE	5.184,51				
GERME-DOĞRULTMA	10.369,01				
KESME - DİLME	20.738,02				
KENAR KESME-1	5.184,51				
KENAR KESME-2	20.738,02				
SİLME-1	10.369,01			4. FAALİYET HAVUZU	31.107,03
SİLME-2	10.369,01				
SİLME-3	10.369,01				
TAV OCAĞI-1	5.184,51	5. FAALİYET HAVUZU	15.553,52		
TAV OCAĞI-2	5.184,51				
TAV OCAĞI-3	5.184,51				
EKSANTİRİK PRES	10.369,01	6. FAALİYET HAVUZU	67.398,57		
KENAR ÇEVİRME	10.369,01				
ASİT BANYOSU	10.369,01				
GÖZ KONTROL	36.291,54				
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	93.321,10	7. FAALİYET HAVUZU	93.321,10		
LABARATUVAR - KALİTE KONTROL	5.184,51	8. FAALİYET HAVUZU	57.029,56		
PAKETLEME -SEVKİYAT	51.845,05	9 FAALİYET HAVUZU	36.291,54		
MAMÜL AMBAR	36.291,54				
FABRİKA YÖNETİM	20.738,02	10. FAALİYET HAVUZU	46.660,55		
PERSONEL VE İDARİ İŞLER	5.184,51				
MUHASEBE	20.738,02				
PAZARLAMA-SATIŞ	10.369,01	11. FAALİYET HAVUZU	10.369,01		
PLANLAMA	5.184,51	12. FAALİYET HAVUZU	20.738,02		
SATINALMA	5.184,51				
İTHALAT	5.184,51				
İHRACAT	5.184,51				
TOPLAM			518.450,53		

Çizelge 4.39 : F.T.M.S.'ne Göre Enerji İşçilik Maliyetlerinin Maliyet

GENEL ÜRETİM MALİYETLERİNİN MALİYET HAVUZLARINA DAĞITILMASI			
FAALİYETLER	ENERJİ	MALİYET HAVUZLARI	ENERJİ (TL)
TEKNİK ANBAR		1. FAALİYET HAVUZU	0,00
TEKNİK BÜRO			
DÖKÜM OCAĞI	331.336,76	2. FAALİYET HAVUZU	441.782,34
BEKLETME OCAĞI	110.445,59		
KABA HADDELEME-FREZE	88.356,47	3. FAALİYET HAVUZU	795.208,22
KABA HADDELEME	66.267,35		
FREZE	44.178,23		
500'LÜK HADDE	88.356,47		
20 TOPLU HADDE	88.356,47		
AMERİKAN HADDE	110.445,59		
GERME-DOĞRULTMA	66.267,35		
KESME - DİLME	88.356,47		
KENAR KESME-1	88.356,47		
KENAR KESME-2	66.267,35		
SİLME-1	66.267,35		
SİLME-2	88.356,47		
SİLME-3	44.178,23		
TAV OCAĞI-1	220.891,17		
TAV OCAĞI-2	220.891,17	5. FAALİYET HAVUZU	574.317,05
TAV OCAĞI-3	132.534,70		
EKSANTİRİK PRES	110.445,59		
KENAR ÇEVİRME	44.178,23	6. FAALİYET HAVUZU	154.623,82
AŞİT BANYOSU			
GÖZ KONTROL			
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	22.089,12		
LABARATUVAR - KALİTE KONTROL		7. FAALİYET HAVUZU	22.089,12
PAKETLEME -SEVKİYAT		8. FAALİYET HAVUZU	0,00
MAMÜL AMBAR	22.089,12		
FABRİKA YÖNETİM		9 FAALİYET HAVUZU	22.089,12
PERSONEL VE İDARİ İŞLER			
MUHASEBE			
PAZARLAMA-SATIŞ		10 FAALİYET HAVUZU	0,00
PLANLAMA			
SATINALMA		11 FAALİYET HAVUZU	0,00
İTHALAT			
İHRACAT			
TOPLAM			

Çizelge 4.40 : F.T.M.S.'ne Göre Sigorta Maliyetlerinin Maliyet Havuzlarında

GENEL ÜRETİM MALİYETLERİNİN MALİYET HAVUZLARINA DAĞITILMASI			
FAALİYETLER	SİGORTA	MALİYET HAVUZLARI	SİGORTA(TL)
TEKNİK ANBAR		1. FAALİYET HAVUZU	0,00
TEKNİK BÜRO			
DÖKÜM OCAĞI	3.259,26	2. FAALİYET HAVUZU	3.259,26
BEKLETME OCAĞI			
KABA HADDELEME-FREZE	325,93	3. FAALİYET HAVUZU	15.970,37
KABA HADDELEME			
FREZE	651,85		
500'LÜK HADDE	1.629,63		
20 TOPLU HADDE	4.237,04		
AMERİKAN HADDE	3.911,11		
GERME-DOĞRULTMA	4.562,96		
KESME - DİLME			
KENAR KESME 1	325,93		
KENAR KESME-2	325,93		
SİLME-1	1.955,56	4. FAALİYET HAVUZU	2.933,33
SİLME-2	651,85		
SİLME-3	325,93		
TAV OCAĞI-	325,93	5. FAALİYET HAVUZU	2.281,48
TAV OCAĞI-2	977,78		
TAV OCAĞI-3	977,78		
EKSANTİRİK PRES	4.888,89	6. FAALİYET HAVUZU	6.192,59
KENAR ÇEVİRME	977,78		
ASİT BANYOSU	325,93		
GÖZ KONTROL			
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ		7. FAALİYET HAVUZU	0,00
LABARATUVAR - KALİTE KONTROL	325,93	8. FAALİYET HAVUZU	325,93
PAKETLEME -ANBALAJ			
MAMÜL AMBAR	1.629,63	9 FAALİYET HAVUZU	1.629,63
FABRİKA YÖNETİM		10 FAALİYET HAVUZU	0,00
PERSONEL VE İDARİ İŞLER			
MUHASEBE			
PAZARLAMA-SATIŞ		11 FAALİYET HAVUZU	0,00
PLANLAMA		12 FAALİYET HAVUZU	0,00
SATINALMA			
İTHALAT			
İHRACAT			
TOPLAM			32.592,60

Çizelge 4.41: F.T.M.S.'ne Göre Dışardan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler

GENEL ÜRETİM MALİYETLERİNİN MALİYET HAVUZLARINA DAĞITILMASI			
FAALİYETLER	DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER (TL)	MALİYET HAVUZLARI	DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER (TL)
TEKNİK ANBAR		1. FAALİYET HAVUZU	0,00
TEKNİK BÜRO			
DÖKÜM OCAĞI	3.819,93	2. FAALİYET HAVUZU	4.774,92
BEKLETME OCAĞI	954,98		
KABA HADDELEME-FREZE	2.864,95	3. FAALİYET HAVUZU	24.829,57
KABA HADDELEME			
FREZE			
500'LÜK HADDE	1.909,97		
20 TOPLU HADDE	3.819,93		
AMERİKAN HADDE	3.819,93		
GERME-DOĞRULTMA	3.819,93		
KESME - DİLME	4.774,92		
KENAR KESME-1	954,98		
KENAR KESME-2	2.864,95		
SILME-1	954,98	4. FAALİYET HAVUZU	9.549,83
SILME-2	3.819,93		
SILME-3	4.774,92		
TAV OCAĞI-1	3.819,93	5. FAALİYET HAVUZU	6.684,88
TAV OCAĞI-2	2.864,95		
TAV OCAĞI-3			
EKSANTİRİK PRES		6. FAALİYET HAVUZU	13.369,77
KENAR ÇEVİRME	3.819,93		
AŞİT BANYOSU	3.819,93		
GÖZ KONTROL	5.729,90		
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ		7. FAALİYET HAVUZU	0,00
LABARATUVAR - KALİTE KONTROL	4.774,92	8. FAALİYET HAVUZU	11.459,80
PAKETLEME -SEVKİYAT	6.684,88		
MAMÜL AMBAR	7.639,87	9 FAALİYET HAVUZU	7.639,87
FABRİKA YÖNETİM	10.504,82	10 FAALİYET HAVUZU	13.369,77
PERSONEL VE İDARİ İŞLER			
MUHASEBE	2.864,95		
PAZARLAMA-SATIŞ		11 FAALİYET HAVUZU	0,00
PLANLAMA	954,98	12 FAALİYET HAVUZU	3.819,93
SATINALMA	2.864,95		
İTHALAT			
İHRACAT			
TOPLAM			95.498,33

Çizelge 4.42 : F.T.M.S.'ne Göre Endirekt Malzemeler Maliyetlerinin Maliyet

GENEL ÜRETİM MALİYETLERİNİN MALİYET HAVUZLARINA DAĞITILMASI			
FAALİYETLER	ENDİREKT MALZEMELER (TL)	MALİYET HAVUZLARI	ENDİREKT MALZEMELER (TL)
TEKNİK ANBAR		1. FAALİYET HAVUZU	0,00
TEKNİK BÜRO			
DÖKÜM OCAĞI	203.314,34	2. FAALİYET HAVUZU	203.314,34
BEKLETME OCAĞI			
KABA HADDELEME-FREZE	27.108,58	3. FAALİYET HAVUZU	406.628,68
KABA HADDELEME	40.662,87		
FREZE	67.771,45		
500'LÜK HADDE	54.217,16		
20 TOPLU HADDE	40.662,87		
AMERİKAN HADDE	27.108,58		
GERME-DOĞRULTMA	54.217,16		
KESME - DİLME	40.662,87		
KENAR KESME-1			
KENAR KESME-2	54.217,16		
SİLME-1	162.651,47		
SİLME-2	135.542,89		
SİLME-3	121.988,60		
TAV OCAĞI-1		5. FAALİYET HAVUZU	0,00
TAV OCAĞI-2			
TAV OCAĞI-3			
EKSANTİRİK PRES	108.434,31	6. FAALİYET HAVUZU	284.640,07
KENAR ÇEVİRME	40.662,87		
ASİT BANYOSU	135.542,89		
GÖZ KONTROL			
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	40.662,87	7. FAALİYET HAVUZU	40.662,87
LABARATUVAR - KALİTE KONTROL		8. FAALİYET HAVUZU	0,00
PAKETLEME -ANBALAJ			
MAMÜL AMBAR		9 FAALİYET HAVUZU	0,00
FABRİKA YÖNETİM		10 FAALİYET HAVUZU	0,00
PERSONEL VE İDARİ İŞLER			
MUHASEBE			
PAZARLAMA-SATIŞ		11 FAALİYET HAVUZU	0,00
PLANLAMA		12 FAALİYET HAVUZU	0,00
SATINALMA			
İTHALAT			
İHRACAT			
TOPLAM			1.355.428,92

Çizelge 4.43 : F.T.M.S.'ne Göre Diğer Çeşitli Giderler Maliyetlerinin Maliyet

GENEL ÜRETİM MALİYETLERİNİN MALİYET HAVUZLARINA DAĞITILMASI			
FAALİYETLER	DİĞER ÇEŞİTLİ GİDERLER	MALİYET HAVUZLARI	DİĞER ÇEŞİTLİ GİDERLER(TL)
TEKNİK ANBAR		1. FAALİYET HAVUZU	0,00
TEKNİK BÜRO			
DÖKÜM OCAĞI		2. FAALİYET HAVUZU	0,00
BEKLETME OCAĞI			
KABA HADDELEME-FREZE			
KABA HADDELEME			
FREZE			
BÖLÜMÜ-500'LÜK HADDE			
20 TOPLU HADDE		3. FAALİYET HAVUZU	0,00
AMERİKAN HADDE			
GERME-DOĞRULTMA			
KESME - DİLME			
KENAR KESME-1			
KENAR KESME-2			
SİLME-1			
SİLME-2		4. FAALİYET HAVUZU	0,00
SİLME-3			
TAV OCAĞI-1			
TAV OCAĞI-2		5. FAALİYET HAVUZU	0,00
TAV OCAĞI-3			
EKSANTİRİK PRES			
KENAR ÇEVİRME			
ASİT BANYOSU		6. FAALİYET HAVUZU	0,00
GÖZ KONTROL			
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	4.515,70	7. FAALİYET HAVUZU	4.515,70
LABARATUVAR - KALİTE KONTROL			
PAKETLEME -ANBALAJ		8. FAALİYET HAVUZU	0,00
MAMÜL AMBAR	564,46	9 FAALİYET HAVUZU	564,46
FABRİKA YÖNETİM	6.773,55		
PERSONEL VE İDARİ İŞLER		10 FAALİYET HAVUZU	8.466,94
MUHASEBE	1.693,39		
PAZARLAMA-SATIŞ	2.069,70	11 FAALİYET HAVUZU	2.069,70
PLANLAMA	752,62		
SATINALMA			
İTHALAT	1.505,23	12 FAALİYET HAVUZU	3.198,62
İHRACAT	940,77		
TOPLAM			18.815,43

Çizelge 4.44 : Genel Üretim Maliyetlerinin Toplamlarının Maliyet Havuzlarına Göre Toplanması**ANMASI**

GENEL ÜRETİM GİDERLERİ	1.MALİYE T HAVUZU	2.MALİYE T HAVUZU	3.MALİYE T HAVUZU	4.MALİYET HAVUZU	5.MALİYE T HAVUZU	6.MALİYE T HAVUZU	7.MALİYET HAVUZU	8.MALİYET HAVUZU	9.MALİYET HAVUZU	10.MALİYET HAVUZU	11.MALİYET HAVUZU	12.MALİYET HAVUZU	TOPLAM
ENDİREKT MALZEMELER	0,00	203.314,34	406.628,68	420.182,97	0,00	284.640,07	40.662,87	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.355.428,92
ENDİREKT İŞÇİLİKLER	10.369,01	20.738,02	108.874,61	31.107,03	15.553,52	67.398,57	93.321,10	57.029,56	36.291,54	46.660,55	10.369,01	20.738,02	518.450,53
ENERJİ	0,00	441.782,34	795.208,22	198.802,05	574.317,05	154.623,82	22.089,12	0,00	22.089,12	0,00	0,00	0,00	2.208.911,72
SİGORTA	0,00	3.259,26	15.970,37	2.933,33	2.281,48	6.192,59	0,00	325,93	1.629,63	0,00	0,00	0,00	32.592,60
DIŞARDAN SAĞLANAN FAYDALAR	0,00	4.774,92	24.829,57	9.549,83	6.684,88	13.369,77	0,00	11.459,80	7.639,87	13.369,77	0,00	3.819,93	95.498,33
BAKIM ONARIM	0,00	0,00	268.394,97	65.921,57	23.543,42	32.960,79	18.834,73	23.543,42	0,00	37.669,47	0,00	0,00	470.868,37
AMORTİSMAN	0,00	52.359,09	290.883,86	63.994,45	0,00	34.906,06	81.447,48	5.817,68	0,00	52.359,09	0,00	0,00	581.767,72
DİĞER	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4.515,70	0,00	564,46	8.466,94	2.069,70	3.198,62	18.815,43
TOPLAM	10.369,01	726.227,97	1.910.790,28	792.491,24	622.380,35	594.091,67	260.871,00	98.176,38	68.214,61	158.525,82	12.438,71	27.756,58	5.282.333,62

4.3.5 Maliyet etkenlerinin tespiti

Faaliyet tabanlı maliyetleme sistemi, bir üretim sürecinde oluşan üretim faaliyetleri ile ilgili maliyetlerin söz konusu faaliyetlerde kullanılan kaynakları tüketen mamullere yüklenmesinde, bir veya iki dağıtım anahtarından kullanılmasından farklı olarak, birden çok dağıtım anahtarları kullanılarak geleneksel maliyetleme sistemine göre daha doğru maliyet bilgisi elde edilmesine olanak tanır.

Yapılan çalışmada, her bir maliyet havuzunda toplanması sağlanan faaliyet maliyetlerinin (faaliyetlere düşen genel üretim maliyetleri) mamullere dağıtımını yapacak, her maliyet havuzu için ikinci dağıtım maliyet etkenleri oluşturulmuştur. Maliyet etkenlerinin tespitinde, ölçülmesinde verilerin ölçülebilirliği kolayca ulaşılabilmesi ki buna ölçme maliyeti denir. Maliyet etkeni ile faaliyet kullanımı arasındaki doğrusal ilişkiyi gösteren, korelasyon derecesi ve seçilen maliyet etkeninin kullanıcılar tarafından kabul edilebilirliğini gösteren, davranışsal etkenler önem kazanmaktadır.

Yapılan çalışma sonucunda maliyet etkenleri belirlenmiş ve adetleri, miktarları tespit edilmiştir. Maliyet etkenlerinin tespitinde üretim çalışanlarından, bölüm sorumlularından ve bireysel gözlemlerden faydalanılarak tespit edilmiştir. Maliyet etkenleri belirlendikten sonra bu etkenlerin bu faaliyet dönemine ait (Ocak, Şubat, Mart 2015) miktarları çizelge 4.45’de belirlenmiştir.

4.3.6 Maliyet etkenlerinin ve miktarlarının belirlenmesi

Maliyet etkenleri ve miktarları belirlendikten sonra bu etkenlerin faaliyet havuzlarındaki işlem miktarları mamuller bazında belirlenmiştir. Miktarlar çizelge 4.46’da gösterilmiştir.

Çizelge : 4.45 : Maliyet Etkenlerinin ve Miktarlarının Belirlenmesi

1. HAZIRLIK FAALİYETLERİ		MALİYET ETKENİ	BİRİM	MALİYET ETKENİ MİKTARI
TEKNİK ANBAR		İŞ EMRİ	ADET	172,00
TEKNİK BÜRO		İŞ EMRİ	ADET	11.707,00
2. ÜRETİM DÖKÜMHANE HATTI				
2. ÜRETİM DÖKÜMHANE HATTI		MALİYET ETKENİ	BİRİM	MALİYET ETKENİ MİKTARI
DÖKÜM OCAĞI	(3 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	975,61
BEKLETME OCAĞI	(3 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	928,05
3. ÜRETİM HADDELEME HATTI FAALİYETLERİ				
3. ÜRETİM HADDELEME HATTI FAALİYETLERİ		MALİYET ETKENİ	BİRİM	MALİYET ETKENİ MİKTARI
KABA HADDELEME-FREZE	(1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	758,20
KABA HADDELEME	(1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	271,76
FREZE	(1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	254,28
500'LÜK HADDE	(1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	824,97
20 TOPLU HADDE	(1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	1.193,04
AMERİKAN HADDE	(1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	381,42
GERME-DOĞRULTMA	(1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	1.540,37
KESME - DİLME	(5 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	1.321,22
KENAR KESME-1	(1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	524,18
KENAR KESME-2	(1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	134,10
4. ÜRETİM SİLME HATTI FAALİYETLERİ				
4. ÜRETİM SİLME HATTI FAALİYETLERİ		MALİYET ETKENİ	BİRİM	MALİYET ETKENİ MİKTARI
SİLME-1	(1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	758,20
SİLME-2	(1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	838,29
SİLME-3	(1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	1.222,46
5. ÜRETİM TAVLAMA HATTI FAALİYETLERİ				
5. ÜRETİM TAVLAMA HATTI FAALİYETLERİ		MALİYET ETKENİ	BİRİM	MALİYET ETKENİ MİKTARI
TAV OCAĞI-1	(4 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	2.842,48
TAV OCAĞI-2	(3 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	10.213,12
TAV OCAĞI-3	(2 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	6.552,48

Çizelge : 4.45 : (devam) Maliyet Etkenlerinin ve Miktarlarının Belirlenmesi

6.ÜRETİM PARA PULU HATTI FAALİYETLERİ PRESLEME	MALİYET ETKENİ	BİRİM	MALİYET ETKENİ MİKTARI
EKSANTİRİK PRES (1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	1.358,82
KENAR ÇEVİRME (1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	931,76
ASİT BANYOSU (1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	258,82
GÖZ KONTROL (1 ADET)	MAKİNA ÇALIŞMA	M.S.	103,53
7.BAKIM ONARIM FAALİYETLERİ	MALİYET ETKENİ	BİRİM	MALİYET ETKENİ MİKTARI
BAKIM ONARIM ATÖLYESİ	MAKİNA BAKIM SÜRESİ	B.S.	521,00
8.KALİTE KONTROL VE PAKETLEME HATTI FAALİYETLERİ	MALİYET ETKENİ	BİRİM	MALİYET ETKENİ MİKTARI
LABARATUVAR- KALİTE KONTROL	ÜRETİM	KG.	4.878.048,30
PAKETLEME -ANBALAJ	ÜRETİM	KG.	4.878.048,30
9.DEPOLAMA FAALİYETLERİ	MALİYET ETKENİ	BİRİM	MALİYET ETKENİ MİKTARI
MAMÛL AMBAR	ÜRETİM	KG.	4.878.048,30
10.YÖNETİM FAALİYETLERİ	MALİYET ETKENİ	BİRİM	MALİYET ETKENİ MİKTARI
FABRİKA YÖNETİM			
PERSONEL VE İDARİ İŞLER	ÜRETİM	K.G	4.878.048,30
MUHASEBE			
11.PAZARLAMA FAALİYETLERİ	MALİYET ETKENİ	BİRİM	MALİYET ETKENİ MİKTARI
PAZARLAMA-SATIŞ	SİPARİŞ	Ad.	2.040,00
12.LOJİSTİK FAALİYETLERİ	MALİYET ETKENİ	BİRİM	MALİYET ETKENİ MİKTARI
PLANLAMA	S.İ.B.	Ad.	167,00
SATINALMA	S.İ.B.	Ad.	167,00
İTHALAT	S.İ.B.	Ad.	167,00
İHRACAT	S.İ.B.	Ad.	167,00

Çizelge 4.46 : Maliyet Etkenlerinin Ürün Türlerine Göre Miktarları.

MALİYET ETKENLERİNİN MAMÜL İŞLEM MİKTARI								
MALİYET HAVUZLARI		TOPLAM İŞLEM MİKTARI	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,10mm-0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,20mm-0,24mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,25mm-0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,50mm-0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (1,00mm-3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,10mm-0,19mm)
1. MALİYET HAVUZU	ADET	11.879,000	49,167	33,306	181,361	596,096	416,188	494,442
2. MALİYET HAVUZU	M.S.	1.903,661	7,879	5,337	29,064	95,527	66,696	79,236
3. MALİYET HAVUZU	M.S.	7.203,543	39,114	22,711	123,670	406,476	236,498	393,352
4. MALİYET HAVUZU	M.S.	2.818,950	17,512	11,863	64,598	212,321	98,827	176,113
5. MALİYET HAVUZU	M.S.	19.608,087	109,594	74,241	404,261	1.328,720	618,466	1.102,130
6. MALİYET HAVUZU	M.S.	2.652,934						
7. MALİYET HAVUZU	B.S.	521,000	2,156	1,461	7,954	26,144	18,254	21,686
8. MALİYET HAVUZU	K.G.	4.878.048,300	20.190,000	13.677,000	74.475,000	244.783,500	170.905,500	203.040,000
9. MALİYET HAVUZU	K.G.	4.878.048,300	20.190,000	13.677,000	74.475,000	244.783,500	170.905,500	203.040,000
10. MALİYET HAVUZU	K.G.	4.878.048,300	20.190,000	13.677,000	74.475,000	244.783,500	170.905,500	203.040,000
11. MALİYET HAVUZU	ADET	2.040,000	8,443	5,720	31,145	102,368	71,473	84,911
12. MALİYET HAVUZU	ADET	668,000	2,765	1,873	10,199	33,521	23,404	27,804

Çizelge 4.46 : (devam) Maliyet Etkenlerinin Ürün Türlerine Göre Miktarları.

MALİYET HAVUZLARI		PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,25mm-0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,50mm-0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (1,00mm-3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,10mm-0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,20mm-0,24mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,25mm-0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,50mm-0,99mm)
1. MALİYET HAVUZU	ADET	739,023	1.057,339	142,257	217,955	34,833	214,340	637,583
2. MALİYET HAVUZU	M.S.	118,432	169,443	22,797	34,928	5,582	34,349	102,175
3. MALİYET HAVUZU	M.S.	503,938	720,997	80,837	173,393	23,753	146,158	434,766
4. MALİYET HAVUZU	M.S.	263,230	376,610	33,780	77,633	12,407	76,345	227,098
5. MALİYET HAVUZU	M.S.	1.647,311	2.356,850	211,397	485,830	77,644	477,772	1.421,196
6. MALİYET HAVUZU	M.S.							
7. MALİYET HAVUZU	B.S.	32,413	46,374	6,239	9,559	1,528	9,401	27,964
8. MALİYET HAVUZU	K.G.	303.476,000	434.190,800	58.417,000	89.502,000	14.304,000	88.017,500	261.819,900
9. MALİYET HAVUZU	K.G.	303.476,000	434.190,800	58.417,000	89.502,000	14.304,000	88.017,500	261.819,900
10. MALİYET HAVUZU	K.G.	303.476,000	434.190,800	58.417,000	89.502,000	14.304,000	88.017,500	261.819,900
11. MALİYET HAVUZU	ADET	126,914	181,579	24,430	37,430	5,982	36,809	109,493
12. MALİYET HAVUZU	ADET	41,558	59,458	8,000	12,256	1,959	12,053	35,854

Çizelge 4.46 : (devam) Maliyet Etkenlerinin Ürün Türlerine Göre Miktarları.

MALİYET HAVUZLARI		PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (1,00mm-3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn10(MS-90) (1,00mm-3,00mm)	NİKEL BANT(12 Ni) (0,50mm-0,99mm)	BAKIR BANT (Cu- ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm)	BAKIR BANT (Cu- ETP)Z01 (0,20mm-0,24mm)	BAKIR BANT (Cu- ETP)Z01 (0,25mm-0,49mm)
1. MALİYET HAVUZU	ADET	2.117,652	580,261	51,860	58,467	45,093	64,727
2. MALİYET HAVUZU	M.S.	339,363	92,989	8,311	9,370	7,226	10,373
3. MALİYET HAVUZU	M.S.	1.203,350	329,732	35,363	46,513	30,748	44,137
4. MALİYET HAVUZU	M.S.	502,852	137,787	18,472	20,825	16,061	23,055
5. MALİYET HAVUZU	M.S.	3.146,885	862,282	115,598	130,324	100,513	144,280
6. MALİYET HAVUZU	M.S.						
7. MALİYET HAVUZU	B.S.	92,878	25,450	2,275	2,564	1,978	2,839
8. MALİYET HAVUZU	K.G.	869.602,500	238.281,000	21.296,000	24.009,000	18.517,000	26.580,000
9. MALİYET HAVUZU	K.G.	869.602,500	238.281,000	21.296,000	24.009,000	18.517,000	26.580,000
10. MALİYET HAVUZU	K.G.	869.602,500	238.281,000	21.296,000	24.009,000	18.517,000	26.580,000
11. MALİYET HAVUZU	ADET	363,668	99,649	8,906	10,041	7,744	11,116
12.MALİYET HAVUZU	ADET	119,083	32,630	2,916	3,288	2,536	3,640

Çizelge 4.46 : (devam) Maliyet Etkenlerinin Ürün Türlerine Göre Miktarları

MALİYET HAVUZLARI		BAKIR BANT (Cu- PHP)Z02 (0.10mm-019mm)	BAKIR BANT (Cu- PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm)	BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm-0,99mm)	PARA PULU	ANAHTARLIK MALZEME (M58)
1. MALİYET HAVUZU	ADET	536,852	696,283	222,384	2.647,194	44,338
2. MALİYET HAVUZU	M.S.	86,033	111,582	35,638	424,224	7,105
3. MALİYET HAVUZU	M.S.	427,091	395,661	151,643	1.203,409	30,234
4. MALİYET HAVUZU	M.S.	191,219	165,338	79,210		15,792
5. MALİYET HAVUZU	M.S.	1.196,665	1.034,695	495,704	1.966,899	98,830
6. MALİYET HAVUZU	M.S.				2.652,934	
7. MALİYET HAVUZU	B.S.	23,546	30,538	9,754	116,103	1,945
8. MALİYET HAVUZU	K.G.	220.455,600	285.925,000	91.321,000	1.087.056,000	18.207,000
9. MALİYET HAVUZU	K.G.	220.455,600	285.925,000	91.321,000	1.087.056,000	18.207,000
10. MALİYET HAVUZU	K.G.	220.455,600	285.925,000	91.321,000	1.087.056,000	18.207,000
11. MALİYET HAVUZU	ADET	92,195	119,574	38,190	454,607	7,614
12. MALİYET HAVUZU	ADET	30,189	39,155	12,505	148,861	2,493

4.3.7 Mamul maliyetlerinin hesaplanması

Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin oluşturulmasında bu son aşamada maliyet havuzlarının her biri için uygun olan maliyet etkeni belirlenir. Maliyet havuzlarında toplanan maliyetler, maliyet etkenleri aracılığı ile mamullere dağıtılmaktadır. Diğer bir ifade ile maliyet etkenleri aracılığıyla her ürün grubunun maliyet etkenlerinin kullanma miktarlarına göre faaliyetlerde toplanmış maliyetler mamullere dağıtılmaktadır. Böylece her bir mamul maliyeti maliyet etkenleri vasıtasıyla faaliyet maliyetlerini paylaşmaktadır. Bunu yaparken de aşağıdaki formüller kullanılmaktadır.

$$\text{MALİYET HAVUZU DAĞITIM ORANI} = \frac{\text{TOPLAM HAVUZ MALİYETİ}}{\text{MALİYET ETKENİ SAYISI}}$$

Görüldüğü üzere önce maliyet havuzu dağıtım oranının belirlenmesi gerekmektedir. Bu süreçte her havuzun maliyeti o havuz da kullanılan maliyet etkeninin sayısına bölünerek dağıtım oranı elde edilmektedir.

$$\text{DAĞITILACAK FAALİYET MALİYETİ} = \text{MALİYET HAVUZU DAĞITIM ORANI} \times \text{KULLANILAN MALİYET ETKENİ}$$

Görüldüğü gibi mamullere dağıtılacak faaliyet maliyeti maliyet havuzu dağıtım oranı ile her havuzun kullandığı maliyet etmeni sayısı çarpılarak bulunmaktadır. Bu formüllere göre de mamullerin genel üretim maliyetleri hesaplanmıştır. Her mamul için birim başına düşen genel üretim maliyetlerini hesaplayabilmek için bu mamullerin o dönem içindeki (Ocak, Şubat, Mart 2015) üretim miktarlarının bilinmesi gerekmektedir. Hesaplama Çizelge 4.47’de ki gibi gösterilmektedir

Çizelge 4.47 : Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi Üretim

OCAK, ŞUBAT, MART 2015 DÖNEMİ ÜRETİM MİKTARI	
2015 OCAK, ŞUBAT, MART DÖNEMİ MAMÜL ÜRETİMİ	Kg.
PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,10mm-0,19mm)	20.190,00
PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,20mm-0,24mm)	13.677,00
PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,25mm-0,49mm)	74.475,00
PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,50mm-0,99mm)	244.783,50
PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (1,00mm-3,00mm)	170.905,50
PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,10mm-0,19mm)	203.040,00
PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,25mm-0,49mm)	303.476,00
PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,50mm-0,99mm)	434.190,80
PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (1,00mm-3,00mm)	58.417,00
PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,10mm-0,19mm)	89.502,00
PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,20mm-0,24mm)	14.304,00
PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,25mm-0,49mm)	88.017,50
PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,50mm-0,99mm)	261.819,90
PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (1,00mm-3,00mm)	869.602,50
PİRİNÇ BANT CuZn10(MS-90) (1,00mm-3,00mm)	238.281,00
NİKEL BANT(12 Nİ) (0,50mm-0,99mm)	21.296,00
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm)	24.009,00
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,20mm-0,24mm)	18.517,00
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,25mm-0,49mm)	26.580,00
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z02 (0,10mm-0,19mm)	220.455,60
BAKIR BANT (Cu-ETP)Z02 (1,00mm-3,00mm)	285.925,00
BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm-0,99mm)	91.321,00
PARA PULU	1.087.056,00
ANAHTARLIK MALZEME (M58)	18.207,00

4.878.048,30

Bütün ürünlerin maliyet havuzlarından aldığı genel üretim toplamları, her ürünün üretim miktarlarına bölünerek, hesaplanan birim başına genel üretim maliyetinin hesaplandığı Ocak, Şubat, Mart 2015 dönemine ait Çizelge 4.48’de aşağıda gösterilmektedir.

Çizelge 4.48 : F.T.M.S.'ne Göre Mamullerin Birim Başına Genel Üretim Maliyetleri

F.T.M.S.'ne GÖRE MAMULLERİN BİRİM BASINA GENEL ÜRETİM MALİYETLERİNİN HESAPLANMASI								
MALİYET HAVUZLARI	G.Ü.M. MALİYETLERİ (TL)	TOPLAM İŞLEM MİKTARI	MALİYET HAVUZU DAĞITIM ORANI	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,10mm-0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,20mm-0,24mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,25mm-0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,50mm-0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (1,00mm-3,00mm)
1. MALİYET HAVUZU	10.369,01	11.879,00	0,87	42,92	29,07	158,31	520,32	363,28
2. MALİYET HAVUZU	726.227,97	1.903,66	381,49	3.005,82	2.036,19	11.087,60	36.442,57	25.443,86
3. MALİYET HAVUZU	1.910.790,28	7.203,54	265,26	10.375,34	6.024,35	32.804,24	107.820,55	62.732,73
4. MALİYET HAVUZU	792.491,24	2.818,95	281,13	4.923,28	3.335,10	18.160,53	59.689,80	27.783,23
5. MALİYET HAVUZU	622.380,35	19.608,09	31,74	3.478,63	2.356,47	12.831,65	42.174,91	19.630,74
6. MALİYET HAVUZU	594.091,67	2.652,93	223,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7. MALİYET HAVUZU	260.871,00	521,00	500,71	1.079,73	731,43	3.982,82	13.090,67	9.139,78
8. MALİYET HAVUZU	98.176,38	4.878.048,30	0,02	406,35	275,27	1.498,90	4.926,55	3.439,67
9. MALİYET HAVUZU	68.214,61	4.878.048,30	0,01	282,34	191,26	1.041,46	3.423,05	2.389,94
10. MALİYET HAVUZU	158.525,82	4.878.048,30	0,03	656,13	444,47	2.420,27	7.954,92	5.554,05
11. MALİYET HAVUZU	12.438,71	2.040,00	6,10	51,48	34,88	189,91	624,18	435,80
12. MALİYET HAVUZU	27.756,58	668,00	41,55	114,88	77,82	423,77	1.392,84	972,47
TOPLAM	5.282.333,62	14.683.440,07	1.732,86	24.416,90	15.536,31	84.599,44	278.060,37	157.885,56
ÜRETİM HACMİ (Kg.)				20.190,00	13.677,00	74.475,00	244.783,50	170.905,50
BİRİM BAŞINA G.Ü.M.				1,21	1,14	1,14	1,14	0,92

Çizelge 4.48 : (devam) F.T.M.S.'ne Göre Mamullerin Birim Başına Genel Üretim Maliyetleri

MALİYET HAVUZLARI	G.Ü.M. MALİYETLERİ (TL)	TOPLAM İŞLEM MİKTARI	MALİYET HAVUZU DAĞITIM ORANI	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,10mm-0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,25mm-0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,50mm-0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (1,00mm-3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,10mm-0,19mm)
1. MALİYET HAVUZU	10.369,01	11.879,00	0,87	431,59	645,08	922,94	124,17	190,25
2. MALİYET HAVUZU	726.227,97	1.903,66	381,49	30.227,94	45.180,52	64.640,91	8.696,93	13.324,77
3. MALİYET HAVUZU	1.910.790,28	7.203,54	265,26	104.339,27	133.673,02	191.249,38	21.442,60	45.993,76
4. MALİYET HAVUZU	792.491,24	2.818,95	281,13	49.510,76	74.001,81	105.876,26	9.496,55	21.824,82
5. MALİYET HAVUZU	622.380,35	19.608,09	31,74	34.982,72	52.287,31	74.808,78	6.709,96	15.420,72
6. MALİYET HAVUZU	594.091,67	2.652,93	223,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7. MALİYET HAVUZU	260.871,00	521,00	500,71	10.858,29	16.229,46	23.219,90	3.124,06	4.786,44
8. MALİYET HAVUZU	98.176,38	4.878.048,30	0,02	4.086,42	6.107,81	8.738,59	1.175,71	1.801,33
9. MALİYET HAVUZU	68.214,61	4.878.048,30	0,01	2.839,31	4.243,81	6.071,72	816,90	1.251,60
10. MALİYET HAVUZU	158.525,82	4.878.048,30	0,03	6.598,35	9.862,30	14.110,24	1.898,42	2.908,62
11. MALİYET HAVUZU	12.438,71	2.040,00	6,10	517,74	773,84	1.107,16	148,96	228,22
12. MALİYET HAVUZU	27.756,58	668,00	41,55	1.155,32	1.726,81	2.470,59	332,40	509,28
TOPLAM	5.282.333,62	14.683.440,07	1.732,86	245.547,70	344.731,77	493.216,48	53.966,67	108.239,81
ÜRETİM HACMİ (Kg.)				203.040,00	303.476,00	434.190,80	58.417,00	89.502,00
BİRİM BAŞINA G.Ü.M.				1,21	1,14	1,14	0,92	1,21

Çizelge 4.48 : (devam) F.T.M.S.'ne Göre Mamullerin Birim Başına Genel Üretim Maliyetleri

MALİYET HAVUZLARI	G.Ü.M. MALİYETLERİ (TL)	TOPLAM İŞLEM MİKTARI	MALİYET HAVUZU DAĞITIM ORANI	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,20mm-0,24mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,25mm-0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,50mm-0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (1,00mm-3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn10(MS-90) (1,00mm-3,00mm)
1. MALİYET HAVUZU	10.369,01	11.879,00	0,87	30,41	187,09	556,54	1.848,47	506,50
2. MALİYET HAVUZU	726.227,97	1.903,66	381,49	2.129,53	13.103,76	38.978,90	129.463,59	35.474,50
3. MALİYET HAVUZU	1.910.790,28	7.203,54	265,26	6.300,53	38.769,34	115.324,63	319.197,11	87.463,65
4. MALİYET HAVUZU	792.491,24	2.818,95	281,13	3.487,99	21.462,83	63.844,08	141.366,82	38.736,12
5. MALİYET HAVUZU	622.380,35	19.608,09	31,74	2.464,50	15.164,95	45.110,19	99.885,28	27.369,71
6. MALİYET HAVUZU	594.091,67	2.652,93	223,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7. MALİYET HAVUZU	260.871,00	521,00	500,71	764,96	4.707,05	14.001,75	46.505,09	12.742,92
8. MALİYET HAVUZU	98.176,38	4.878.048,30	0,02	287,88	1.771,45	5.269,43	17.501,76	4.795,68
9. MALİYET HAVUZU	68.214,61	4.878.048,30	0,01	200,03	1.230,84	3.661,29	12.160,52	3.332,12
10. MALİYET HAVUZU	158.525,82	4.878.048,30	0,03	464,85	2.860,37	8.508,57	28.260,17	7.743,61
11. MALİYET HAVUZU	12.438,71	2.040,00	6,10	36,47	224,44	667,62	2.217,43	607,60
12. MALİYET HAVUZU	27.756,58	668,00	41,55	81,39	500,83	1.489,78	4.948,12	1.355,84
TOPLAM	5.282.333,62	14.683.440,07	1.732,86	16.248,54	99.982,96	297.412,77	803.354,36	220.128,25
ÜRETİM HACMİ (Kg.)				14.304,00	88.017,50	261.819,90	869.602,50	238.281,00
BİRİM BAŞINA G.Ü.M.				1,14	1,14	1,14	0,92	0,92

Çizelge 4.48 : (devam) F.T.M.S.'ne Göre Mamullerin Birim Başına Genel Üretim Maliyetleri

MALİYET HAVUZLARI	G.Ü.M. MALİYETLERİ (TL)	TOPLAM İŞLEM MİKTARI	MALİYET HAVUZU DAĞITIM ORANI	NİKEL BANT (12 Ni) (0,50mm-0,99mm)	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm)	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,20mm-0,24mm)	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,25mm-0,49mm)	BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (0.10mm-019mm)
1. MALİYET HAVUZU	10.369,01	11.879,00	0,87	45,27	51,03	39,36	56,50	468,61
2. MALİYET HAVUZU	726.227,97	1.903,66	381,49	3.170,48	3.574,38	2.756,75	3.957,14	32.820,71
3. MALİYET HAVUZU	1.910.790,28	7.203,54	265,26	9.380,32	12.337,87	8.156,24	11.707,78	113.288,89
4. MALİYET HAVUZU	792.491,24	2.818,95	281,13	5.192,97	5.854,53	4.515,32	6.481,46	53.757,51
5. MALİYET HAVUZU	622.380,35	19.608,09	31,74	3.669,19	4.136,62	3.190,38	4.579,59	37.983,34
6. MALİYET HAVUZU	594.091,67	2.652,93	223,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7. MALİYET HAVUZU	260.871,00	521,00	500,71	1.138,88	1.283,97	990,26	1.421,46	11.789,65
8. MALİYET HAVUZU	98.176,38	4.878.048,30	0,02	428,61	483,21	372,68	534,95	4.436,92
9. MALİYET HAVUZU	68.214,61	4.878.048,30	0,01	297,80	335,74	258,94	371,69	3.082,85
10. MALİYET HAVUZU	158.525,82	4.878.048,30	0,03	692,07	780,24	601,76	863,79	7.164,32
11. MALİYET HAVUZU	12.438,71	2.040,00	6,10	54,30	61,22	47,22	67,78	562,15
12. MALİYET HAVUZU	27.756,58	668,00	41,55	121,18	136,61	105,36	151,24	1.254,41
TOPLAM	5.282.333,62	14.683.440,07	1.732,86	24.191,07	29.035,44	21.034,28	30.193,39	266.609,37
ÜRETİM HACMİ (Kg.)				21.296,00	24.009,00	18.517,00	26.580,00	220.455,60
BİRİM BAŞINA G.Ü.M.				1,14	1,21	1,14	1,14	1,21

Cizelge 4.48 : (devam) F.T.M.S.'ne Göre Mamullerin Birim Basına Genel Üretim Malivetleri

MALİYET HAVUZLARI	G.Ü.M. MALİYETLERİ (TL)	TOPLAM İŞLEM MİKTARI	MALİYET HAVUZU DAĞITIM ORANI	BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm)	BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm-0,99mm)	PARA PULU	ANAHTARLIK MALZEME (M58)
1. MALİYET HAVUZU	10.369,01	11.879,00	0,87	607,78	194,12	2.310,70	38,70
2. MALİYET HAVUZU	726.227,97	1.903,66	381,49	42.567,58	13.595,57	161.837,36	2.710,60
3. MALİYET HAVUZU	1.910.790,28	7.203,54	265,26	104.951,90	40.224,45	319.212,63	8.019,69
4. MALİYET HAVUZU	792.491,24	2.818,95	281,13	46.481,36	22.268,38	0,00	4.439,73
5. MALİYET HAVUZU	622.380,35	19.608,09	31,74	32.842,25	15.734,13	62.431,34	3.136,97
6. MALİYET HAVUZU	594.091,67	2.652,93	223,94	0,00	0,00	594.091,67	0,00
7. MALİYET HAVUZU	260.871,00	521,00	500,71	15.290,86	4.883,72	58.134,19	973,68
8. MALİYET HAVUZU	98.176,38	4.878.048,30	0,02	5.754,57	1.837,94	21.878,26	366,44
9. MALİYET HAVUZU	68.214,61	4.878.048,30	0,01	3.998,37	1.277,03	15.201,39	254,61
10. MALİYET HAVUZU	158.525,82	4.878.048,30	0,03	9.291,93	2.967,73	35.326,92	591,69
11. MALİYET HAVUZU	12.438,71	2.040,00	6,10	729,09	232,86	2.771,92	46,43
12. MALİYET HAVUZU	27.756,58	668,00	41,55	1.626,94	519,63	6.185,46	103,60
TOPLAM	5.282.333,62	14.683.440,07	1.732,86	264.142,63	103.735,55	1.279.381,85	20.682,13
ÜRETİM HACMİ (Kg.)				285.925,00	91.321,00	1.087.056,00	18.207,00
BİRİM BAŞINA G.Ü.M.				0,92	1,14	1,18	1,14

4.4 Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sistemi İle Geleneksel Maliyetleme Sisteminin Uygulama Sonuçlarının Karşılaştırılması

Çalışmaların sonucunda işletmede uygulanan geleneksel maliyetleme sistemindeki mamul birimi başına düşen direkt hammadde ve direkt işçilik maliyetleri tutarları faaliyet tabanlı maliyet sisteminin uygulanmasındaki sonuçlarla farklılık göstermektedir.

İşletmede uygulanan geleneksel maliyetleme sisteminde mamul birimi başına düşen direkt hammadde ve direkt işçilik maliyetleri tutarları faaliyet tabanlı maliyet sisteminin uygulanması ile değişmemektedir. Buna göre mamullere düşen birim mamul maliyetleri aşağıdaki 4.49 no'lu çizelgedeki gibi olmaktadır. Oysa çizelge 31'de geleneksel maliyetleme sistemiyle hesaplanan birim başına düşen genel üretim maliyetleri ile çizelge 4.48'de hesapladığımız faaliyet tabanlı maliyetleme sistemine göre hesaplanan birim başına genel üretim maliyetleri birbirinden farklıdır. Karşılaştırma tabloları da aşağıdaki çizelge 4.49'de yer almaktadır.

Çizelge 4.49 : G.M.S. ve F.T.M.S.'ne Göre Mamul Birim Maliyetleri

G.M.S. VE F.T.M.S. MAMUL BİRİM MALİYETLERİ TABLOSU												
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi												
MAMÜLLER	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,10mm-0,19mm)		PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,20mm-0,24mm)		PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,25mm-0,49mm)		PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,50mm-0,99mm)		PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (1,00mm-3,00mm)		PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,10mm-0,19mm)	
	MALİYETLER	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.
BİRİM BAŞINA DİREKT HAMMADDE	12,722	12,722	12,722	12,722	12,722	12,722	12,722	12,722	12,727	12,727	12,722	12,722
BİRİM BAŞINA DİREKT İŞÇİLİK	0,177	0,177	0,165	0,165	0,165	0,165	0,165	0,165	0,130	0,130	0,177	0,177
BİRİM BAŞINA GENEL ÜRETİM MALİYETLERİ	1,350	1,209	1,071	1,136	1,071	1,136	1,071	1,136	0,784	0,924	1,350	1,209
TOPLAM	14,249	14,108	13,958	14,023	13,958	14,023	13,958	14,023	13,641	13,781	14,249	14,108

Çizelge 4.49 : (devam) G.M.S. ve F.T.M.S.'ne Göre Mamul Birim Maliyetleri

MAMÜLLER	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,25mm-0,49mm)		PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,50mm-0,99mm)		PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (1,00mm-3,00mm)		PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,10mm-0,19mm)		PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,20mm-0,24mm)		PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,25mm-0,49mm)	
	MALİYETLER	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.
BİRİM BAŞINA DİREKT HAMMADDE	12,722	12,722	12,722	12,722	12,722	12,722	12,722	12,722	12,722	12,722	12,723	12,723
BİRİM BAŞINA DİREKT İŞÇİLİK	0,165	0,165	0,165	0,165	0,130	0,130	0,177	0,177	0,165	0,165	0,165	0,165
BİRİM BAŞINA GENEL ÜRETİM MALİYETLERİ	1,071	1,136	1,071	1,136	0,784	0,924	1,350	1,209	1,071	1,136	1,071	1,136
TOPLAM	13,958	14,023	13,958	14,023	13,636	13,776	14,249	14,108	13,958	14,023	13,959	14,024

Çizelge 4.49 : (devam) G.M.S. ve F.T.M.S.'ne Göre Mamul Birim Maliyetleri

MAMÜLLER	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,50mm-0,99mm)		PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (1,00mm-3,00mm)		PİRİNÇ BANT CuZn10(MS-90) (1,00mm-3,00mm)		NİKEL BANT (12 Nİ) (0,50mm-0,99mm)		BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm)		BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,20mm-0,24mm)	
	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S
BİRİM BAŞINA DİREKT HAMMADDE	12,722	12,722	12,722	12,722	12,723	12,723	16,018	16,018	16,991	16,991	16,991	16,991
BİRİM BAŞINA DİREKT İŞÇİLİK	0,165	0,165	0,130	0,130	0,130	0,130	0,165	0,165	0,177	0,177	0,165	0,165
BİRİM BAŞINA GENEL ÜRETİM MALİYETLERİ	1,071	1,136	0,784	0,924	0,784	0,924	1,071	1,136	1,350	1,209	1,071	1,136
TOPLAM	13,958	14,023	13,636	13,776	13,636	13,776	17,254	17,319	18,518	18,377	18,227	18,292

Çizelge 4.49 : (devam) G.M.S. ve F.T.M.S.'ne Göre Mamul Birim Maliyetleri

MAMÜLLER	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,25mm-0,49mm)		BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (0,10mm-0,19mm)		BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm)		BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm-0,99mm)		PARA PULU		ANAHTARLIK MALZEME (M58)	
	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S	G.M.S.	F.T.M.S
BİRİM BAŞINA DİREKT HAMMADDE	16,991	16,991	16,991	16,991	16,991	16,991	16,991	16,991	16,716	16,716	5,735	5,735
BİRİM BAŞINA DİREKT İŞÇİLİK	0,165	0,165	0,177	0,177	0,130	0,130	0,165	0,165	0,210	0,210	0,165	0,165
BİRİM BAŞINA GENEL ÜRETİM MALİYETLERİ	1,071	1,136	1,350	1,209	0,784	0,924	1,071	1,136	1,410	1,177	1,071	1,136
TOPLAM	18,227	18,292	18,518	18,377	17,905	18,044	18,227	18,292	18,336	18,103	6,971	7,036

Aşağıda geleneksel maliyetleme sisteminin ve faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin uygulanması sonucunda ortaya çıkan genel üretim maliyetlerinin karşılaştırılması ve değişim oranları aşağıdaki çizelge 4.50’de verilmektedir

Firmada üretilen mamuller faaliyetleri tüketmeleri bakımından çok az fark göstermektedir. Fakat üretilen ürünler, ham maddelerinin değerli madenlerden oluşmasından kaynaklı olarak bu az farklılıklar toplam tonajlarda üretilen mamul bakımından önem kazanmaktadır. Buradan iki farklı sonuç ortaya çıkmaktadır. Örnek verecek olursak PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,10mm 0,19mm) ürünü için genel üretim maliyetlerde % 14’lük bir düşüş görülürken PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,20mm-0,24mm) maliyetlerinde %0,07’lik bir artış söz konusudur. PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (1,00mm-3,00mm) ise bu artış % 14’dür. Bunun nedeni ürünlerin üretim hacmi, üretim ebatları, üretim biçimleri bakımından olduğu gibi faaliyetleri tüketmesi bakımından da farklılık göstermektedir.

İkinci önemli sonuç ise, düşük hacimli ürünlerin maliyetinin yüksek, yüksek hacimli ürünlerin maliyetinin düşük olmasıdır. Çizelge 4.49’da görüldüğü gibi faaliyet tabanlı maliyetleme sistemine göre, maliyetler gerçeğe daha uygun bir şekilde ürünler üzerine dağıttığı için üzerine düşen görevi tamamlamaktadır. Böylece, üretim hacmi yüksek olan mamul maliyetinin, üretim hacmi düşük olan mamul maliyetinden az olması gerekmektedir. Çünkü üretim faaliyetlerinde yapılan değişikliklerle genel üretim maliyetleri artmakta, yüksek hacimli üretilen mamullerin maliyetleri azalırken, düşük hacimli ürünlerin maliyetleri arttırılmaktadır. Sonuç olarak; yüksek hacimli satılan mamullerde birim başına dağıtılan genel üretim maliyetlerinde bir azalma olmaktadır. Mamulün toplam maliyeti de o oranda azalmaktadır. Firma toplamda fazla kâr ederek etkinliğini arttıracaktır. Aşağıdaki çizelge 4.51’de elde edilen birim üretim maliyetlerinin toplamaları ile işletmenin mamullere satış fiyatının karşılaştırarak her mamul için kâr oranları elde edilmektedir.

Çizelge 4.50 : G.M.S.ve F.T.M.S.'ne Göre Genel Üretimi Maliyetlerinin Karşılaştırılması.

G.M.S. VE F.T.M.S. G.Ü.M. KARŞILAŞTIRMA TABLOSU								
MAMÜLLER	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,10mm- 0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,20mm- 0,24mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,25mm- 0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,50mm- 0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (1,00mm- 3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,10mm- 0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,25mm- 0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,50mm- 0,99mm)
ÜRETİM HACMİ (m ²)	20.190,00	13.677,00	74.475,00	244.783,50	170.905,50	203.040,00	303.476,00	434.190,80
G.M.S YE GÖRE BİRİM BAŞINA G.Ü.M. (TL)	1,35	1,07	1,07	1,07	0,78	1,35	1,07	1,07
F.T.M.S. YE GÖRE BİRİM BAŞINA G.Ü.G. (TL)	1,21	1,14	1,14	1,14	0,92	1,21	1,14	1,14
DEĞİŞİM ORANI %	0,14	-0,07	-0,07	-0,07	-0,14	0,14	-0,07	-0,07

MAMÜLLER	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (1,00mm- 3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,10mm- 0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,20mm- 0,24mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,25mm- 0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,50mm- 0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (1,00mm- 3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn10(MS-90) (1,00mm- 3,00mm)	NİKEL BANT (12 Ni) (0,50mm- 0,99mm)
ÜRETİM HACMİ (m ²)	58.417,00	89.502,00	14.304,00	88.017,50	261.819,90	869.602,50	238.281,00	21.296,00
G.M.S YE GÖRE BİRİM BAŞINA G.Ü.M. (TL)	0,78	1,35	1,07	1,07	1,07	0,78	0,78	1,07
F.T.M.S. YE GÖRE BİRİM BAŞINA G.Ü.G. (TL)	0,92	1,21	1,14	1,14	1,14	0,92	0,92	1,14
DEĞİŞİM ORANI %	-0,14	0,14	-0,07	-0,07	-0,07	-0,14	-0,14	-0,07

MAMÜLLER	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm- 0,19mm)	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,20mm- 0,24mm)	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,25mm- 0,49mm)	BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (0,10mm- 0,19mm)	BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm- 3,00mm)	BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm- 0,99mm)	PARA PULU	ANAHTARLIK MALZEME (M58)
ÜRETİM HACMİ (m ²)	24.009,00	18.517,00	26.580,00	220.455,60	285.925,00	91.321,00	1.087.056,00	18.207,00
G.M.S YE GÖRE BİRİM BAŞINA G.Ü.M. (TL)	1,35	1,07	1,07	1,35	0,78	1,07	1,41	1,07
F.T.M.S. YE GÖRE BİRİM BAŞINA G.Ü.G. (TL)	1,21	1,14	1,14	1,21	0,92	1,14	1,18	1,14
DEĞİŞİM ORANI %	0,14	-0,07	-0,07	0,14	-0,14	-0,07	0,23	-0,07

Çizelge 4.51: G.M.S. ve F.T.M.S.'ne Göre Satış Fiyatlarıyla Maliyet Karşılaştırılması ve Kâr Oranları

G.M.S. VE F.T.M.S. G.Ü.M. KARSILASTIRMA TABLOSU							
Ocak, Şubat, Mart 2015 Dönemi							
MAMÜLLER	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,10mm-0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,20mm-0,24mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,25mm-0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,50mm-0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (1,00mm-3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,10mm-0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (0,25mm-0,49mm)
SATIŞ FİYATI (TL)	15,200	15,750	15,650	16,780	15,930	15,350	15,550
G.M.S YE GÖRE BİRİM BAŞINA TOPLAM MALİYET (TL)	14,249	13,958	13,958	13,958	13,641	14,249	13,958
KÂR ORANI %	0,067	0,128	0,121	0,202	0,168	0,077	0,114
F.T.M.S YE GÖRE BİRİM BAŞINA TOPLAM MALİYET (TL)	14,108	14,023	14,023	14,023	13,781	14,108	14,023
KÂR ORANI %	0,077	0,123	0,116	0,197	0,156	0,088	0,109

MAMÜLLER	PİRİNÇ BANT CuZn36(MS-64) (1,00mm-3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,10mm-0,19mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,20mm-0,24mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,25mm-0,49mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (0,50mm-0,99mm)	PİRİNÇ BANT CuZn30(MS-70) (1,00mm-3,00mm)	PİRİNÇ BANT CuZn10(MS-90) (1,00mm-3,00mm)	NİKEL BANT (12 Nİ) (0,50mm-0,99mm)
SATIŞ FİYATI (TL)	14,550	16,750	15,850	15,800	16,600	16,100	18,300	23,900
G.M.S YE GÖRE BİRİM BAŞINA TOPLAM MALİYET (TL)	13,636	14,249	13,958	13,959	13,958	13,636	13,636	17,254
KÂR ORANI %	0,067	0,176	0,136	0,132	0,189	0,181	0,342	0,385
F.T.M.S YE GÖRE BİRİM BAŞINA TOPLAM MALİYET (TL)	13,776	14,108	14,023	14,024	14,023	13,776	13,776	17,319
KÂR ORANI %	0,056	0,187	0,130	0,127	0,184	0,169	0,328	0,380

Çizelge 4.51: (devam) G.M.S. ve F.T.M.S.'ne Göre Satış Fiyatlarıyla Maliyet Karşılaştırılması ve Kâr Oranları

MAMÜLLER	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm)	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,20mm-0,24mm)	BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,25mm-0,49mm)	BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (0.10mm-019mm)	BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm)	BAKIR BANT (CuSn015)Z03 (0,50mm-0,99mm)	PARA PULU	ANAHTARLIK MALZEME (M58)
SATIŞ FİYATI (TL)	21,250	21,000	21,550	21,150	21,150	21,100	28,010	16,000
G.M.S YE GÖRE BİRİM BAŞINA TOPLAM MALİYET (TL)	18,518	18,227	18,227	18,518	17,905	18,227	18,336	6,971
KÂR ORANI %	0,148	0,152	0,182	0,142	0,181	0,158	0,528	1,295
F.T.M.S YE GÖRE BİRİM BAŞINA TOPLAM MALİYET (TL)	18,377	18,292	18,292	18,377	18,044	18,292	18,103	7,036
KÂR ORANI %	0,156	0,148	0,178	0,151	0,172	0,154	0,547	1,274

5 SONUÇ ve ÖNERİLER

İşletmelerin bir birleri ile rekabet üstünlüklerini belirleyen unsurlara bakılacak olursa kaliteli malı ucuza ve zamanında üretebilmektir. Bu duruma uyum sağlamanın başında güncel teknoloji ile üretim sağlayabilmek ve maliyetlerini doğru belirleyebilmek gelmektedir.

İşletmeler hem rekabet üstünlüğü oluşturmak hem de sürekliliklerini sağlayabilmek ve üretim maliyetlerini doğru hesaplayabilmek adına çeşitli maliyet hesaplama sistemleri geliştirmişlerdir.

Geleneksel üretim anlayışının söz konusu olduğu sanayi işletmelerinde kullanılan maliyet sistemleri yoğun olarak geleneksel maliyetleme sistemleri olarak görülmektedir. Geleneksel maliyet sistemlerinin uygulama anlayışında, teknoloji yoğun üretimden ziyade emek yoğun üretim anlayışı söz konusudur. Kullanılan bu yöntemde toplam üretim maliyetlerinin büyük bir kısmını direkt hammadde maliyetleri ve direkt işçilik maliyetleri oluşturmaktadır.

Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin işletmelerde uygulanabilirliğini sağlamak için işletmelerde gerekli alt yapının oluşturulması ve yönetimin bu durumu destekleyici olması gerekmektedir.

Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin geleneksel maliyetleme sistemine üstünlüğü karşılaştırılacak olursa maliyetlerin yüklenmesinde ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla üretim ve hizmet maliyetleri genel üretim giderleri, direkt işçilik maliyetleri mamullere doğrudan yüklenirken faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminde ise faaliyet merkezleri aracılığıyla mamullere yüklenmektedir. Yani giderlerin mamullere yüklenmesinde hacme dayalı tek bir maliyet etkeni değil, çok sayıda maliyet etkeni kullanılmasıdır.

Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin sağladığı yenilik, genel üretim maliyetlerinin dağıtımında maliyet yerlerini değil de, faaliyetleri dikkate alarak dağıtımı gerçekleştirmesidir.

Geleneksel maliyetleme sistemleri, işletmelerin bütünü hakkında doğru bilgi verirken detaylı bilgi vermeyerek doğru maliyet analiz yapılmasına, imkân vermemekte, ihtisaslaşmanın gerek duyulduğu alt faaliyetlerde gerek duyulan ayrıntılı bilgileri ortaya koyamamaktadır.

Uygulamanın yapıldığı işletmede, Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin uygulanması ile yönetimin üretimde daha gerçekçi kararlar verebileceği söylenebilir. Çalışmada faaliyet tabanlı maliyetleme sistemi fiili verilere göre yapılmıştır. İşletmede faaliyetlerin tespitinde daha önce kemikleşmiş bir yapının bulunması, faaliyet merkezlerinin birbirleri ile mesafe aralıklarının uzak olması çalışmayı biraz zorlaştırmıştır. Bu yapıdan dolayı üretim bandına girecek ürünün zaman ve işçilik bakımından kayıplar ortaya çıkmaktadır. İşletme üzerinde yapılacak faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin uygulanmasıyla bu kayıplar da beraberinde önlenebilecektir.

Geleneksel maliyet sistemi ile faaliyet tabanlı maliyetleme sistemini çalışmanın yapıldığı işletmede bir örnekle karşılaştırılırsa PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,10mm 0,19mm) ürünü için genel üretim maliyetlerde % 14'lük bir düşüş görülürken PİRİNÇ BANT CuZn37(MS-63) (0,20mm-0,24mm) maliyetlerinde %0,07'lik bir artış söz konusudur. Bunun nedeni ürünlerin üretim hacmi, üretim ebatları, üretim biçimleri bakımından olduğu gibi faaliyetleri tüketmesi bakımından da farklılık göstermesindedir.

İkinci önemli sonuç ise, düşük hacimli ürünlerin maliyetinin yüksek, yüksek hacimli ürünlerin maliyetinin düşük olmasıdır. Yapılan çalışmada daha az emek isteyen ürünlerde üretimin ve satış kâr marjlarının daha yüksek olduğu gözlenmektedir. BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm) ile BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm) ürünler karşılaştırıldığında satış fiyatları her iki ürün içinde aynı belirlenmiş bulunmaktadır. Fakat kar marjları BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm) de daha yüksek görülmektedir. Birim başına toplam maliyetlerine bakıldığında maliyet etkenlerinin sayısı çok önemlidir. Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin iki aşamasında da, uygun faaliyetlerin seçimi ve uygun maliyet etkenlerinin kullanılması durumunda geleneksel maliyetleme sistemlerine göre, daha doğru maliyet bilgisi elde edilmektedir. Her iki sistemde de maliyet farkları çok küçük görünse de üretimin tamamına bakıldığında tonajlara göre kuruş farklar önem kazanmakta ve kar marjlarına büyük etki etmektedir. Bu durumda işlem hacmi yüksek olan BAKIR BANT (Cu-ETP)Z01 (0,10mm-0,19mm) satış fiyatını

yükseltmek gerektiği söylenebilir. Diğer taraftan BAKIR BANT (Cu-PHP)Z02 (1,00mm-3,00mm) ise kar satış arttırılarak yükseltilebilir.

İşletmelerde her ne kadar esas hedef kâr amacı da olsa da, bunu devam ettirmenin yolları araştırılmalıdır. Çünkü günümüzde rekabet, yöneticileri fiyatları yükseltmekten ziyade maliyetleri azaltmak ve kontrol altına almaya yönlendirmektedir.

Faaliyet tabanlı maliyetleme sisteminin uygulanması ile üzerlerine gereksiz yere faaliyetlerden pay dağıtılmış olan Para pulu üretimi bu yükten kurtulmaktadır. Maliyetlerinde düşüş, karlılıkta artış gözlenmektedir. ANAHTARLIK MALZEME (M58) için bu durum tam tersidir. Maliyetlerinde artış, karlılıkta azalış gözlenmektedir. Bu işletmede geleneksel yöntemle yapılan maliyet ölçümlemede bu ölçümlemede faaliyet tabanlı kadar doğru olmadığı yüksek çıkması gereken maliyetin düşük, düşük çıkması gereken maliyetin ise yüksek çıktığı görülmektedir. Faaliyet tabanlı maliyetleme ile ortaya çıkan bu eksiklik doğruya yakın bir şekilde giderilmektedir.

Faaliyet tabanlı maliyet yöntemi, endirekt maliyetleri yüksek olan işletmelerde en verimli katkıyı sağlamaktadır. Yapılan bu çalışmada görüldüğü üzere endirekt maliyetler önemli bir paya sahiptir. Diğer hizmet sektörlerinde olduğu gibi, sunulan ürün ve hizmetlerin en iyi şekilde değerlendirilip, planlanması ve fiyatlandırılması açısından maliyetlerin gerçeğe yakın olarak belirlenmesi son derece önemli olan üretim işletmelerinde, endirekt giderleri daha ayrıntılı olarak ele alan, daha doğru ürün ve hizmet maliyetlerine ulaştıran ve böylece daha doğru kararlar alınmasına yardımcı olan ve faaliyetlerin yönetimine katkı sağlayan Faaliyet tabanlı maliyet yönteminin kullanılması faydalı olacak ve rekabet üstünlüğü elde edilmesini sağlayacaktır. Ayrıca ürün çeşitliliğinin müşteri siparişlerine göre arttığı üretim işletmelerinde Faaliyet tabanlı maliyet yöntemini uygulamaya koyması, maliyet yönetiminde de önemli avantajlar elde etmelerini sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- ABDİOĞLU, H. : (2012)** Maliyet Muhasebesi, 1. Baskı, Balıkesir: Dora Yayınları.
- AKDOĞAN, N., GÜNDÜZ, H.E., SEVİM, A.: (2012)** Maliyet Muhasebesi, Anadolu Üni. Yayın No:2738 Açık öğretim Fakültesi Yayın No:1699.
- AKDOĞAN, N. : (2004)** Maliyet Muhasebesi Uygulamaları, Ankara: Gazi Kitabevi.
- ALTUĞ, O. : (2001)** Maliyet Muhasebesi, 13.Baskı, İstanbul: Türkmen Kitap Evi.
- ALTUĞ, O. : (1996)** Tek Düzen Hesap Planına Göre Maliyet Muhasebesi, İstanbul: Evrim Yayınevi.
- ARZOVA, B. : (2002)** Faaliyet Tabanlı Maliyet Yönetimi, İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- AVDER, E. : (2012)** Maliyet Muhasebesi, Ankara: Murathan Yayınevi,
- BÜYÜKMİRZA, K. : (2007)** Maliyet ve Yönetim Muhasebesi, Ankara: Gazi Kitabevi,
- ÇALIŞKAN, A. : (2005)** Uygulamalı Maliyet Muhasebesi, 1.Baskı, Ankara: Nobel Yayınevi,
- ELMACI, O. : (2005)** Maliyet Muhasebesi, Kütahya: Ekspres Matbaası,
- ERDEN, S. A. : (2004)** Stratejik Maliyet Yönetimi, İstanbul: Türkmen Kitapevi,
- EROL, M. : (2008)** Maliyet Muhasebesi, Ankara: Orion Kitapevi,
- GÖKÇEN, G., VD. : (2014)** Yönetim Muhasebesi ve Uygulamaları, İstanbul: Beta Yayıncılık,
- HACİRÜSTEMOĞLU, R., ŞAKRAK, M. : (2002)** Maliyet Muhasebesinde Güncel Yaklaşımlar, İstanbul: Türkmen Kitapevi.
- HAFTACI, V. : (2007)** Maliyet Muhasebesi, 6. Baskı, İstanbul: Avcı ofset,
- HATİPOĞLU, Z. : (1995)** Maliyet Muhasebesi, İstanbul: Sedok Yayınları,
- KARCIOĞLU, R. : (2000)** Stratejik Maliyet Yönetimi, İstanbul: Aktif Yayınevi,
- KAYGUSUZ, S. Y., DOKUR, Ş. : (2012)** Yönetim Muhasebesi, Bursa: Dora yayıncılık,
- KÜÇÜKSAVAŞ, N. : (2002)** Bilgisayar Uygulamalı Maliyet Muhasebesi, 1.Baskı, İstanbul: Beta Yayınları,
- LAZOL, İ. : (2004)** Maliyet Muhasebesi, 2. Baskı, Ankara: Ekin Kitapevi,
- ÖKER, F. : (2003)** Faaliyet Tabanlı Maliyetleme, İstanbul: Literatür Yayıncılık,

- PAZARÇEVİREN, S. : (2006)** Maliyet Muhasebesi, Adapazarı: Sakarya Kitapevi, 2006, s.7.
- SAVCI, M. : (2009)** Maliyet Muhasebesine Giriş, 10. Baskı, Trabzon: Murat Han Yayınevi,
- ŞENER, R. : (1992)** Maliyet Unsurları Muhasebesi, 1. Baskı, Ankara: Gazi Büro Kitabevi,
- ÜSTÜN, R. : (1996)** Maliyet Muhasebesi (Tekdüzen Hesap Planı Uygulamalı), 5. Baskı, İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi,
- YÜKÇÜ, S. : (1999)** Maliyet Muhasebesi, İzmir: Cem Ofset
- YÜKÇÜ, S. : (1999)** Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi, İzmir: Değişim Yayınları,
- YÜNGÜL, İ. : (1998)** Üretim Maliyet Unsurlarının Bütçe Yoluyla Kontrolü, Ankara: Gazi Kitabevi.

TEZ VE MAKALELER

- AKIN, O. : (2003)** “Geleneksel Maliyet Muhasebesi ile Faaliyet tabanlı maliyet Muhasebesinin karşılaştırılması Mermer İşletmesi St (Este) Hattı örneği”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu),
- ARSLAN, S. : (2008)** “Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Bir Hastane İşletmesi Üzerinde Uygulama”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üni. S.B.E.),
- ARZUM, E. : (2002)** “Üretim Sistemlerinde Ürün Maliyetlendirme Kapsamında Faaliyete Dayalı Maliyetlendirme Yaklaşımının İncelenmesi ve Bir Uygulaması”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üni., F.B.E.)
- DERİCİ, D. : (1999)** “Faaliyete Dayalı Maliyetlendirme” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üni., F.B.E.)
- DOĞAN, A. : (1996)** ”Faaliyete Dayalı Maliyet Sistemi ve Türkiye Uygulaması”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara,).
- ERGÜNAK, F. : (2011)** “Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Ve Patoloji Laboratuvarı Uygulaması”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üni. Sağlık Bilimleri Ens.)
- GÜMÜŞ, Y. : (2007)** “Üretim İşletmelerinde Lojistik Maliyetlerinin Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yöntemine Göre Hesaplanması Ve Bir Uygulama”,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üni.S.B.E.)
- GÜZELDERE, T. A. : (2007)** "Üretim İşletmelerinde Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yaklaşımı Ve Bir Uygulama", (Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üni. S.B.E.)

- İŞLEYEN, A. : (1999)** “Faaliyete Dayalı Maliyet Sistemi ve Bir Hizmet İşletmesinde Uygulanması”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi İstanbul Üni.,S.B.E.)
- KAMIŞLI, M. : (2015)** “Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Makine Sektöründe Bir Uygulama”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üni.,S.B.E.)
- KARA, T. : (2009)** “Sabit GPS İstasyonlarında Zaman Serileri Analizi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üni. Fen Bilimleri Ens. Yüksek Lisans Tezi, Konya)
- KARDEŞ, S. : (1987)** “Gelirin Ölçülmesinde Stok değerlendirme yöntemleri ve bir Üretim İşletmesinde Uygulama”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, T.C. Anadolu Üni. S.B.E., Eskişehir)
- KOCA, A. G. : (2010)** “Üretim Teknolojilerindeki Gelişmelerin Maliyet Sistemlerine Etkisi: Eskişehir Arçelik A.Ş.’de inceleme”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üni. S.B.E.)
- KOCYİĞİT, S. C. : (2006)** “Faaliyete Dayalı Maliyet yönetimi ve Hastane Uygulaması” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üni. S.B.E.)
- KOŞAN, L. : (2007)** “Sürece Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyet Sisteminin Müşteri Karlılık Analizinde Kullanılması: Bir Konaklama İşletmesinde Uygulama” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üni. S.B.E.)
- KURULU, R. : (2009)** “Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Bankacılık Sektöründe Uygulanması” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üni. S.B.E.)
- NEMLİ, A. Y. : (2005)** ”Stratejik Maliyet Yönteminde Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Faaliyet Tabanlı Bütçeleme”(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üni.S.B.E.)
- OKUDAN, K. : (2005)** “Faaliyet tabanlı maliyetlendirme analizinin işletme yönetimindeki karar alma sürecine etkisi ve buna yönelik bir uygulaması” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü., F.B.E.)
- ÖKSÜZ, A. : (2008)** "Tekstil Sektöründe Ürün Maliyetinin Hesaplanması ve Maliyet Kontrolü", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi S.B.E.)
- SAYGINER, S. : (2007)** “Sanayi İşletmelerinde Faaliyet Tabanlı Maliyetlemeye Dayalı Maliyet Sisteminin Uygulanabilirliği”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üni. S.B.E.)
- ŞAHİNİ, N. : (2007)** “Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sistemi Tasarımı ve Bir İşletme Uygulaması”(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üni. S.B.E.)
- TOPÇU, N. : (2005)** “Toplam Kalite Yönetiminde Faaliyete Dayalı Maliyetleme Yönteminin kullanılması”(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üni. S.B.E.)

- UYAR, S. :** (2005) “Denizli’de Faaliyet Gösteren Üretim İşletmeleri’nde Maliyet Muhasebesi Uygulamaları”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Akdeniz Üni.,Alanya İşletme Fakültesi)
- VELİOĞLU, D. :** (2006) “Faaliyete Dayalı Maliyet Yönteminin Küçük ve Orta Ölçekli Bir Tekstil İşletmesinde Uygulanması”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi S.B.E. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum)
- YILMAZ, R., KARACA N. :** (2011) “Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Uygulamasında Faaliyet ve Kaynakların Muhasebeleştirilmesine İlişkin Bir Öneri” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üni. İBB İşletme bölümü)

DERGİ YAYINLARI

- AKYÜREK, H., DİNÇ, Y. :** (2014) “Son yıllarda maliyet dağıtımında kullanılan yöntemler ve zamana dayalı faaliyet tabanlı maliyetleme olay çalışması”, (Celal Bayar Üni. İktisadi ve idari bilimler Dergisi, Cilt: 15 Sayı: 1)
- ALTINBAY, A. :** (2006) "Etkin Bir Maliyet Yönetim Sistemi Olarak Hedef Maliyetleme Sistemi ve TMMT Uygulaması", Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, sayı 16, (Aralık)
- BADEM, C., ÖZBEK C.Y.:** (2004)“Tam Maliyet İle Normal Maliyet Yöntemlerinin TMS 2 Stoklar Standardı İle VUK Açısından Karşılaştırması Ve Muhtemel Ertelenmiş Vergi Etkisi”, (Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Ankara SMMMO), s.69.
- BURSAL, N., E. :** (1990) Yücel Maliyet Muhasebesi İlkeler ve Uygulama, İstanbul: Muhasebe Enstitüsü
- BÜYÜKŞALVARCI, A. :** (2006) “Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Bankalarda bir Uygulama”, Selçuk Üni. Karaman İ.İ.B.F. Dergisi, Sayı:10,(Haziran)
- ÇABUK, Y. :** (2003) “Geleneksel Maliyet Sistemlerine Alternatif Bir Yaklaşım: Faaliyet Tabanlı Maliyetleme”, (ZKÜ. Bartın Orman Fakültesi, Bartın, ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi, Sayı: 5, Cilt: 5)
- ÇAM, M. :** (2006) “Stratejik Bir Yönetim Aracı Olarak Ekonomik Katma Değer (Eva) Ve Faaliyet Tabanlı Maliyet Yönteminin (FTMY) Birlikte Kullanımı”, Mustafa Kemal Üni. İskenderun Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 15, Sayı 2)
- DOĞAN, A. :** (1997) “Mamul Maliyetlemeye Geleneksel ve Faaliyete Dayalı Yaklaşımlar”, (Erciyes Üni. İİBF Dergisi, Sayı:12)
- DUMANOĞLU, S. :** (2005) "Faaliyet Tabanlı Maliyet Sistemi: Bir Dijital Baskı İşletmesinde Uygulama" (Marmara Üni. S.B.Meslek Yüksek Okulu, Muhasebe Finansman Dergisi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bil. M.Y.O. (Temmuz)

- KARGIN, S. : (2013)** Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yönteminin Yükselişi ve Düşüşü, Celal Bayar Üniversitesi, Muhasebe ve Finansman A.B.Dergisi (Nisan)
- MEGEP Milli Eğitim Bakanlığı: (2011)** Muhasebe Finansman, Ürün ve Hizmet Maliyeti, 344MV0039, Ankara
- SÜMEN, H. : (1995)** “Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Fiyatlandırma Üzerindeki Etkisi”, İstanbul Üniversitesi İşletme Fak. Yönetim Dergisi, Y.6. Sayı: 20, (Ocak)
- TİTİZ, İ., ALTUNAY, M. A. : (2012)** “Çağdaş Maliyetleme Sistemlerinden Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sistemi Ve Bir Tekstil İşletmesi Uygulanması” (Muhasebe ve Finansman Dergisi, (Temmuz)
- UNUTKAN, Ö. : (2010)** “Faaliyet Tabanlı Maliyet Sistemi ve bir Uygulama”, Marmara Üni. Mali Çözüm Dergisi, Sayı:97.
- ÜLKER, Y. : (2006)** “Faaliyet Tabanlı Maliyetleme İle Ön Maliyetleme Simülasyonu Ve Bir Uygulama”, (İSMMMO Yayın Organı, Mali Çözüm Dergisi– 70)
- ÜLKER, Y., İSKENDER, H. : (2009)** “Doğru Maliyet Hesaplamada Güvenilir Bir Sistem: Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve John Deere Örneği”, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 190-217.s.
- YERELİ, A. N. , KAYALI, N., DEMİRLİOĞLU, L. : (2012)** ”Maliyetlerin Tespitinde Normal Maliyet Yöntemi: TMS2 Stoklar Standardı ile Vergi Mevzuatının Karşılaştırılması ve Uyumlaştırılması”(Mali Çözüm Dergisi, İSMMMO Mart – Nisan)
- YILDIZ, Ş., KARACA, N. : (2011)**”Stratejik Yönetim Bakış Açısıyla Bütünleşik Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Ekonomik Katma Değer Sistemi”İ Sakarya Üni. Muhasebe ve Finansman Dergisi, Temmuz)
- YÜKÇÜ, S., ATAĞAN G. : (2005)** “UFRS, VUK ve Diğer Maliyet Hesaplama Sistemlerine Göre Birim Maliyet Yaklaşımı”, (Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Ankara SMMMO)

İNTERNET YAYINLARI

- İş Kanunu Madde 32, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf>
(15.02.2016.)
- Gelir Vergisi Kanunu 61, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.193.pdf>
(15.02.2016)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Ad Soyadı : Elmas ÇAKMAK
Doğum Tarihi ve Yeri : 20.11.1982
ERZİNCAN/ÇAYIRLI
E-posta : cakmak_elmas24@hotmail.com
Adres : İnönü Mah. Mandıra Cad. 405. Sok. No:6 D:4
Esenyurt/İSTANBUL

Öğrenim Durumu :

Yüksek lisans: İstanbul Aydın Üniversitesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi
Anabilim Dalı

Muhasebe Denetim Bilim Dalı

Lisans : Eskişehir Anadolu Üniversitesi/İktisat Fakültesi (Açık Öğretim)

Ön lisans : Abant İzzet Baysal Üniversitesi / Makine Ressam Konstrüksiyonu

Mesleki Denevım ve Ödüller:

Altek Döküm AŞ. : (2009-20016) Makine Ressamı ve SMMM stajyeri